

NORGES OFFICIELLE STATISTIK.

Tredie Række No. 258.

Socialstatistik.

III.

Arbejds- og Lønningsforhold ved Træsliberier og Cellulosefabriker.

1892 og 1893.

(Statistique sociale et du travail. III. Fabriques de pâte de bois mécanique et chimique: Organisation et procédés du travail. Salaires.)

(Un résumé en français se trouve aux pages 74—78.)

Udgiven af

Det statistiske Centralbureau.

KRISTIANIA.

I Kommission hos H. Aschehoug & Co.

1897.

Pris: Kr. 0.50.

Norges officielle Statistik, Tredie Række.
(Statistique officielle de la Norvège, troisième série.)

- No. 1—85 findes opførte i Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889, S. 22—27.
- 86—146 findes opførte i Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1 Juli 1889—31 December 1891, S. 1—5.
- 147—206 findes opførte i Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1 Januar 1892—31 December 1894, S. 1—5.
- 207. Skiftevæsenet 1892. (*Tableaux des successions et faillites.*)
- 208. De offentlige Jernbaner 1893/94. (*Rapport sur les chemins de fer publics.*)
- 209. Sindssygeasylernes Virksomhed 1893. (*Statistique des hospices d'aliénés.*)
- 210. Fattigstatistik 1891. (*Statistique de l'assistance publique.*)
- 211. Folkemængdens Bevægelse 1891. (*Mouvement de la population.*)
- 212. Skolestatistik 1891. (*Statistique de l'instruction publique.*)
- 213. Norges Skibsfart 1893. (*Statistique de la navigation.*)
- 214. Distriktsfængsler 1893. (*Prisons départementales.*)
- 215. Norges Sparebanker 1894. (*Statistique des caisses d'épargne.*)
- 216. Norges Handel 1894. (*Statistique du commerce.*)
- 217. Jordbrug og Fædrift 1886—1890. (*Agriculture et élevage du bétail.*)
- 218. Veterinærvæsenet og Kjødkontrollen 1893. (*Compte rendu du service vétérinaire et du contrôle de la viande.*)
- 219. Valgmandsvalgene og Storthingsvalgene 1815—1885. (*Statistique électorale*)
- 220. Strafarbejdsanstalter 1892/93. (*Statistique des maisons centrales pénitentiaires.*)
- 221. Norges Postvæsen 1894. (*Statistique postale.*)
- 222. Sundhetstilst. og Medicinalforholdene 1892. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 223. Fattigstatistik 1892. (*Statistique de l'assistance publique.*)
- 224. Skolestatistik 1892. (*Statistique de l'instruction publique.*)
- 225. Norges Fiskerier 1894. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 226. Den norske Statstelegraf 1894. (*Statistique des télégraphes de l'État.*)
- 227. Norges kommunale Finantser 1892. (*Finances des communes.*)
- 228. Socialstatistik. I. Arbejds- og Lønningsforhold ved Skovdrift og Tømmerflødning. (*Statistique du travail. I. Travail forestier et flottage: Organisation et procédés du travail. Salaires.*)
- 229. Folketællingen i Kongeriget Norge 1 Januar 1891. — Beboede Huse og Husholdninger samt Folkemængde fordelt efter Kjøn, Alder og ægte skabelig Stilling. (*Recensement du 1er Janvier 1891. Maisons habitées et ménages. Population classée par sexe, par âge et par état civil.*)
- 230. De offentlige Jernbaner 1894/95. (*Rapport sur les chemins de fer publics.*)
- 231. Norges Bergværksdrift 1891, 1892 og 1893. (*Statistique des mines et usines.*)
- 232. Skiftevæsenet 1893. (*Tableaux des successions et faillites.*)
- 233. Civil Retspleie 1893. (*Statistique de la justice civile.*)
- 234. Folkemængdens Bevægelse 1892. (*Mouvement de la population.*)
- 235. Rekruteringsstatistik 1894. (*Statistique du recrutement.*)
- 236. Folketællingen i Kongeriget Norge 1 Januar 1891. — Folkemængde fordelt efter Livsstilling. (*Recensement du 1er Janvier 1891. Population classée par professions.*)
- 237. Strafarbejdsanstalter 1893/94. (*Statistique des maisons centrales pénitentiaires.*)
- 238. Kriminalstatistik 1892. (*Statistique de la justice criminelle.*)
- 239. Sindssygeasylernes Virksomhed 1894. (*Statistique des hospices d'aliénés.*)
- 240. Norges Skibsfart 1894. (*Statistique de la navigation.*)

NORGES OFFICIELLE STATISTIK.

Tredie Række No. 258.

Socialstatistik.

III.

Arbejds- og Lønningsforhold ved Træsliberier og Cellulosefabriker.

1892 og 1893.

(Statistique sociale et du travail. III. Fabriques de pâte de bois mécanique et chimique: Organisation et procédés du travail. Salaires.)

(Un résumé en français se trouve aux pages 74—78.)

Udgiven af

Det statistiske Centralbureau.

KRISTIANIA.

I Kommission hos H. Aschehoug & Co.

1897.

For tidligere Publikationer se Norges officielle Statistik, Tredie Række No. 228 og 255:

Socialstatistik. I. Arbeids- og Lønningsforhold ved Skovdrift og Tømmerflødning. Kristiania 1895.

Socialstatistik. II. Statistiske Oplysninger om Indtægts- og Formuesforhold. 1891. Kristiania 1897.

Indhold.

	Side.
Indledende Bemærkninger	1
Historisk Oversigt over Træstofindustriens Historie	2
Beskrivelse af Arbejdets Gang	11
a) I Træsliberierne	11
b) - Cellulosefabrikerne	17
Driftstiden i Aaret	21
a) Ved Træsliberierne	21
b) — Cellulosefabrikerne	26
Daglig Arbejdstid, Natarbejde, Overarbejde	28
a) Ved Træsliberierne	28
b) — Cellulosefabrikerne	29
Lønningsforholde	31
a) Ved Træsliberierne	31
Almindelige Bemærkninger, Lønningsmaade, Natural-	
tillæg m. m.	32
Fortjenestens Størrelse m. m.	38
A. Formænd	40
B. Almindelige Arbejdere	41
b) Ved Cellulosefabrikerne	56
Almindelige Bemærkninger, Lønningsmaade, Natural-	
tillæg m. m.	57
Fortjenestens Størrelse m. m.	59
A. Formænd	60
B. Almindelige Arbejdere	60
Tillægsbemærkninger angaaende Materialets Beskaffenhed m. m.	72
Résumé en français	74

T a b e l l e r :

Træsliberier 1892 og 1893.

Tabel 1. Oversigt over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 8 Formænd og 691 Arbejdere ved norske Træsliberier i Aarene 1892 og 1893	2
--	---

	Side.
Tabel 2. Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 8 Formænd og 691 mandlige Arbejdere ved norske Træsliberier i Aarene 1892 og 1893.	6
Tabel 3 a. Opgaver over 514 voksne mandlige Træsliberiarbejdere, fordelt efter Daglønnens og efter Aarsfortjenestens Størrelse med Oplysning om Naturaltillæggenes Fordeling inden hver Lønningsgruppe.	14
Tabel 3 b. Opgaver over 169 unge og 8 gamle mandlige Træsliberiarbejdere, fordelt efter Daglønnens og efter Aarsfortjenestens Størrelse med Oplysning om Naturaltillæggenes Fordeling inden hver Lønningsgruppe.	16
Tabel 4 a. Opgave over 514 voksne mandlige Træsliberiarbejdere fordelt efter Fortjeneste og Lønningsmaade	18
Tabel 4 b. Opgaver over 169 unge og 8 gamle mandlige Træsliberiarbejdere fordelt efter Fortjeneste og Lønningsmaade	19
Tabel 5. Uddrag af Lønningslisterne ved N. N. Træsliberi, udvisende Fortjenesten for hver enkelt af de ved Fabrikken sysselsatte faste Arbejdere i enkelte Aar af Tidsrummet 1884—1893.	20

Cellulosefabriker 1892 og 1893.

Tabel 6. Oversigt over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbejdere ved norske Cellulosefabriker i Aarene 1892 og 1893.	22
Tabel 7. Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbejdere ved norske Cellulosefabriker i Aarene 1892 og 1893	28
Tabel 8 a. Opgaver over 553 voksne mandlige Cellulosefabrikarbejdere fordelt efter Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade	38
Tabel 8 b. Opgaver over 92 unge og 2 gamle mandlige Cellulosefabrikarbejdere, fordelt efter Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade	39
Tabel 9. Forskellige personlige Oplysninger for 124 Formænd og Arbejdere ved 2 Cellulosefabriker	40
Tabel 10. Uddrag af Lønningsbogen ved N. N. Cellulosefabrik, udvisende hver enkelt Arbejders samlede Fortjeneste i Aarene 1888—1893.	48

Table des matières.

	Pages.
Observations introductoires	1
Aperçu historique du développement de l'industrie de pâte de bois	2
Description de la marche et des procédés du travail	11
a) Fabriques de pâte de bois mécanique	11
b) Fabriques de pâte de bois chimique	17
Journées du travail par an	21
a) Fabriques de pâte de bois mécanique	21
b) Fabriques de pâte de bois chimique	26
Heures du travail par jour. Travail de nuit. Travail extraordinaire	28
a) Fabriques de pâte de bois mécanique	28
b) Fabriques de pâte de bois chimique	29
Salaires	31
a) Fabriques de pâte de bois mécanique	31
Observations générales, mode du paiement, avantages en nature etc.	32
Montant des salaires etc.	33
A. Contre-mâîtres	40
B. Ouvriers ordinaires	41
b) Fabriques de pâte de bois chimique	56
Observations générales, mode du paiement, avantages en nature etc.	57
Montant des salaires	59
A. Contre-mâîtres	60
B. Ouvriers ordinaires	60
Observations supplémentaires concernant les matériaux statistiques	72
Résumé en français	74

Tableaux:

Fabriques de pâte de bois mécanique en 1892 et 1893.

Tableau n° 1. Nombre des journées de travail, montant des salaires et mode du paiement pour 8 contre-mâîtres et 691 ouvriers des fabriques de pâte de bois mécanique en Norvège en 1892 et 1893	2
---	---

	Pages.
Tableau n° 2. Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 8 contre-mâîtres et 691 ouvriers des fabriques de pâte de bois mécanique en Norvège en 1892 et 1893	6
Tableau n° 3 a. Données sur 514 ouvriers adultes des fabriques de pâte de bois mécanique, répartis d'après des groupes des salaires par jour et par an avec renseignements sur les subventions en nature de chaque groupe	14
Tableau n° 3 b. Données sur 169 ouvriers jeunes et 8 ouvriers âgés des fabriques de pâte de bois mécanique, répartis d'après des groupes des salaires par jour et par an avec renseignements sur les subventions en nature de chaque groupe	16
Tableau n° 4 a. Données sur 514 ouvriers adultes des fabriques de pâte de bois mécanique, répartis d'après des groupes des salaires et d'après le mode de paiement	18
Tableau n° 4 b. Données sur 169 ouvriers jeunes et 8 ouvriers âgés des fabriques de pâte de bois mécanique répartis d'après des groupes des salaires et d'après le mode de paiement.	19
Tableau n° 5. Extrait des feuilles de salaire d'une certaine fabrique norvégienne de pâte de bois mécanique pour quelques années de la période de 1884 à 1893	20

Fabriques de pâte de bois chimique en 1892 et 1893.

Tableau n° 6. Nombre des journées de travail, montant des salaires et mode de paiement pour 33 contre-mâîtres et 647 ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique en Norvège en 1892 et 1893	22
Tableau n° 7. Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 33 contre-mâîtres et 647 ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique en Norvège en 1892 et 1893	28
Tableau n° 8 a. Données sur 553 ouvriers adultes des fabriques de pâte de bois chimique, répartis d'après des groupes des salaires et d'après le mode de paiement	38
Tableau n° 8 b. Données sur 92 ouvriers jeunes et 2 ouvriers âgés des fabriques de pâte de bois chimique, répartis d'après des groupes des salaires et d'après le mode de paiement	39
Tableau n° 9. Renseignements divers personnels sur 124 contre-mâîtres et ouvriers de 2 fabriques de pâte de bois chimique	40
Tableau n° 10. Extrait du livret de salaire d'une certaine fabrique norvégienne de pâte de bois chimique pour les années 1888—1893	48

Arbeids- og Lønningsforhold ved Træsliberier og Cellulosefabriker.

(Ved Cand. jur. Gustaf Amnéus.)

Indledende Bemærkninger.

I nærværende Statistik vil blive givet en Fremstilling af Arbeids- og Lønningsforholdene ved endel norske Træsliberier og Cellulosefabriker, saaledes som de stillede sig i Aarene 1892 og 1893. I Henseende til Indhentelsen og Bearbejdelsen af de fornødne Oplysninger slutter den sig nær til det tidligere udgivne første Hefte af Socialstatistiken (Norges officielle Statistik, Tredie Række No. 228), der omhandlede Arbeids- og Lønningsforholdene ved Skovdrift og Tømmerflødning, men det foreliggende Materiales Beskaffenhed har dog nødvendiggjort endel Forandringer saavel i Stoffets Anordning som i dets Form.

I Forbindelse med de lønnings-statistiske Oplysninger, der udgjør Undersøgelsens Hovedgjenstand, har man, som det vil sees, fundet at burde forudskikke endel Oplysninger angaaende Træmasseindustriens historiske Udvikling og Vilkaar samt en kort Fremstilling af Arbeidets Gang under Træets Forædlingsproces, hvorved man bl. a. har havt det Formaal for Øie at fremstille Beskaffenheden af de forskjellige Slags Arbeider, der udføres ved heromhandlede Fabrikvirksomheder. Ved Fremstillingen af disse Forhold har man som Veiledning hovedsagelig benyttet nedenstaaende Arbeider:

1. Statistik over Norges Fabrikanlæg, 1890 o. tidl.
2. Carl Hofmann: Praktisches Handbuch der Papierfabrikation (Zugabe zur „Papier-Zeitung“).
3. H. Hamilton: Om trämasseindustrien i Sverige. (Et Foredrag, trykt i Nationalekonomiska föreningens förhandlingar, 1890, S. 2 ff.)
4. „Olika sätt att framställa pappersmassa af trä“. En Artikelrække af X. i „Svensk Trävaru-Tidning“, 1895, No. 25 indtil 1896, No. 1.

Desuden har et Par Fagmænd vist Bureauet den Velvilje at gennemse det paa Grundlag af ovenstaaende Kildeskrifter udarbejdede.

Angaaende Undersøgelsens Methode iøvrigt henvises til nedenstaaende Anhang, i hvilket endel nærmere Oplysninger vil blive givne om Beskaffenheden af det foreliggende Materiale, hvoraf Methoden selvfølgelig i første Række har været afhængig.

Til Slutning undlader man ikke at gjøre opmærksom paa, at den nye Lov om Tilsyn med Arbeide i Fabriker m. v. af 27 Juni 1892 traadte i Kraft fra 1 Juli 1893, altsaa i det Aar, for hvilket de fleste af de her meddelte Opgaver er indsamlede. Saavidt man har kunnet erfare, har dog denne Lov ikke medført nogen fremtrædende Forandring, hverken i Lønnings- eller i Arbeidsforholdene ved vore Træmassefabriker, — maaske med Undtagelse af, at de unge Arbeideres Antal er aftaget noget og at Søndagsarbeidet i Cellulosefabrikerne er blevet noget indskrænket, — og man tør derfor gaa ud fra, at den Omstændighed, at endel af Opgaverne er indsamlede i Overgangsaaet, ikke har gjort dem mindre skikkede til at lægges til Grundlag for en statistisk Bearbejdelse.

Historisk Oversigt over Træstofindustriens Udvikling.

I Løbet af de sidste 30 Aar har Tilvirkning af Træmasse lidt efter lidt udviklet sig til at indtage en saa fremtrædende Plads inden vort Lands Fabrikvirksomhed, at den nu, seet fra et national-økonomisk Standpunkt, kan siges at være en af vor Fabrikindustri's vigtigste Grene. Med sine vidstrakte Skove, sine mange flødbare Vasdrag og sine mange Fossefald frembyder ogsaa vort Land særdeles gunstige Vilkaar for denne Industrigren.

Som bekjendt anvendes saavel den mekaniske som den kemiske Træmasse (Cellulose) for den væsentligste Del som Raastof ved Pap- og Papirfabrikationen, idet dens Anvendelse i andre Øiemed, saaledes navnlig til forskjellige pressede Arbeider, er forholdsvis forsvindende. Imidlertid udvides stadig det Felt, inden hvilket det pressede Træstof finder Anvendelse; saaledes er der i Amerika gjort forskjellige Forsøg med at erstatte enkelte Jern- og Staalartikler f. Ex. Jernbaneskiner, Jernbanehjul og Geværpiber med yderst stærkt presset Træmasse, ligesom man daglig træffer paa Gjenstande, som synes at være af Ben, Merskum, Gummi etc., men som i Virkeligheden udleder sin Oprindelse fra Træstoffabrikerne. I den seneste Tid har man i Frankrige endog begyndt at fabrikere Silke af Cellulose. Den Mængde Træstof, der anvendes i disse Øiemed, er dog som en Draabe i Havet i Forhold til de uhyre Mængder, der sluges af Papirfabrikerne.

Det første Raamateriale for Papir hentedes fra forskjellige Planter med seige Fibrer, saasom Bambus, Lin, Hamp o. s. v. Eftersom Behovet imidlertid tiltog — navnlig paa Grund af Bogtrykkerkunstens Opfindelse — begyndte man at anvende som Raamateriale Affaldet af Varer, tilvirkede af seige Vækstfibrer, navnlig Klude og Filler („Lump“) af Lin- og Bomuldstøier; men det tiltagende Behov af Papir kunde ikke længe tilfredsstilles af dette i temmelig begrænset Mængde forekommende Raastof. Allerede i forrige Aarhundrede maatte der i Sverige — og formodentlig ogsaa i andre Lande — gives Papirfabrikerne udstrakte Privilegier for at støtte Bedriften; saaledes blev al Udførsel af Klude og Filler forbudt, ligesom det blev paalagt Rigets Indvaanere som en medborgerlig Pligt at tage Vare paa saadant Affald for Papirfabrikerne. Den Husbond, som ikke kunde godtgjøre, at han i Aarets Løb havde solgt „Lump“ til Stedets legitimerede Kludesamler, maatte bøde 4 Daler. Paa den anden Side maatte da ogsaa Fabrikerne under Privilegiernes Fortabelse tilvirke Papir efter yderste Evne.

Det siger sig imidlertid selv, at saadanne Forholdsregler i Længden ikke kunde være fyldestgørende. Behovet af Papir var stadig i Tiltagende, og der maatte gaaes over til andre, i større Mængder forekommende Raaemner for at kunne skaffe det fornødne Papir. Først greb man da til Halm og Espartogræs, idet de tidligst fremkomne Anvisninger paa Anvendelse af Træstof til Papirmateriale ikke vandt Tilslutning. Det første Forslag herom fremkom allerede i 1752 fra en Superintendent Schaffer i Regensburg, som mente, man kunde faa Papir af knust Sagmug. Senere, i 1801, erholdt en Englænder, Koops, et Patent, i hvilket der siges, at man kan erholde Papirstof ved Kogning af visse harpiksfattige Træsarter i en Opløsning af Soda og Kalk. Ingen af disse Problemer, der, som det vil sees, i det væsentligste var byggede paa de samme Principer som den nuværende Tilvirkning af mekanisk Træmasse og Natroncellulose, fik dog endnu nogen praktisk Betydning, navnlig fordi Koops snart efter i højere Grad synes at have henvendt sin Opmærksomhed paa Halmen som Papirraastof. Da Problemet atter blev optaget omkring 50 Aar senere, blev det ikke Koops', men Schaffers Idé, som først blev gennemført.

Den periodiske Presses hurtige Udvikling nødvendiggjorde imidlertid snart Opfindelsen af nye og billigere Raaemner for Papirtilvirkningen. Spørgsmaalet var derfor stadig brændende og blev i Begyndelsen af Firtiaarene atter aktuelt.

En nylig afdød Sachser ved Navn Keller¹⁾ gav Stødet dertil, idet han ved at reflektere over den Maade, hvorpaa Hvepsene bygger sine Reder, kom

---

¹⁾ Se herom nærmere: Praktisches Handbuch der Papierfabrikation von Carl Hofmann. II, S. 1231 ff.

paa den Tanke, at man ad mekanisk Vei maatte kunne fremstille en Masse af Træ, som kunde anvendes som Papirmateriale. Det lykkedes ham imidlertid ikke helt ud at løse Problemet, navnlig af Mangel paa Kapital. Dette skede først, efterat han havde truffet sammen med den Mand, som almindeligvis nævnes som Træmassefabrikationens Fader, Heinrich Völter fra Würtemberg, som i 1846 i flere tyske Stater fik Patent paa et af ham selv konstrueret Maskineri for sleben Træmasse. Der gik dog endnu et Tiaar, inden dette var saavidt forbedret, at Opfindelsen kunde vinde nogen almindeligere Anvendelse, og først i Midten af Sekstiaarene kunde Problemet siges at være løst paa en fuldt ud-tilfredsstillende Maade, om Maskineriet end ikke paa den Tid havde naaet sin nuværende Fuldkommenhed.

Som Raastof for Papirfabrikationen betragtet er imidlertid den paa mekanisk Maade fremstillede Træmasse ingenlunde noget Ideal. Papir af ublandet mekanisk Træmasse erhoder ikke den fornødne Styrke og Sammenhæng, og kan derfor ikke anvendes, hvor disse Egenskaber i nogen fremtrædende Grad kræves; selv til ordinært Trykpapir kan Træmassen blot anvendes med nogen Tilblanding af mere bindende Raastof f. Ex. Cellulose eller Filler, om man end, eftersom Træmassens Kvalitet stadig er bleven forbedret, har kunnet formindske Mængden af disse kostbarere Blandingsstoffer. Derhos har Træmassepapiret den Ulempe, at det snart gulner. Man har derfor paa forskellige Maader søgt at erholde et bedre Papirmateriale af Træstof, end den mekaniske Træmasse byder, navnlig at give det større Styrke og Sammenhæng. Som bekjendt bestaar Træstammerne af yderst smaa sammenvoksne Celler. Forbindelsen er stærkest i Træets Længderetning, saa at der her dannes Cellebunder eller Fibrer, sammensat af en Flerhed af enkelte Celler. Cellernes Vægge udgjøres af det saakaldte Cellulosestof, der imidlertid er gennemtrængt af andre Stoffe, navnlig forskellige harpiksartede Binde-stoffer. Den Del af Træet, som man nu vil gjøre sig tilgode, er dets Fibrer, og jo længere og mere isolerede disse kan erholdes, desto bedre Papirmateriale bliver det. Men ved den mekaniske Slibning afslides Fibrerne i smaa korte Stykker og desuden har man intet gjort for at fjerne fra Træet de nævnte harpiksartede Bestanddele, der gjør Fibrerne tykke og ubøielige. Disse Ulemper har man da paa forskellige Maader søgt at afhjælpe uden at fragaa den mekaniske Behandling, saaledes f. Ex. ved at lade Slibningen foregaa i Træets Længderetning eller ved at koge Træet med Vand eller Damp, førend det slibes. Denne sidste saakaldte „halvkemiske“ Methode (fra 1869) leverer vistnok et betydelig bedre Produkt, men har den væsentlige Ulempe, at Massen ved Kogningen erhoder en mørkebrun Farve, som ikke kan forandres ved Blegning.

Ved Siden heraf blev der, kort efterat Völter havde konstrueret sit Træsliberi, gjort flere Forsøg paa ad udelukkende kemisk Vei at tilgodegjøre sig Træets Cellulosestof for Papirtilvirkningen. Af disse tidlige Forsøg har dog

alene den saakaldte Natroncellulosemethode vist sig at have Levedygtighed, medens dennes vigtigste Medbeiler, Sulfitcellulosemetoden, som nu er den mest anvendte, er af noget nyere Datum. I 1866 udtoges nemlig i England af en Mand ved Navn Tilghman et Patent paa Kogning af Ved med Svovlsyrling eller svovlsyrlige Salte; men denne Methode kom aldrig til praktisk Anvendelse. Derimod optraadte i Begyndelsen af 70-Aarene samtidig to Opfindere: Tyskeren Mitcherlich og Svensken Ekman med hver sin Sulfitmethode, uden at det dog kan afgjøres, hvilken af disse to Herrer har Æren af at have været den første.

Fabrikationen af kemisk Træmasse foregaar ved, at man, efter mere eller mindre omsorgsfuldt at have rensat Træet for Bark og Kviste og derpaa sønderhugget det, koger det under stærkt Damptryk i store Beholdere i Opløsninger af natronholdige Forbindelser: kaustisk Natron, Soda o. fl. (Natron- og Sulfatmetoden) eller i svovlsure Salte i forskellige Forbindelser (Sulfitmetoden), hvorved Træets Fibrer renses for de forskellige inkrusterende Bestanddele. Ved Hjælp af disse Metoder, der forekommer i mange Varianter, erholdes et Papirmateriale, der er langt bedre end den slebne Træmasse, men ogsaa betydelig kostbarere.

Den nærmere Beskrivelse af Processens Gang vil, forsaavidt den er af Interesse i nærværende Øiemed, blive givet i et senere Afsnit.

Det første Træsliberi i Norge anlagdes i Aaret 1863 af Bentse Brug ved Akerselven for at dække denne Papirfabriks Behov for Raastof. Det arbejdede kun med 3 à 4 Mand og nedlagdes allerede i 1868. De 2 næste Anlæg fulgte i 1865 og 1866, begge beregnede paa indenlandsk Forbrug. I 1868 anlagdes det første Exportsliberi, som imidlertid atter nedlagdes i 1879. Hvorledes Udviklingen inden vort Land i det hele taget er foregaaet indtil Aar 1890, sees af følgende Tabel over de norske Træsliberiers Anlægsaar¹⁾:

Aar.	Antal nye Træsliberier.	Aar.	Antal nye Træsliberier.
1863	1	1878	1
1865	1	1880	5
1866	1	1881	5
1868	1	1882	5
1869	3	1884	3
1871	1	1886	5
1872	7	1887	3
1873	2	1888	3
1874	5	1889	6
1875	2	1890	4
1876	4		

¹⁾ Tabellen er for Aarene 1863—1887 hentet fra A. Johannessen: „En historisk Fremstilling af de norske Træsliberier“, Christiania, 1889; for Aarene 1888—1890 fra den officielle Statistik.

Ifølge denne Opgave skulde der indtil Udgangen af 1890 være anlagt ialt 68 Træsliberier i Norge. Af disse var ved samme Tidspunkt 54 i Virksomhed. Fabrikstatistiken for 1890 udviser vistnok blot et Antal af 47 Anlæg i Drift, men hertil bliver at lægge fire Træsliberier, forenede med Pap- og Papirfabriker, fra hvilke de ikke har kunnet udskilles, samt tre Sliberier, tilhørende to større industrielle Komplexer, fra hvilke særskilte Opgaver for de enkelte Virksomhedsgrene ikke har kunnet meddeles. De 14 manglende Anlæg maa altsaa dels være nedlagte før 1890, dels midlertidig have været ude af Virksomhed i 1890, ligesom endel er indbefattede under de opgivne 54 Anlæg, af hvilke nemlig flere omfatter to à tre særskilte Sliberier, der i ovenstaaende Opgave over Anlægsaarene er regnede for særskilte Anlæg.

Ved Udgangen af Aaret 1894 var der i Virksomhed 61 Træsliberier.

Hvad Cellulosefabrikernes Anlægsaar angaar, bemærkes, at den ældste begyndte sin Virksomhed i Aaret 1874; af de øvrige i Fabrikstatistiken for 1890 optagne Anlæg er 2 anlagte i hvert af Aarene 1883, 1885, 1886, 1887, 1888 og 1889. Foruden disse 13 Anlæg fandtes der ved Udgangen af 1890 endnu en Cellulosefabrik, for hvilken imidlertid Oplysninger mangler.

Nedenstaaende Opgaver over Antallet af de ved Træstoffabriker i Norge beskæftigede Arbeidere er hentede fra den officielle Statistik.

Der fandtes

i 1865	1 Fabrik	med	6 Arbeidere	(iberegnet Formænd),
- 1870	6 Fabriker	”	61	” — — —
- 1875	26 do.	”	600	” — — —
- 1879	27 do.	”	700	” — — —
- 1885	42 do.	”	1 524	” — — —
- 1890	68 do.	”	3 875	” — — —

Herved maa bemærkes, at ovenstaaende Opgaver for de 4 sidstnævnte Aar foruden de Arbeidere, der i de respektive Aars Fabrikstatistik er opførte under Træsliberier og Cellulosefabriker, tillige omfatter endel Arbeidere, som havde Sysselsættelse ved Træstoffabriker, for hvilke ikke særskilte Opgaver har været meddelte, da de dreves i Forbindelse og underét med Pap- og Papirfabriker. Da der for disse Arbeidere har maattet gjøres et skjønsmæssigt Tillæg i det for de øvrige Træstofarbeidere opgivne Antal, er Opgaverne for de 4 nævnte Aar ikke at anse som fuldt ud nøiagtige.

Endvidere er at bemærke vedkommende Opgaven for Aaret 1875, at naar Folketællingsopgaverne i samme Aar blot udviser et Antal af 279 „Træsliberiarbeidere“, herunder ikke indbefattet Formænd og Opsynsmænd, bør den store Forskjel fra den her meddelte Opgave vistnok for en større Del tilskrives den Omstændighed, at Arbeidsforholdene ved denne Industrigren endnu ikke havde vundet den nuværende Fasthed, samt at Folketællingen foretoges paa den Tid af Aaret, da Arbeidsstyrken var mere indskrænket.

Det for 1890 meddelte Antal Arbeidere er erholdt saaledes:

Ved Udgangen af nævnte Aar var der ved de i Virksomhed værende 47 Anlæg (med 51 særskilte Sliberier) sysselsat tilsammen 1 973 Arbeidere og Formænd og 72 andre Funktionærer. Naar hertil lægges Arbeidsstyrken ved de 7 Anlæg, for hvilke særskilt Opgave ikke er meddelt (se foran S. 6), kan det samlede Antal Træsliberiarbeidere ved dette Tidspunkt anslaaes til omtrent 2 250, heri iberegnet Formænd og Opsynsmænd. (Ved Folketællingen i 1891 er opgivet 2 167 mandlige og 92 kvindelige Træsliberiarbeidere, — tilsammen 2 259, foruden Formænd o. lign.) Samtidig var der ved de særskilt opgivne 11 Cellulosefabriker beskjæftiget 1 476 Arbeidere og Formænd, hvorhos der ved 2 med Papir- og Papfabriker forenede lignende Anlæg var beskjæftiget antagelig omtrent 150 Personer. Det samlede Antal Cellulosearbeidere inkl. Formænd udgjorde saaledes ved Udgangen af 1890 tils. omtrent 1 625 — altsaa tilsammen for Træsliberi- og Cellulosefabriksarbeiderne 3 875 Personer. Folketællingsopgaverne for 1891 opgiver Antallet af Arbeidere ved Cellulosefabrikerne til 1 202 Arbeidere, deri ikke indbefattet Formænd.

Det samlede Antal Arbeidere, inkl. Formænd og Opsynsmænd, der ved Udgangen af 1890 var sysselsatte ved Fabrikvirksomhed i Norge, udgjorde ifølge Fabrikstatistiken for nævnte Aar 57 922, hvoraf altsaa omtrent 6.7 % ved Træstoffabrikationen.

Hvilken Betydning Træmasseindustrien i det sidste Fjerdedels Aarhundrede har havt for Norges Nationaløkonomi, kan bedst bedømmes efter den Rolle, Træstoffet spiller som Exportartikel. Man hidsætter fra den officielle Handelsstatistik følgende Opgaver over den samlede Exportværdi af norsk Træmasse og Cellulose siden 1870, det første Aar, i hvilket Export af nævnte Artikler fandt Sted:

I 1870	udførtes	500	Ton	Træstof	til en	Værdi	af Kr.	80	500
- 1871—1875 ¹⁾	„	4 587	-	—	—	—	-	395	000
- 1876—1880	„	18 644	-	—	—	—	-	1 710	500
- 1881—1885	„	67 909	-	—	—	—	-	4 704	000
- 1886—1890	„	152 170	-	—	—	—	-	8 646	200
- 1891	„	208 593	-	—	—	—	-	10 830	700
- 1892	„	200 455	-	—	—	—	-	11 567	900
- 1893	„	219 007	-	—	—	—	-	14 574	000
- 1894	„	238 861	-	—	—	—	-	14 177	100

Hvorledes disse Tal for de sidste 4 Aar fordeler sig paa den mekaniske og kemiske Træmasse i vaad Tilstand (50 % Vand) og i tør Tilstand (10 à 12 % Vand), sees af følgende Tabel:

¹⁾ Opgaverne for Aarene 1871—1890 udviser det aarlige Gjennemsnit.

	1891.	1892.	1893.	1894.
		Mængder i Ton:		
Træmasse, vaad . . .	159 490	148 942	161 452	184 583
Do. , tør . . .	23 662	20 792	17 812	15 363
Cellulose, vaad . . .	9 253	8 957	12 475	8 560
Do. , tør . . .	16 188	21 764	27 268	30 355
		Værdi i Kroner:		
Træmasse, vaad . . .	4 944 200	5 064 000	6 296 600	7 014 100
Do. , tør . . .	1 561 700	1 517 800	1 514 000	1 275 100
Cellulose, vaad . . .	925 300	850 900	1 309 900	727 600
Do. , tør . . .	3 399 500	4 135 200	5 453 500	5 160 300

Af foranstaaende Tal sees, med hvilken Hurtighed vor Træmasseindustri har udviklet sig, og hvor forholdsviis store Værdier den nu indbringer vort Land. I 1881 udgjorde Værdien af den udførte Træmasse, saavel mekanisk som kemisk, 3.5 % af Rigets samlede Exportværdi, — i 1891 var den tilsvarende Procent omtr. 8 %, men udgjorde i 1894 over 10.7 %.

Da ovenstaaende Opgaver kun gjælder det udførte Træstof, er heri ikke iberegnet det Kvantum, som forbruges ved de indenlandske Pap- og Papirfabriker, og som enten exporteres i forædlet Form eller konsumeres inden Landet. At det ikke er en ganske ubetydelig Kontingent af Træstof-fabrikernes Produkter, som gaar ud af Landet gennem Papirfabrikerne, sees af nedenstaaende Tabel over Exporten af norsk Papir og Pap (omfattende de fire Artikler Skrivpapir, Trykpapir, Pakpapir og Træpap):

1876—1880 gennemsnitlig kg.	2 408 156	til en Værdi af Kr.	930 500
1881—1885 —	3 878 615	—	993 700
1886—1890 —	5 714 312	—	1 223 700
1891	11 494 259	—	2 349 400
1892	15 873 719	—	2 811 100
1893	20 800 963	—	3 698 600
1894	23 019 842	—	4 105 100

Som det vil sees, viser Udførselen af det forædlede Træstof en forholdsvis endnu stærkere Stigning i de sidste Aar end Udførselen af den raa Masse.

Den alt overveiende Del heraf var Pakpapir; i 1894 faldt saaledes paa denne Artikel 21 584 900 kg., paa Trykpapir 87 723 kg., paa Skrivpapir 559 kg. samt paa Træpap 1 346 660 kg.

Opgave over Mængden af det i Norge producerede og i Landet forbrugte Papir haves ikke, men den tør antages at være ganske betydelig, navnlig af Trykpapir. Udførselen heraf er nemlig gaaet stærkt tilbage, idet den i Aarene 1876—1880 udgjorde gennemsnitlig 501 788 Kg. pr. Aar, men i Femaaret

1886—90 blot 2 360 kg.; da der imidlertid ved de indenlandske Papirfabriker fremdeles produceres store Mængder Trykpapir, maa altsaa en saameget større Del af Produktionen finde Afsætning paa det indenlandske Marked.

Hvad Indførselen af de forskjellige Papirsorter angaar, saa er denne vistnok i det samme Tidsrum gaaet betydelig op, men ikke paa langt nær i samme Forhold som Udførselen. Denne androg, forsaavidt betræffer Artiklerne Skrivpapir, Trykpapir, Pap og Pakpapir etc. i Aarene 1876—94 til følgende Kvanta og Værdier:

i 1876—1880 gennemsnitlig kg.	724 196	til en Værdi af Kr.	541 100
- 1881—1885	—	- 1 061 344	- - - 695 000
- 1886—1890	—	- 2 051 110	- - - 896 500
- 1891		- 3 346 890	- - - 1 273 300
- 1892		- 3 625 620	- - - 1 273 500
- 1893		- 3 549 620	- - - 1 237 200
- 1894		- 3 476 810	- - - 1 171 300

Særskilt af Trykpapir var Indførselen i 1876—1880 gennemsnitlig 285 590 kg.; fra 1881—1888 voksede den til noget over 1 Million kg. pr. Aar, paa hvilket Standpunkt den senere har staaet.

Træmassefabrikernes geografiske Fordeling inden Norge sees af omstaaende Tabel, der er hentet fra den officielle Fabrikstatistik for Aaret 1890:

De norske Træstoffabrikers Fordeling amtsvis ved Udgangen af Aaret 1890.

A m t e r.	Træsliberier.			Træsliberier i Forb. med Pap- og Papirfabrikker.			Cellulosefabrikker.			Cellulosefabr. i Forb. med Pap- og Papirfabrikker.			Tilsammen.		
	Antal Anlæg.	Samlet Arbeidsstyrke.	Antal Dagværk.	Antal Anlæg.	Samlet Arbeidsstyrke.	Antal Dagværk.	Antal Anlæg.	Samlet Arbeidsstyrke.	Antal Dagværk.	Antal Anlæg.	Samlet Arbeidsstyrke.	Antal Dagværk.	Antal Anlæg.	Samlet Arbeidsstyrke.	Antal Dagværk.
			Tus.			Tus.			Tus.			Tus.			Tus.
Smaalenene	5	252	74.0	-	-	-	2	335	93.1	-	-	-	7	587	167.1
Akershus	5	141	36.9	-	-	-	2	229	65.4	-	-	-	7	370	102.3
Hedemarken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	75	18.8	1	75	18.8
Kristians	3	97	13.6	2	73	19.0	1	120	33.9	-	-	-	6	290	66.5
Buskerud	19	911	244.5	1	140	4.1	2	181	45.0	-	-	-	22	1 232	293.6
Jarlsberg og Larvik	1	50	14.4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50	14.4
Bratsberg	19	344	78.7	-	-	-	3	431	125.8	-	-	-	12	775	204.5
Nedenes	3	156	44.9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	156	44.9
Lister og Mandal	1	38	7.8	-	-	-	-	-	-	1	242	72.5	2	280	80.3
Søndre Bergenhus	-	-	-	1	68	18.6	-	-	-	-	-	-	1	68	18.6
Søndre Trondhjem	-	-	-	-	-	-	1	220	65.0	-	-	-	1	220	65.0
Nordre Trondhjem	1	56	16.7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	56	16.7
Ialt	47	2 045	531.5	4	281	41.7	11	1 516	428.2	2	317	91.3	64	4 159	1 092.7
Heraf: i Bygderne	38	1 542	392.8	4	281	41.7	9	1 031	306.2	2	317	91.3	53	3 221	832.0
- Byerne	9	503	138.7	-	-	-	2	435	122.0	-	-	-	11	938	260.7

1) Hertil kommer endvidere de 2 tidligere nævnte, et Par større Fabrikkomplekser tilhørende Anlæg, omfattende 3 Sliberier, for hvilke særskilt Opgave ikke har kunnet meddeles.

Det maa bemærkes, at de i ovenstaaende Tabel meddelte Opgaver, forsaavidt angaar Anlæg, opførte i Forbindelse med Pap- og Papirfabriker, tillige indbefatter de ved disse beskæftigede Arbeidere og udførte Dagværk.

Som det vil sees, tilhører denne Fabrikvirksomhed for den overveiende Del det sydøstlige Norge, idet der i 1890 i Kystamterne fra Lister og Mandal og nordover blot fandtes 5 Anlæg af heromhandlede Art. De særlig skovrige og med gode Vandveie for Tømmertransport forsynede Amter Buskerud og Bratsberg optog tilsammen 34 af 64 Anlæg; derefter kommer Smaalenene og Akershus med 7 hver og Kristians Amt med 6 Anlæg.

Beskrivelse af Arbeidets Gang.

a) I Træsliberierne.

For at lette Forstaaelsen af de efterfølgende lønnings-statistiske Oplysninger, hidsættes en kortfattet Beskrivelse af et almindeligt, for Slibning af hvid Træmasse indrettet Træsliberi og af de vigtigste inden samme forefaldende Arbeider. Det maa dog bemærkes, at man, omend Arbeidsprocessen inden samtlige Anlæg i det store hele taget er den samme, dog hyppig støder paa Forskjel i Enkelthederne, saavel hvad angaar Arbeidsrummenes Anordning og Maskinernes Indretning som i Henseende til de enkelte Arbeidergrupper Fordeling og Benævnelse. Til en nærmere Indgaaen paa saadanne tekniske Detailler kan der dog i en Fremstilling som denne ikke være nogen Opfordring, saameget mere som disse ikke afviger fra hinanden i saa vigtige Punkter, at de forskellige Arbeidergrupper Beskæftigelse i nogen væsentlig Grad er forskjellig for de enkelte Anlæg.

Samtlige Træsliberier her i Landet ligger ved større eller mindre Vandfald, fra hvilke de erholder den fornødne Drivkraft. Som Regel erholder de ogsaa det til Bearbejdelse fornødne Raastof, sædvanligvis Grantømmer, gjennem de samme Vasdrag; sjeldnere maa Tømmer delvis hentes pr. Jernbane fra andre Vasdrag.

De til Slibning bestemte, almindeligvis i en Lændse ved Sliberiet opsamlede Tømmerstokke bringes først ind i Vedrenseriet (eller Trærenseriet) for at undergaa den første Proces, Rensningen, førend den egentlige Slibning kan finde Sted. Stok for Stok stikkes de da gennem en Rende ind til Kjerraten („Kehrrad“), som trækker Stokkene op af Vandet og fører dem ind i Vedrenseriet. Indstikningen foretages af Elvbeholdere („Tømmerflødere“, „Tømmerdreng“ etc); disse er ikke medtagne i nærværende Fremstilling, væsentlig fordi de ikke henregnes til de egentlige Sliberiarbeidere og derfor i Almindelighed ikke opføres paa Lønningslisterne sammen med disse.

Fra et Par Anlæg er de dog specielt opgivne i et Antal af 6 voksne Mænd, og paa Grund af det ubetydelige Antal og Lønningsligheden med „Dag- og Tomtearbeidere“ henregnet under disse.

Kjerraten er en mere eller mindre skraatliggende Stige med bevægelige Ruller istedetfor Trin. Over disse løber en Jernlænke, forsynet med Jernhager, som slaaes ind i Stokkene, hvorpaa disse, sædvanligvis flere paa én Gang, ved mekanisk Kraft trækkes ind i Vedrenseriet. Arbeidet hermed passes af „Kjerratmændene“, hvor særegne saadanne er ansatte, hvad der hyppig er Tilfældet. Ellers udføres det af Vedrenserlaget, hvor dette har Akkord paa Rensningen, eller af Tomtearbeidere.

I Vedrenseriet modtages Tømmeret ved Kjerratens Ende af Vedrenserne. Den første af disse, som faar Befatning med Stokken, er „Kapperen“, hvis Funktion det er at skjære den op i ligelange Kubber af 0.65 à 0.70 Meters (omtr. 1 Alens) Længde, i hvilket Øiemed han holder Stokken ind mod en Cirkelsag, som i et Øieblik besørger Arbeidet. Førre Kubberne kan slibes, maa de derefter befries for Bark, Kviste og alle andre Dele, som ikke bestaar af friskt, lysfarvet Træ. Af den Omhyggelighed, hvormed dette Arbeide udføres, er i første Række den deraf producerede Masses Finhed og Værdi afhængig; kommer nemlig et Stykke Bark, Kvist o. desl. saa langt som til Slibestenen, slibes det i saa smaa Dele, at det senere ikke lader sig udsondre. Vedrenserne udfører altsaa et ansvarsfuldt Arbeide og lønnes af denne Aarsag hyppig bedst af samtlige Træsliberarbeidere.

Fælles for alle Sliberier er, at Kubberne barkes. Dette foregaar paa den Maade, at vedkommende Arbeider holder Kubben i dens Længderetning ind mod en med stor Hurtighed roterende vertikal Hjuls kive, forsynet med fremspringende Knive, som i en Fart borttager de for Slibningen skadelige Dele. Undertiden afpudses derpaa Kubberne med Haandøkse, ligesom de altid, hvor de er meget tykke, maa kløves, dels af Hensyn til Pladsen i Slibemaskinen, dels forat de daarlige Trædele, som findes indvendig, skal kunne fjernes. Kløvningen foregaar ved Hjælp af en ganske enkel Maskine, idet Kubben stilles ret op og ned paa et Underlag mod en spids Staalkile, som drives ind i Træet. Hermed er regelmæssig Rensningen forbi. I Regelen paahviler det dog endnu Vedrenserne at transportere den rensede Ved til Sliberummet samt her at opstable den i Nærheden af Slibestenen. Denne Transport foregaar gjerne ved Elevatorer, idet Sliberummet almindeligvis ligger høiere end Trærenseriet. Vedrenserne har at paase, at der aldrig mangler Ved til Slibningen, og i Almindelighed kan de, naar de kun holder Sliberne forsynede med saadan, indrette sin Arbeidstid, som de selv ønsker, forsaavidt der arbeides mod Akkordbetaling. Det siger sig selv, at der ikke ansættes flere Vedrenser, end at deres Tid er jevnt optaget.

Som det vil forstaaes, gaar under Vedrensningen en hel Del Træ tilspilde; ligesaa under den senere Del af Processen. Der regnes som Regel omtrent 1 Tylvt Tømmer pr. Ton Træmasse.

I Sliberummet er der, som nævnt, opstillet Slibestene, af hvilke der kan være færre eller flere. Disse bestaar af store, runde, riflede, paa et solid Underlag hvilende Møllestene, sædvanligvis af Sandsten; de importeres fra England og Tyskland og koster omtrent 350 Kroner franko Kristiania. Den almindelige Størrelse er 1.4 m. i Diameter og 0.45 i Tykkelse, men kan forøvrigt være meget forskjellig. De dreier sig med stor Hurtighed omkring en vertikal eller horizontal Akse. Stenene ligger helt overdækkede i en ligeformet Jernbeholder, langs hvis Periferi der er indrettet flere Kamre, i hvilke de til Slibning bestemte Trækubber opstilles parallelt med Stenens Akse, saa mange, som faar Plads. I den første Tid, da Aksen var stillet horizontalt, var Antallet af saadanne Kamre 3—5, idet kun en Fjerdepart af Stenens Periferi kunde udnyttes; i 1870-Aarene blev imidlertid dette forbedret, saa at man nu sædvanligvis lader Stenene dreie sig i Horizontalplanet, hvorved hele Periferien kan udnyttes til Anbringelse af Kamre. I Almindelighed er der 8 saadanne. Slibningen foregaar nu i Træets Længderetning, tidligere i dets Tversnit, hvilket imidlertid gav for korte Fibrer. Ved hydraulisk Tryk eller ved Vægtarme holdes de i Kamrene opstillede Vedkubber stadig haardt presset mod Slibestenen, idet der samtidig maa sørges for at holde denne fri for den opslebne Masse ved under stærkt Tryk at lade den oversprøite med Vand. Dette ledes gennem et Rør for hvert Kammer og tager under sin Bortflyden den opslebne Masse med sig. Slibernes Funktion er nu i det hele at passe Slibningens jevne Gang, navnlig ved at sørge for, at Kamrene stadig er forsynede med det fornødne Raamateriale. Naar et af dem er tomt, giver dette sig tilkjende ved en stærkt susende Lyd, fremkaldt ved Presseapparatets Tryk mod Stenen, og Sliberen maa da øieblikkelig rette paa Forholdet, hvilket foregaar ved at rykke Pressehaandtaget tilbage, aabne Kammerets Laag og fylde det med Ved, hvorpaa Laaget atter lukkes og Pressen sættes paa.

Den Kraft, som udkræves for at drive Stenene, er selvfølgelig noget forskjellig efter Antallet af Kamre m. m.; ved et Anlæg med 5 horizontale almindelig store Stene, oplyste vedkommende Bestyrer, at der til Drift af hver af disse behøvedes 250 Hestekræfter. Efter Vølter tiltrænges pr. 100 kg. lufttør (10 % Vand) Masse ved 24 Timers Arbeidstid 8 Hestekræfter.

Fra Stenene flyder nu den opslebne Masse gennem forskjellige Rendebrætter til de med Huller forsynede og i stærkt rystende Bevægelse værende Sorterbrætter i Sortersalen eller Sorterrummet; dette ligger i Almindelighed i samme Rum som Sliberummet, men paa et lavere Gulv. Over disse 3 over hinanden liggende Sorterbretter siles den nu meget tyndtflydende Masse. Det øverste Bræt er forsynet med Huller af 3.5 mm. Størrelse og

tilbageholder alle Fliser og større Cellebundter, som ikke er egnede til videre Bearbejdelse, men enten anvendes til Brændsel eller tilgodegjøres paa anden Maade; i det mellemste Bræt er mindre Huller, men først den Masse, som kan passere det underste Bræts fine Huller med en Diameter af 1 mm. og derunder ansees tilstrækkelig finmalet til at gaa paa Papmaskinen. Hvad der tilbageholdes af de to underste Brætter, gaar ad en særegen Rende til en Beholder; herfra pumpes det op i en Mølle eller Kværn og males finere, hvorpaa det atter gaar over Sorterbretterne o. s. v. Sorteringsprocessen gaar altsaa fuldstændig maskinmæssigt for sig og der er som Regel ikke ansat særskilte Arbeidere for at passe denne; af saadanne er kun opgivet 2 „Soldpassere“ (unge Mænd), 2 „Silere“ („Retrætposter“ for ældre Mænd) samt 2 „Kværnpassere“, hvilke samtlige er henførte under „Andre Indarbeidere“.

Det for Papmaskinen færdige tyndtflydende Stof gaar fra Sorterbrætterne til en større firkantet Kasse eller Beholder, i hvilken der paa en horizontal Akse roterer en med fin Metaldug overtrukken hul Cylinder, som hæver sig noget over Massens Niveau i Beholderen. Under Cylinderens langsomme Omdreining følger Massen med op paa dens Ryg, udvandes dels gennem Metaldugen og opfanges tilslut mod en omkring en Valse løbende Filt, som af Vægtstænger trykkes ind til Cylinderen. Filten er „uendelig“ d. v. s. rundvævet og løber paa Ruller sin Bane fremad, indtil den befries fra Massen mellem to Jernvalser. I et stadigt tykkere Lag lægger nu Massen sig paa den øvre, større Valse, hvorpaa den, naar Pappen har antaget en passende Tykkelse, aftages af Papmaskingutterne, idet disse under Valsens forholdsvis langsomme Omdreining med et hurtigt Snit i dens Længderetning skjærer Pappen over, løsner den fra Valsen, bretter den over for at give Pladerne den passende Form og henlægger den enten lige ved Maskinen, hvis Presningen skal foregaa der, eller paa Vogne, ved Hjælp af hvilke den transporteres til Presserummet. Ved Pappens Aftagning gjælder det væsentlig at være hurtig i sine Bevægelser. En Papmaskingut betjener i Regelen flere saadanne Maskiner samtidig; saaledes er der ved et Anlæg opgivet 4 Papmaskingutter (2 om Dagen og 2 om Natten), som passer 5 Maskiner. Til dette Arbejde anvendes næsten altid unge Mænd („Halvvækstringer“) fra Seksten til noget over Tyveaarsalderen, undertiden dog ogsaa fuldvoksne Mænd og ved et enkelt Anlæg et Par Kvinder. Nogle Anlæg benytter en anden Fremgangsmaade, idet Massen istedetfor at oprulles paa Endevalsen ophugges i Smaabeter, der paa Jernplader føres ind i Tørreovnen, ligesom der ved et Anlæg saaes i Virksomhed et automatisk Apparat til at hugge Pappen af Valserne. Disse to Fremgangsmaader overflødiggjør delvis Papmaskingutter, men kan kun anvendes, hvor der produceres tør Masse.

Til at paase Maskinernes regelmæssige Gang er undertiden ansat særskilte „Maskinpassere“ eller „Maskinførere“, dog kun ved ganske enkelte Anlæg.

Den almindelige vaade Træmasse indeholder, naar den tages af Papmaskinen 60 à 70 % Vand. Særlig af Hensyn til Fragten er det af betydelig Interesse at fjerne saa stor Del af Vandet som muligt, hvortil kommer, at den vaade Masse har let for at mugne. Udvandingen foregaar dels paa den Maade, at man lader Pappen gaa over ophedede Valser, førend den skjæres op i Plader, dels ved at Pladerne gennemgaar en ligefrem Tørringsproces, idet de ophænges i særegne Tørrerum, og dels ved at Massen ophugges i Smaabeter istedetfor at valsens op, og tørres i denne Tilstand. De med dette Arbeide beskjæftigede Folk kaldes almindeligvis „Tørrepassere“ og hertil anvendes saavel Mænd som Kvinder, Ved Tørringen bringes Massens Vandgehalt ned til 10 à 12 %; men da Processen er forholdsvis kostbar, anvendes den kun i en indskrænket Maalestok paa den billige mekaniske Masse. Af den paa S. 8 meddelte Tabel over Exporten af tør og vaad Masse vil det sees, at Mængden af den første er ganske forsvindende i Forhold til den sidste.

For dog at opnaa en mindre Vandgehalt presses den vaade Masse i kraftige hydrauliske Presser af indtil 500 Atmosfærers Tryk; disse driver Vandprocenten ned til 50 %, den almindelige for den exporterede vaade Masse. Presserne tager Pappladerne, som de kommer fra Maskinen, lægger dem oppaa hverandre, indtil de har naaet en passende Høide, hvorpaa de sætter Tryk paa.

Undertiden maa den til Export bestemte Masse gennembores („perforeres“) af Hensyn til Tolden i Importlandet. Til Frankrige gaar f. Ex. den perforerede Masse toldfrit, idet den betragtes som Raastof, medens den uperforerede maa svare Told. Pappladernes Gjennem boring sker ved en ganske enkel Maskine, idet de trykkes mellem 2 Jernplader, af hvilke den underste er gjennemboret med Huller, medens den øverste er forsynet med tilsvarende Tapper. Den øverste Plades Tyngde besørger da Gjennemhullingen.

Efter denne Proces er Massen færdig til Pakning. Den foreligger nu i tykke Papplader, ca. 70 cm. lange og 50 à 60 cm. brede, og forsendes hyppig, hvor den kun skal fragtes kortere Stykker, uden Pakning, i løse Plader. Skal den derimod exporteres, maa den pakkes omhyggelig og syes da ind i Jutevæv i Pakker paa ca. $\frac{1}{5}$ Ton, hvorhos disse ombindes med Jernbaand. Som Pakkere anvendes saavel Kvinder som ældre og yngre Mænd.

Undertiden er der ansat særskilte Mænd til at paase al Smøring af Maskineriet. Til dette Hverv, der maa ansees som særlig ansvarsfuldt, benyttes udelukkende voksne Mænd.

Foruden forannævnte Arbeidergrupper forekommer ved enkelte Anlæg andre Arbeidere med sin mere eller mindre faste Beskjæftigelse. Hertil kan regnes Fyrbødere ved Tørreapparaterne samt ved Kogeoavnene, hvor der

produceres brun Træmasse; isaafald er ogsaa særlige Kogere ansatte for at betjene de Kjædler, hvori Kubberne koges. Disse Arbeidere er alle henregnede til „Andre Indearbeidere“.

Som det af det foranstaaende vil forstaaes, er Arbeidet inde i Træsliberierne væsentlig Maskinarbeide; Arbejderne har kun at paase Maskinernes jævne og uforstyrrede Gang. Processen er i det hele temmelig enkel og ingen af de forekommende Arbeider kan siges at kræve nogen særlig Dygtighed eller længere Uddannelse, om der end udfordres stadig Agtpaagivenhed under Maskinernes Behandling. Heller ikke kan Arbeidet inde i Træsliberierne ansees som særlig tungt eller sundhedsfarligt. De væsentligste Ulemper er, at den Masse Vand, som anvendes under Processen, holder Luften inde i Rummene meget fugtig, samt at Rystelsen og Larmen inde i Sliberummet paa Grund af de store Stenes Omdreininger er temmelig stærk. I Vedrenseriet er Forholdet i denne Henseende bedre.

Samtlige forannævnte Arbeidergrupper kan henføres til Indearbeidere. I Modsætning hertil har man benævnt de forskellige Grupper, som helt eller væsentlig har sin Beskæftigelse udenfor Maskinrummene, Udearbeidere. Hertil er henregnet de ved al Varetransport beskæftigede Personer: Kjørere, Læssere, Vedtrillere, Flisetrillere, Tougbanemænd, Sporskiftere o. s. v. samt almindelige Tomte- eller Dagarbeidere; ogsaa disse sidste anvendes helt eller delvis til Transport, men har i Tabellerne erholdt sin særegne Gruppe.

Det maa imidlertid bemærkes, at Arbeidets Deling ikke overalt er saa strengt gennemført, at ikke de forskellige Arbeidergrupper dels kan gaa over i hverandre eller forenes paa forskellige Maader. Ved et Anlæg er saaledes opgivet, at Slibere og Pressere veksler hveranden Uge, og ved et andet meddeles det samme om Tørrepassere og Tomtearbeidere.

En Særstilling blandt Træsliberiarbejderne indtager de ved Fabrikerne ansatte Haandværkere, hvis Opgave det er at sørge for alle fornødne Reparationer, Nyopførelser etc. Den specielle Uddannelse, hvoraf disse maa være i Besiddelse, sikrer dem en gennemgaaende god Løn. De vigtigste Haandværkere, som har Beskæftigelse som Reparatører, er Mekanikere, Smede og Snedkere; hvor Haandværkets Art ikke nærmere er opgivet, er vedkommende henført under den almindelige Gruppe „Reparatører“. Det følger imidlertid af sig selv, at Grænsen mellem de nævnte forskellige Haandværk ikke er skarp, ligesom Benævnelsen undertiden kan være noget vilkaarlig, idet Arbeidets Art stiller Krav paa en mere praktisk, haandværksmæssig Alsidighed.

Som det vil sees, fordrer Produktionen af Træmasse et ikke ganske lidet Apparat af Maskiner og Arbeidskræfter. Ved en Mængde Forbedringer af de første har man imidlertid i Aarenes Løb kunnet reducere Produktionsomkostningerne til et Minimum, saaledes at Træmassen nu med Fortjeneste kan sælges til omtrent Fjerdeparten af den Pris, den betingede i Begyndelsen af Sytti-Aarene.

b) I Cellulosefabrikerne.

Som allerede tidligere berørt (S. 5), foregaar Fabrikationen af Cellulose efter to forskellige Methoder, Sulfitmetoden og Natronmetoden, som imidlertid hver for sig spalter sig i flere Varianter saavel i Henseende til Sammensætningen af det anvendte kemiske Opløsningsstof som til de forskellige Enkeltheder i Fremgangsmaaden ved Stoffets Tilberedelse. Om nogen nærmere Indgaaen paa disse Enkeltheder kan der selvfølgelig her ikke være Tale; man indskrænker sig til at give en kort Fremstilling af Hovedpunkterne i Tilvirkningsprocessen efter de to Hovedgrupper, forsaavidt det synes nødvendigt til Forstaaelsen af Arbeidets Gang og Beskaffenhed. Det vil i dette Øiemed formentlig anbefale sig først noget udførligere at behandle Sulfitcellulosefabrikerne og derpaa at angive de Hovedpunkter, hvori Natroncellulosefabrikerne adskiller sig fra hine.

Ved Sulfitcellulosefabrikerne foregaar Trærensningen i det væsentligste paa samme Maade som ved Træsliberierne; kun udfordres der ved hine Anlæg en endnu mere omhyggelig Udrensning af skadelige Trædele end ved disse, hvorfor en nøiagtig Sortering af Kubberne som Regel maa foretages, førend de ophugges, saa at der til prima Masse blot anvendes aldeles ren og frisk Ved. Udboring af Kviste i Kubberne finder vistnok i Almindelighed Sted og foregaar ved at holde Kubben ind imod en Maskinbor, der dreier sig med stor Hurtighed. Naar dette er gjort, hugges Kubberne ved Hjælp af roterende, med Knive forsynede Hjul op i Smaabiter („Flis“), som derpaa føres til en Kværn og males og senere sorteres efter Størrelsen ved at passere en med Messingdug af forskjellig Finhed klædt Trommel. Biterne bør ikke være mindre, end at de netop kan koges helt igjennem; thi jo tyndere de hugges, i desto flere Dele sønderhugges Cellebundterne, hvorved Massen bliver mindre langfibret. Forsaavidt Træet ikke har ligget til Tørring i længere Tid, gaar Flisen fra Sorterapparatet i Tørreapparatet, hvorfra den gennem Elevatorer føres op i en over Kogesalen anbragt større Beholder („Flisskab“) for derfra efter Behov at fyldes paa Kjedlerne. Enkelte af disse Processer under Træets Tilberedelse for Kogningen forekommer dog ikke ved alle Anlæg, ligesom de ogsaa kan foregaa i noget anden Rækkefølge.

De ved disse forskjellige Processer beskæftigede Arbeidere er følgende: Kjerrattmænd bringer Stokkene ind i Vedrenseriet, hvor Kappere sager

dem op i Kubber af éns Længde (omtr. 1 Alen); Høvlere renser Kubberne for Bark (imod Høvelhjulet), Borere eller Borerker borttager Kvistene, Sorterere udsorterer de daarlige Kubber, som blot kan anvendes til secunda Masse, og Huggere besørger Ophugningen til Flis ved Hjælp af det nævnte Knivhjul. Samtlige disse Arbeidere kan henregnes til Vedrenserne.

Disse Folk fremstiller altsaa det ene Raamateriale for Cellulosen: op-hugget Træ; det andet fremstilles i „Svovlhuset“. Processen i dette er følgende: Svovl eller Svovlkis brændes i Ovne til Svovlsyrning, som suges gjennem Rum, fyldte med Kalksten, der overgydes af stadigt ovenfra rin-dende Vand. Herunder dannes der af Svovlsyrningen og Kalkstenen et flydende kemisk Produkt, Svovlkalk („Kalciumbisulfit“), som anvendes til Kogningen af Træet. Syretilvirkningen er en vigtig Side af Cellulosefabrika-tionen; den foregaar efter mange Systemer, men hører altid, paa Grund af den stærke Svovllugt, der raader i Arbejdsrummet, til de mindre behagelige Arbeider.

Træets Kogning er en temmelig indviklet og vanskelig Proces, hvis Enkeltheder man saameget mindre kan indlade sig paa, som disse er for-skjellige for hver enkelt Fabrik og betragtes som Fabrikationshemmelighed. Den foregaar i svære, undertiden horizontale, men vistnok som Regel vertikalt staaende, gennem flere Etager rækkende, lukkede Jernbeholdere („Kogere“), hvis Størrelse og Form varierer stærkt; undertiden benyttes roterende Kjød-ler, hvis Rumindhold i Almindelighed gaar op til 60 à 70 m³, tildels fast-staaende Kjødler, som kan være endnu større. Enhver Konstruktion og Størrelse har sine særegne Fordele og Ulemper. Paafyldningen af Træ og Syre foregaar ovenfra, medens den til Kogningen fornødne Damp ledes ind nedefra eller fra Siderne. For at beskytte Beholdernes Vægge mod Svovlsyrningen, er disse indvendig klædt med Bly. Kogningen af Træet foregaar under meget stærkt Damptryk og under Tilførsel af Svovlkalk, som løser de forskjellige inkrusterende Bestanddele fra Træfibrerne, saa at disse bliver myge og bøielige. Kogningen fordrer megen Kyndighed og Agt-paagivenhed hos Arbejderne, idet den mindste Forsømmelse i Behandlingen kan have en Foringelse af Produktets Kvalitet tilfølgende; naar hensees til, at der ved et enkelt Kog produceres lige op til 8 Tons Masse, vil det forstaaes, at en saadan Feilkogning er en ganske alvorlig Sag.

Luften i Kogesalen er, som Følge af de store Kogere, meget trykkende og varm.

I Fyrhuset findes som Regel flere Dampkjødler, af hvilke gjerne én forsyner Tørreapparaterne med Damp, medens de øvrige gennem Rørledninger staar i Forbindelse med Kogerne og producerer den for disse fornødne Damp.

Hvad Fyringen betræffer, er det af stor Betydning, at Fyrbøderen ikke lader Damptrykket gaa ned under det i Kogekjødelen raadende; thi saa Fald

kan Syren finde Vei gennem Dampledningerne til Kjedlerne til stor Skade for disse. I Fyrhuset arbejder Overfyrbødere (Maskinister), Fyrbødere, Fyrassistenter og Brændetrillere. De har et varmt og temmelig anstrengende Arbejde at udføre.

Fra Kogekjedlen tømmes Massen enten direkte ud i en Binge under denne („Massebingen“) og vaskes der, eller den blæses ved Damptryk hen til et Vaskekar, hvor stadigt overrindende Vand udløser eller udvasker de Harpikser, der er udkogte af Træet. Naar Vandventilen stænges, og Vaskevandet er rundet væk, aabnes Karrets Luge, og Massen rives med Raker ud i en Rende, hvor Vand paa nyt tilføres, eller føres paa anden Maade, f. Eks. ved Elevatorer, til en eller flere „Hollændere“. Ved en „Hollænder“ forstaaes en Maskine til at findele Materialet med. Den bestaar af en større firkantet eller oval Beholder, i hvilken en med Staalskiner („Knive“) vel besat Valse dreier sig omkring, arbejdende mod en med lignende Skinner besat „Plade“ i Bunden af Beholderen. Efterat Stoffet er tilstrækkelig finmalet i Hollænderen, ledes det hen til Sileapparater („Knutsiler“), hvis Funktion det er at tilbageholde, hvad der endnu er tilbage af halv- eller ukogt Flis. Gjennem disse Solde, som paa en eller anden Maade maa holdes i stærkt rystende Bevægelse for at hindre Fortætning foran Aabningerne, siles Massen, der nu er saa fortyndet, at der blot kommer 1 Del Masse paa 3 à 500 Dele Vand. Hullene i Silerne er blot 0.45–0.60 mm. i Diameter. Saavel før som efter Sorterværket (Knutsilerne) løber Massen gennem saakaldte Bundfældningsrender eller Sandfangere, — meget lave og brede Render, i hvilke de urene Bestanddele bundfældes. De ved de forannævnte forskjellige Renseapparater arbejdende Folk benævnes Hollændermænd, Knutsilemænd, Siebelmænd, Filtrérmænd, Silere etc. og har i det Hele at paase, at Processen foregaar uhindret. Arbejdet er hverken anstrengende eller usundt, omend Luften i Rummene er stærkt mættet med Vanddampe.

Fra Silværket gaar Massen endelig til Udvandingssystemet, hvis Konstruktion beror paa, om der skal fabrikeres vaad eller tør Masse.

For den vaade Cellulose, der præsenterer sig som et snehvidt, bomulds-lignende Stof, anvendes for Tørringen et ganske enkelt Apparat, i Lighed med hvad der tidligere er omtalt under Træsliberierne. (Se foran S. 14.)

I Modsætning til hvad der finder Sted ved Træsliberierne, tørrer imidlertid, som det vil sees af Exporttabellen (S. 8), de fleste Cellulosefabriker sit Produkt til 10 à 12 % Fugtighed. Systemerne for Tørringsprocessen er mange, men det almindeligste og mest benyttede er langsomt gaaende Papmaskiner. Massen flyder ud paa en 10 à 20 Fod pr. Minut fremglidende, „endeløs“ Metal-dug („Vire“), gennem hvilken Vandet rinder af. Til Udvandingen medvirker ogsaa en eller et Par tæt under Dugen liggende „Sugebeholdere“, som stadig holdes fyldte

med Vand; dette rinder jævnt bort gennem Rør i Beholderens Bund og suger da ved sin Tyngde Vandet ud af den ovenfor liggende Masse. Derefter kommer et Par Pressevalser, hvorpaa Massen gaar over et System roterende, med Damp indenfra opvarmede Tørrecylindre af Støbejern, for derefter at passere Skjære- eller Saxemaskinen (lignende Saxe som de, der anvendes i enkelte Træsliberier ved Produktion af tør Træmasse; se foran S. 14). Af Saxen klippes Cellulosen op i Plader af passende Størrelse, hvorefter disse efterhaanden borttages af de saakaldte „Saxegutter“ (Papmaskingutter).

For den resterende Del af Processen, førend det færdige Produkt forlader Fabriken, henvises til, hvad der er omtalt under Træsliberierne (Presning, Pakning o. s. v.). Kun skal her bemærkes, at enkelte Fabriker delvis bleges sin Masse med Klor. Den Sulfit, som skal bleges, tages af den ublegede, efterat denne er oprullet i Plader; disse maa da først hakkes op igjen, førend Blegningsprocessen kan foregaa. Førend Sulfitpladerne pakkes og forsendes, bliver de undertiden ogsaa rensed („lusket“), idet de daarlige Dele hakkes ud af Pladerne; dette Arbeide foretages tildels af Kvinder („Sortererker“).

I „Svensk Trävaru-Tidning“, 1896, No. 1, S. 6, meddeles en Opgave over Produktionsomkostningerne for Sulfitcellulose, ifølge hvilken denne pr. Ton i tør Tilstand skulde komme paa omtr. Kr. 112. Heraf medgaaer til Arbeidsløningerne Kr. 22.00; forøvrigt udviser Raamaterialiernes Kostende og Brændeveden de største Beløb. Forfatteren fremhæver imidlertid, at de meddelte Tal kun er tilnærmelsesvise og desuden varierer temmelig stærkt for de enkelte Anlæg. For norske Forholde kan den opstillede Fordeling neppe antages at give noget rigtigt Resultat, medens derimod den angivne Sum af Tilvirkningsomkostningerne ligger omtrent midt mellem de her i Landet antagne Yderpunkter, Kr. 100 og 115 pr. Ton.

Hvad angaar Udbyttet af den anvendte Ved, saa meddeles i samme Tidsskrift for 1895, No. 30, S. 257, en Beregning, ifølge hvilken Udbyttet skulde andrage til omtr. 43 % Cellulose, regnet efter tør Ved Ogsaa mod denne Kalkulations ubetingede Anvendelighed paa vort Lands Fabrikationsforholde bør der vistnok tages Forbehold.

Natroncellulosen er ligesom Sulfitcellulosen en kemisk fremstillet Papirmasse. Medens imidlertid denne uden foregaaende Blegning kan anvendes endog til Skrivpapir, maa den mere brunagtige Natronmasse først bleges med Klor. Kemisk Træmasse kan ogsaa fremstilles ved Hjælp af andre Syrer, f. Eks. Saltsyre, men derved foregaaer Cellernes Adskillelse fra hverandre først ved den paafølgende Blegningsproces; naar derimod Natronmetoden anvendes, skilles de enkelte Celler fra hverandre allerede under Kogningen, hvorfor Blegningsprocessen ikke medfører saa stort Tab af Celler, d. v. s. giver bedre Udbytte. Sammenlignet med Sulfitmetoden synes derimod Natron-

metoden at staa noget tilbage i Henseende til Udbyttets Størrelse (se herom en i „Svensk Trävaru-Tidning“, 1896, No. 1, S. 7, anstillet Beregning).

Trærensningen foregaar som ved Sulfitfabrikationen. I sønderhugget og tørret Tilstand koges Træet sammen med kaustisk Natronlud af passende Styrke. Natronluden tilberedes af en Sodaopløsning (1 Del Soda paa 7 til 9 Dele Vand), som tilsættes Kalkmelk; ved stadig Omrøring og periodevis Tilførsel af Damp foregaar Sodaens Forandring til kaustisk Natron. En Fældning af Kridt opstaar, som maa udvaskes for den vedhængende Natron, efterat den rene Natronlud er aftappet. Med denne Lud koges altsaa Veden under et Tryk af op til 14 Atmosfærer i Kogere af Jern- eller Staalplader, uden at der som ved Sulfitfabrikationen behøves nogen indvendig Blymantel.

Naar Koget er færdigt, blæses det ved sit eget Tryk til Diffusører, høje svære Jernbeholdere, i hvilke Luden under høit Tryk (8 Atm.) presses ud af Massen, som derefter passerer Vaskehøllendere, Knutsiler o. s. v. som foran under Sulfitfabrikationen beskrevet, indtil Pappen afklippes af Saxerne ved Pappmaskinens Ende.

Fra den Beholder, som optager den i Diffusørerne udpressede Lud, rinder denne til den Del af Fabriken, hvor Gjenvindingen af Soda foregaar. Sammen med de udløste Harpikser afdampes Luden i en over en Flammeovn anbragt større Beholder; de faste Bestanddele rakes ud og føres over paa Smelteovnene, hvor de antændes og flyder ud som en glødende Masse, der atter føres over i et Kar, hvor den kemisk opløses og danner et sortbrunt Stof, „Sortlud“, der atter kan anvendes ved Kogningen.

Den kemiske Afdeling optager ved Natronfabrikerne en meget stor Andel af Arbejdsstyrken. For de i denne Afdeling beskæftigede Folk, Soda-brændere, Sodaløser, Smeltere, Ludgraderere o. s. v., er Arbejdet paa Grund af den stærke Hede ved Ovnene ikke behageligt. Hertil kommer, at disse Anlæg for Sulfatcellulose spreder en stærk ubehagelig Lugt, som naturligvis gjør sig mest gjældende inde i selve Fabriken. Iøvrigt er Forholdene omtrent som ved Sulfitfabrikerne.

Driftstiden i Aaret.

a) Ved Træsliberierne.

Træsliberierne er i Almindelighed i Virksomhed Aaret rundt uden andre Afbrydelser end de større Reparationsstansninger, som undertiden kan være nødvendige. Vandforholdene kan dog heri gjøre mere eller mindre regelmæssige Afvigelser, idet Vandførselen paa Efteraaret eller ud paa Høsten undertiden bliver for knap. Enkelte Vintre har Vandmangelen endog været

saa stor, at selv Anlæg, som ellers har fuld Vandtilførsel, har lidt derunder, hvilket har havt tilfølge en ikke ubetydelig Reduktion i Produktionsmængden af Masse; navnlig klagedes der i Vinteren 1887—88 og i Begyndelsen af 1889 over lidet Vand for Træsliberierne.

I Forbindelse hermed kan ogsaa nævnes de i de senere Aar ikke sjelden foretagne Indskrænkninger i de fleste Fabrikers Tilvirkning for at hindre Overproduktion og drive Priserne op. I August 1890 indgik saaledes endel norske og svenske Træmassefabrikanter en Overenskomst om for en Tid at lade Arbeidet hvile fra Lørdag Middag til Mandag Middag, ligesom der for Aaret 1891 blev vedtaget en Indskrænkning i Produktionen til $\frac{2}{3}$ af det normale Kvantum. I 1892 vedtoges ligeledes af en stor Pluralitet af norske og svenske Træsliberier helt at stanse Fabrikationen i 1 Maaned. Ogsaa Aaret 1893 medførte i Henhold til derom fattet Beslutning en Indskrænkning i Produktionen af $33\frac{1}{3}$ pCt., hvilket imidlertid allerede i Mai paa Grund af bedre Priser blev reduceret til $23\frac{1}{3}$ pCt., og i August blev Indskrænkningen helt ophævet. I 1895 var Produktionen ligeledes indskrænket med 10 pCt. Ogsaa andre Omstændigheder kan selvfølgelig medføre kortere eller længere Afbrydelser i det enkelte Anlægs regelmæssige Virksomhed, f. Ex. Ildebrand, Flom o. s. v.

Disse forskjellige Stansninger og Indskrænkninger i Driften har i større eller mindre Grad bidraget til at gjøre Arbeidsforholdene ved Træsliberierne mindre jævne, navnlig for de løse Arbeideres Vedkommende. Under nærværende Undersøgelse har imidlertid nærmere Opgaver over Arbeidsstansninger og disses Følger for Arbeiderne ikke staaet til Raadighed. Imidlertid fremgaar af de indhentede Oplysninger, at Stansningerne eller Indskrænkningerne i Driften ikke altid medfører Arbeidsløshed, ialfald ikke for de faste Arbeidere, idet der jevnlige sørges for at benytte de mere eller mindre frivillige Pauser i Driften til Udførelse af forskjellige tilfældige Arbeider ved Anlægget, f. Eks. til Eftersyn og Reparationer af Materiel o. l., med hvilket Arbeide saa mange som muligt af det faste Personale gives Beskjæftigelse. Enkelte af Brugene eier ved Siden af Træsliberierne ogsaa andre industrielle Anlæg, ved hvilke da Arbeiderne saavidt mulig faar Sysselsættelse, ligesom det tør antages, at Arbeidsherrerne — hvad der ved ét Anlæg er oplyst at finde Sted, — saavidt muligt søger at skaffe sit Personale Beskjæftigelse andetsteds, naar Arbeide for en kortere Tid ikke kan gives ved Bruget. Nærmere Oplysninger om dette vigtige Spørgsmaal vil neppe kunne meddeles, førend det bliver almindeligt at føre nøiagtig Arbeidskonto for hver enkelt Arbeider, — hvad der endnu kun synes at finde Sted ved faa Anlæg.

Nedenstaaende Opgaver over Driftstidens Længde ved Rigets Træsliberier er hentede fra de til Fabrikstatistiken indhentede Originalopgaver og ved-

kommer samtlige Anlæg, for hvilke særskilt Opgave over Virksomheden i Aaret 1890 blev meddelt. Antallet af disse androg, som tidligere nævnt (se S. 7), til 47 med 51 enkelte Træsliberier.

Af disse havde:

23	med en samlet Arbeidsstyrke af 1 071 Personer en Driftstid af 52 Uger,
8	" " " — " 320 — " — " 50 —
3	" " " — " 121 — " — " 48 —
3	" " " — " 122 — " — " 47 —
2	" " " — " 20 — " — " 46 —
2	" " " — " 32 — " — " 40 —
1	" " " — " 33 — " — " 39 —
1	" " " — " 38 — " — " 36 —
1	" " " — " 30 — " — " 34 —
3	" " " — " 120 — " — " 32 —
1	" " " — " 20 — " — " 20 —
2	" " " — " 65 — " — " 9 —
1	" " " — " 53 — " — " 6 —

Ifølge disse Opgaver faldt der altsaa paa de 51 Træsliberier en Arbeidsstyrke af tilsammen 2 045 Personer og et Antal Arbeidsuger af 2 302 eller i Gjennemsnit 45.1 Uger pr. Træsliberi.

Af disse 51 Sliberier kan imidlertid de 3 sidste samt 1 Anlæg med 34 Arbejdere og 32 Driftsuger i 1890 sættes ud af Betragtning som først anlagte i nævnte Aar, idet de endnu ikke ved sammes Udgang var komne i regelmæssig Virksomhed. For de øvrige 47 Brug fordeles Driftstiden sig i nævnte Aar, som følger:

39	Træsliberier i 46	Uger og derover; Arbeidsstyrke 1 654 Personer,
7	do. - 32—40	- ; — 219 —
1	Træsliberi - 20	- ; — 20 —

Heraf sees altsaa, at omtrent 83 pCt. af de i 1890 i Drift værende norske Træsliberier og omtrent 87.5 pCt. af de ved disse beskæftigede Personer i nævnte Aar var i Virksomhed i 46 Uger og derover. Det gennemsnitlige Antal Driftsuger for de samme 47 Træsliberier viser sig at have været 47.8 Uger, og, Hensyn taget til Arbeidsstyrken, i Gjennemsnit 48.8 Uger.

Efter en anden, paa Grundlag af de i 1890 opgivne Antal Dagværk foretagne Beregning bliver det sidste Tal noget mindre. Ved samtlige 47 Anlæg (51 Træsliberier) udførtes i nævnte Aar tilsammen 531 500 Dagværk af tilsammen 1 973 Personer (idet ved Beregningen af Dagværk kun Formænd og Arbejdere er medtagne, derimod ikke Kontorfolk og Indehavere),

hvilket giver et Gjennemsnit af omtr. 269 Dage eller 44.8 Uger pr. Mand. Ser man bort fra de 4 Anlæg, som først begyndte Driften i 1890, faldt der paa 1830 Personer tilsammen 520 200 Dagværk, hvilket giver 284 Dagværk eller 47.3 Uger pr. Mand. Det vil imidlertid bemærkes, at dette Tal angiver det gjennemsnitlige Antal Dagværk, hver enkelt Mand ifølge Opgaverne har udført, medens det først nævnte Antal, 48.8 Uger, for hvilket Opgaverne over Antal Driftsuger ligger til Grund, betegner Gjennemsnittet for Driftens Varighed.

Af de 18 særskilte Træsliberier, som nærmere omhandles i nærværende Statistik, begyndte 1 Anlæg (med 53 Arbeidere og andre Funktionærer) først sin Virksomhed i Slutningen af 1890. De øvrige 17 var i 1890 i Virksomhed i følgende Antal Uger:

11 Træsliberier i	52 Uger; Arb.styrke	578 Personer,
3 do. - omtr. 50 - ;	—	129 —
1 Træsliberi - 48 - ;	—	58 —
1 do. - 47 - ;	—	39 —
1 do. - 40 - ;	—	20 —

hvilket i Gjennemsnit giver 50.5 Uger pr. Anlæg og 50.9 Uger pr. Arbeider.

For samtlige disse 18 Sliberier er Driften opgivet at være saavidt muligt jevn Aaret rundt, idet Brugene gaar alle Hverdage i Aaret med Undtagelse af kortere Reparationsstansninger o. l. For fire Anlæg er det dog tilføjet, at Vandforholdene enkelte Aar har vanskeliggjort en uafbrudt Drift af Fabriken, — for ét af disse indtræffer dette Forhold jævnlig hvert Aar.

Skal man udfinde det Antal Dage i Aaret, i hvilke Træsliberiarbejderne under regelmæssige Forholde d. v. s., hvor ikke større, helt ekstraordinære Stansninger indtræffer, kan gjøre Regning paa at have Beskjæftigelse, maa først alle Søn- og Helligdage fratrækkes Aarets samtlige Dage, hvorved fremkommer et Antal af omtrent 305 Hverdage i Aaret. Røgner man herfra nogle faa Dage for tilfældige Reparationsstansninger o. l., under hvilke forøvrigt de faste Arbeidere, som foran omtalt, hyppig skaffes andet Arbeide, kan man anslaa det gjennemsnitlige Antal Dage, i hvilke der ved de heromhandlede Anlæg gives de faste Træsliberiarbeidere Adgang til Arbeide, til omtrent 300.

Da der imidlertid ved enkelte af disse Anlæg paa Grund af Vandmangel indtræffer mere eller mindre regelmæssige Stansninger i Driften Aar om andet, maa dette Antal reduceres til i Gjennemsnit omtrent 295. Hertil kommer en yderligere Reduktion paa Grund af forskellige før nævnte, Forretningsvirksomheden vedrørende Omstændigheder, der vel ikke indtræffer hvert Aar, men dog har indtruffet saavidt hyppigt, at de maa tages med i Beregningen. Hvor stort Fradrag disse Omstændigheder kan bevirke i Dagværksantallet, er vanskeligt at bestemme.

Hvor det gjælder at udfinde det Antal Dage, i hvilke den enkelte Arbeider virkelig har været beskjæftiget, kommer flere Momenter til, idet der da maa tages Hensyn til Sygdom, Skoftning, tilfældig Mangel paa Arbeide o. s. v. Som tidligere nævnt er imidlertid det til Bearbejdelse foreliggende Materiale utilstrækkeligt til at give nogen Oplysning om, hvor stor Rolle disse Omstændigheder spiller i Retning af at formindske Aarsfortjenesten. Efter de Erfaringer, man har havt Anledning til at gjøre under Bearbejdelsen af Lønningslister, synes den ikke at være af videre Betydning, hvad der ogsaa bestyrkes af de Udtalelser herom, man under Opgavernes Indhentelse har havt Anledning til at erholde af vedkommende Funktionærer ved Fabrikerne. Som Regel har disse anslaaet det gennemsnitlige Antal effektive Arbeidsdage ved sine Anlæg til 290 à 300 Dage pr Mand, hvor der har været jevn Drift Aaret rundt, og ved indskrænket Drift i Forhold dertil. Forøvrigt har Forholdet i denne Henseende ved enkelte Anlæg været temmelig varierende Aar om andet.

Som Exempel herpaa anføres følgende Besvarelse fra et større Træsliberi: Antal Arbeidsdage i Aaret er 300 undtagen i 1892, da Sliberiet stod et Par Maaneder (Februar—April) paa Grund af Brand; dog var ogsaa da de fleste voksne Mænd sysselsatte med Arbeide efter Ildebranden og oppebar herunder samme Dagløn som ellers. Enkelte Papmaskingutter manglede da Arbeide, ligesaa alle de ved Bruget sysselsatte Kvinder. Fremdeles var der i samme Aar indskrænket Arbeidsdrift fra Begyndelsen af Juli til 1ste September, i hvilken Tid undertiden $\frac{3}{4}$, undertiden blot $\frac{1}{2}$ af Arbeidsstyrken var sysselsat. Størsteparten af Aaret arbejdedes blot 5 Nætter om Ugen. I 1891 gik derimod Fabriken 6 Nætter pr Uge, saalænge Vandet tillod det (Januar—Juni og September—December, alt inklusive), — i Juli og August derimod kun 5 Nætter pr Uge. I 1893 var Virksomheden igang hele Aaret; der var ingen Smaastans, undtagen for endel af Kvinderne maaske en 8 Dages Tid. Ogsaa i 1893 var der mest 5 Nætters Arbeide, saa at Antallet af Dagværk for hver Arbeider bliver omtrent 280 Dage (hvormed det ogsaa i nærværende Statistik er opført).

Et andet Sliberi sees af Lønningslisterne at have været i Virksomhed i hele 1884, ialfald bortset fra Juli, — hver Maaned fra Januar 1886 til August 1891 undtagen December 1888 til Marts 1889 inklusive og Februar 1890. Maaneder med under 20 Arbeidsdage var desuden Juni 1884, November 1888, Juni og Juli 1889 samt Januar og Marts 1890. Et andet, samme Firma tilhørende Træsliberi kom i Gang i Slutningen af 90-Aarene. I dettes Lønningslister mangler Februar 1890, — desuden forekom i Februar 1889 samt i Januar, Marts og April 1891 ikke saa mange som 20 Arbeidsdage. I 1892 blev paa Grund af Aftale ikke produceret saa meget som muligt. Det ene Sliberi stod fra Slutningen af 1892 til Begyndelsen af 1893. I sidstnævnte Aar gik begge Anlæg jevnt, indtil ud paa Høsten, da det ene stansede.

For de fleste af Anlæggene synes imidlertid Driftsforholdene at have været jevnere, saa at man efter de indhentede Oplysninger for de her omhandlede Anlæg kan ansætte det gennemsnitlige Antal effektive Arbeidsdage pr. Mand til 290 à 295 Dage pr. Aar, herunder Hensyn taget til det Overarbeide, som forekommer ved enkelte Anlæg.

En approximativ Beregning paa Grundlag af de af Lønningslisterne for nogle faa Anlæg foretagne Uddrag af Fortjenesten for de faste Arbeidere bestyrker Rigtigheden af dette Anslag. Det kan synes noget høit, men der maa tages i Betragtning, at ikke faa Personer arbejder hver eneste Hverdag i Aaret og dertil har Overarbeide, hvorved ialfald det nominelle Dagantal

naar op til 315 à 320 og derover (man har i Lønningslister paatruffet Personer, som har arbeidet lige op til 380 Dage i Aaret) samt at der ikke er taget Hensyn til de løse Arbeidere, som har kortere Sysselsættelse ved et Anlæg og derpaa forlader det. Overslaget gjælder altsaa blot de Personer, som kan siges at danne den faste Arbeidsstok ved Bruget, og for hvis Vedkommende man overhovedet kan opgjøre sig noget brugbart generelt Skjøn.

I den efterfølgende Fremstilling er af Mangel paa tilstrækkelige specielle Opgaver Arbeidsdagens Antal fastslaaet og Aarsfortjenesten beregnet paa Grundlag af de ved hvert enkelt Anlæg meddelte generelle Opgaver over det sædvanlige Antal Dage, i hvilke Brugenes faste Arbeidere har været givet Anledning til Beskjæftigelse i det Aar, for hvilket Opgaverne er meddelt, idet der ogsaa saavidt muligt har været taget Hensyn til Forholdet Aar om andet. Saavidt muligt er ogsaa Overarbeide derunder taget i Betragtning.

b) Ved Cellulosefabrikerne.

Ogsaa disse Anlæg er i Virksomhed Aaret rundt uden andre Stansninger end saadanne, som forekommer ved enhver Fabrik med jevn Aarsdrift. Det kan undertiden være nødvendigt at reparere Maskineriet, Vandforholdene kan for en kortere Tid nødvendiggjøre Stansning i den hele Fabrik eller i enkelte Afdelinger af samme o. s. v., men disse Afbrydelser er mere tilfældige.

Ved den nærmere Undersøgelse af Driftstidens Længde har man alene været henvist til de i Anledning af forrige Femaarsberetning indhentede Opgaver, hvoraf hidsættes følgende:

For de 11 Cellulosefabriker, som er optagne i nævnte Fabrikstatistik for 1890, stillede Driftstiden sig i nævnte Aar saaledes:

5	Anlæg med en Arbeidsstyrke af 747 Personer	var i Virksomhed i 52 Uger
4	— - - — - 410	— - - — omtr. 50 -
1	— - - — - 136	— - - — 47 -
1	— - - — - 223	— - - — 43 -

hvilket giver et Middeltal af 50 Driftsuger for hvert Anlæg og 49.7 pr. Mand. Paa de nævnte 1 516 Personer med Fradrag af 40 Indehavere og Kontorfolk faldt der i samme Aar tilsammen 428 150 Dagværk, eller paa hver 290.

Da der ved Cellulosefabrikerne, i Modsætning til, hvad der ved Træsliberierne finder Sted, ogsaa tildels maa arbeides om Søndagene, idet det ved de fleste Anlæg falder vanskeligt hver Uge helt at afbryde Kogningen, bliver Aarets effektive Antal Arbeidsdage gennemsnitlig noget større ved de

kemiske end ved de mekaniske Træmassefabriker. For de respektive Anlægs Arbeidere bliver dog Forskjellen ikke saa stor. For det første synes nemlig Arbeidet ikke ved alle Cellulosefabriker at paagaa Søn- og Helligdage; ved et af de her medtagne 5 Anlæg er saaledes oplyst, at Fabriken staar fuldstændig fra Kl. 6 Lørdag Aften til Kl. 12 Nat til Mandag, og for et andet Anlæg sees af de indsendte Specialschemaer, at der ikke forekommer Søndagsarbeide. Desuden er Søndagsarbeidet, hvor det forekommer, i det væsentlige indskrænket til de ved Kogningen og Fyringen hørende Arbeidsgrupper, da Fabrikernes øvrige Arbeidere som Regel blot har Hverdags-tjeneste. Og selv for de ved Kogning, Fyring og (ialfald delvis) den kemiske Afdeling beskæftigede Arbeidere er Søndagsarbeidet indskrænket, idet der i Almindelighed skiftes paa, saa at den samme Mand ikke gjør Tjeneste 2 Søndage paa Rad (vistnok i Regelen blot hver 3die Søndag). Ved Siden heraf kan der selvfølgelig i Aarets Løb ogsaa falde noget Søndagsarbeide for enkelte andre Personer, navnlig for Haandværkere, som ikke sjelden maa benytte Helligdage til presserende Reparationer, der ikke rækkes med i Løbet af den forudgaaende Hverdag; men dette er mere tilfældigt. Efter hvad der foran er anført, vil det forstaaes, at en Opgave over Antallet af de Arbeidsdage, som i Aarets Løb i Gjennemsnit falder paa hver Arbeider, kun kan blive tilnærmelsesvis nøiagtig, idet der til en Beregning herover vilde udfordres langt fyldigere og mere detaillerede Opgaver, end man har kunnet disponere over. Forøvrigt vilde en saadan absolut nøiagtig Opgave ikke have mere end en forbigaaende Interesse, idet Forholdet i sig selv ikke er absolut stabilt. Den nøiagtigste Opgave, man paa Grundlag af de erhvervede Oplysninger herom kan meddele, er at finde i Tabel 1, der angiver, at der i Middeltal faldt 305 Arbeidsdage i Aaret paa hver af de deri opførte 647 mandlige Cellulosearbeidere: hver Mand havde fra Fabrikens Side Adgang til at arbeide saa mange Dage. Dette Antal tør vistnok, som Gjennemsnit for alle Arbeidere, ansees som tilnærmelsesvis rigtigt, saaledes som Forholdene stiller sig ved de her medtagne 5 Fabriker.

Spørges der om det gjennemsnitlige Antal effektive Arbeidsdage for hver enkelt Arbeider, maa der fra dette Antal gjøres Fradrag for de ved Sygdom, Skoftning, tilfældig Arbeidsmangel etc. tabte Dage. Størrelsen af dette Fradrag, der er afhængigt af mange Faktorer, tør være noget forskjelligt for de enkelte Anlæg. Paa Grundlag af specielle Opgaver for 124 Arbeidere, hvoraf 94 fra én Fabrik og 30 fra en anden, har man fundet, at af 34 157 Arbeidsdage gik 1 903 eller omtrent 5.6 % tabt (hvoraf 3.95 % paa Grund af Sygdom, 1.18 % ved Skoftning og 0.45 % ved tilfældig Arbeidsmangel). Dette Tal synes noget høit, og det tør være tvivlsomt, om det kan gives nogen mere almindelig Gyldighed, men, anvendt i nærværende Tilfælde, giver det som Resultat, at hver Arbeider havde et gjennemsnitligt Antal effektive Arbeidsdage af omtr. 290. Naar hensees til det ikke saa sjelden forekommende Overarbeide og

den rummelige Beregning af tabte Arbejdsdage, tør man vistnok, hvor det gjælder Beregningen af Aarsfortjenesten, uden Betænkelighed ansætte Antallet til omtr. 295 Dage pr. Mand.

Ved Læsningen af Tabellerne maa det bemærkes, at Aarsfortjenesten i disse er beregnet uden Fradrag af de ved Sygdom, Skoftning og tilfældig Arbeidsmangel tabte Arbejdsdage.

Daglig Arbejdstid. Natarbejde. Overarbejde.

a) Ved Træsliberierne.

Ved Træsliberierne gaar i Almindelighed Arbejdet jevnt Døgnet rundt, idet de Personer, som har Beskæftigelse ved Maskinerne, er inddelte i 2 Skift med Natarbejde andenhver Uge. Ved ét Anlæg var der i den seneste Tid (1894) gaaet over til tre Skift, idet man forsøgsvis havde indført 8 Timers Arbejdsdag, med hvis Resultater der syntes at raade almindelig Tilfredshed. De vigtigste Arbejdergrupper, som har Skift, er Sliberne, Smørerne, Pappmaskinførerne, Pappmaskingutterne og Presserne, tildels ogsaa Pakkerne. For Vedrensernes Vedkommende er Forholdet forskjelligt; ved enkelte Brug arbejdes kun om Dagen, ved andre saavel Nat som Dag, mest paa Akkord, med Forpligtelse til at holde Sliberne forsynede med Slibeved, idet de forøvrigt, som tidligere nævnt, kan indrette sin Arbejdstid noget friere end de øvrige Grupper. Ældre, i Skift arbejdende Mænd tillades undertiden at bytte med yngre Folk, som kun har Dagarbejde, for i nogen Tid at slippe det mere anstrengende Natarbejde.

Som tidligere berørt arbejdes der ikke paa Søndage og andre Helligdage. Den regelmæssige Søndagshvile falder sammen med den i Fabriklovens § 27 stipulerede, idet den ved 8 af de 14 Anlæg varede fra Kl. 6 Lørdag Aften til Kl. 10 Søndag Aften. Et Sliberi paabegyndte Arbejdet først Kl. 12 Nat til Mandag, og ved 2 Anlæg, som ikke for Tiden var i fuld Virksomhed, tog man først fat Kl. 6 Mandag Morgen. Ved et Anlæg var Hviletiden fra Søndag Morgen Kl. 2 til Mandag Morgen Kl. 6, ved et Anlæg fra Nat til Søndag Kl. 12 til Mandag Morgen Kl. 6, medens Hviletiden for et Træsliberi ikke er opgivet.

Det vil heraf sees, at der ved intet af Brugene arbejdedes fulde 6 Døgn i Ugen, men i Regelen (ved 9 Anlæg) 4 Timer mindre, ved 2 Anlæg 6 Timer mindre og ved 2 Anlæg 12 Timer mindre (uopgivet for 1 Anlæg). Dette er forsaavidt af Betydning, som de Arbejdere, som skifter og har sin Betaling for fuldt Skift (12 Timer), herved faar en noget mindre Arbejdstid, nemlig henholdsvis $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{2}$ og 1 Skift mindre pr. 14 Dage eller fra 8 til 25 Arbejdsdage pr. Aar. Ved enkelte af disse Anlæg, ved hvilke der forekommer

Overarbeide, kan imidlertid den saaledes tabte Fortjeneste antages at indvindes ved saadant. Ogsaa for de paa Akkord arbejdende Vedrenserere bliver der paa denne Maade lidt Reduktion, idet deres Arbeidstid afhænger af Slibernes Behov for Materiale.

Den daglige Arbeidstid er fra Kl. 6 Morgen til Kl. 6 Aften og for Natarbeide omvendt. Der hviles som Regel i 2 Timer fordelt paa følgende Maade: $\frac{1}{2}$ Time Frokost, 1 Time Middag og $\frac{1}{2}$ Time om Eftermiddagen. Klokkeslettene for Hviletiderne varierer for de enkelte Arbeidere, idet ikke alle kan hvile paa én Gang, da Maskinerne gaar uafbrudt og maa passes. Sædvanligvis skiftes der da med Pasningen, men den hvilende Arbeider maa dog ofte selv gribe ind ogsaa under Maaltidet; navnlig gjælder dette de Arbeidere, som arbejder alene ved Maskinerne.

Ved et enkelt Anlæg er det oplyst at være ansat saakaldte „Afløsere“, som afløser en enkelt Arbeidergruppe (Papmaskingutterne), medens disse hviler.

Af Overarbeide udenfor den fastsatte Arbeidstid forekommer ikke meget, ved de fleste Anlæg ikke saameget, at man har fundet at burde tage Hensyn dertil. Ved et Anlæg blev det f. Eks. oplyst kun at andrage til til sammen 1 Dag pr. Mand pr. Aar. Hvor det forekommer, falder det mest paa Reparatorerne, som gjerne maa være beskjæftigede med Istandsættelser om Lørdagene efter Arbeidets Slutning, — delvis ogsaa paa de ved Maskinerne beskjæftigede Arbeidere for Rengjøring af disse. Heller ikke for Haandværkerne er imidlertid Overarbeidet af nogen større Betydning.

Af Søndagsarbeide forekommer der nu for Tiden næsten intet ved Træsliberierne; for dette gjælder det samme som for almindeligt Overarbeide saavel med Hensyn til Arbeidets Art som de Arbeidergrupper, hvorpaa det falder.

Som Regel lønnes Arbeidet udenfor den fastsatte Tid bedre end det ordinære Arbeide; ved flere Anlæg betales saaledes Overarbeide om Hverdage $1\frac{1}{2}$ Gange det ordinære. Enkelte Sliberier betaler Overarbeidet pr. $\frac{1}{4}$ Dag, idet en Mand, som maa udføre saadant, faar $\frac{1}{4}$ Dags Løn, hvad enten Arbeidet tager $\frac{1}{2}$ eller 3 Timer; tager det længere Tid, faaes $\frac{1}{2}$ Dags Løn o s. v. Søndagsarbeidet lønnes ved ét Anlæg med dobbelt Betaling, ved de øvrige Anlæg, hvor det forekommer, vistnok blot som andet Overarbeide.

b) Ved Cellulosefabrikerne.

Fabrikernes egentlige Driftstid i Ugen er noget forskjellig for de enkelte Anlæg. Bortset fra de enkelte Arbeidergrupper, som har regelmæssigt Søndags-

arbeide, blev det for 4 af de undersøgte Anlæg oplyst, at to stansede Lørdag Aften Kl. 6, hvoraf et gik igang igjen Søndag Aften Kl. 10 og det andet to Timer senere, Kl. 12 Nat til Mandag. Det tredje Anlæg stod fra Nat til Søndag Kl. 12 til Mandag Morgen Kl. 6, det fjerde fra Søndag Morgen Kl. 6 til Kl. 6 samme Dags Aften. For det femte Anlæg er Oplysning ikke meddelt ¹⁾. Heraf vil sees, at to Fabriker havde en Søndagshvile af 30 Timer, én af 28 og én af blot 12 Timer; den sidste var altsaa i Virksomhed i 6 Dage og 7 Nætter pr. Uge. Disse Tider gjælder selvfølgelig bare de Arbejdergrupper, som havde Natarbeide. For de øvrige begyndte den ugentlige Arbeidstid Kl. 6 Mandag Morgen og sluttede Kl. 6 Lørdag Aften.

Der skiftedes altid Kl. 6 Morgen og Aften. Det Skift Arbeidere, som havde Nattjeneste f. Eks. ved det først nævnte Anlæg, arbeidede saaledes: 1ste Uge fra Kl. 10 Søndag Aften til Kl. 6 Mandag Morgen, fra Kl. 6 Mandag Aften til Kl. 6 Tirsdag Morgen o. s. v. -- i den følgende Uge hver Dag fra Kl. 6 Morgen til Kl. 6 Aften. Ved flere af Cellulosefabrikerne falder der paa denne Maade, ligesom ved Træsliberierne, for de i Skift tjenestgjørende Arbeidere ikke 6 fulde Skift paa hver Mand pr. Uge. Derimod har de gjerne lidt Overarbeide, som opveier dette Tab i Fortjenesten.

Den daglige Arbeidstid regnes som Regel til 10 Timer, idet Hviletiderne fradrages. Ved ét Anlæg, der næsten udelukkende anvendte Timebetaling, blev dog oplyst, at man ved Betalingen regnede 12 Timer pr. Dag, idet Maskinerne gik, medens der spistes.

Forøvrigt henvises til, hvad der foran under Træsliberierne er bemærket om Arbeids- og Hviletider, hvilke i det Hele med de foran særlig nævnte Indskrænkninger finder Anvendelse ogsaa ved Cellulosefabrikerne.

Hvad Overarbeidet angaar, saa forekommer saadant ved disse Anlæg i nogen større Udstrækning end ved Træsliberierne, dog er det ogsaa her væsentlig indskrænket til Maskinarbejderne og Haandværkerne. Ved enkelte Anlæg betales Overarbeide med samme Pris som det ordinære Arbeide. Fra ét Anlæg oplyses, at Overarbeide betales med $1\frac{1}{2}$ Gange den sædvanlige Sats, for en anden Fabrik, at der gives 25 à 50 % Tillæg i Betalingen for Overarbeide. Dette beregnes ved at opføre saameget længere Tid, end Arbeidet har varet. Et tredje Anlæg giver intet Paalæg for Overarbeide. For 2 Fabriker mangler Oplysning.

---

¹⁾ Hvorvidt Fabrikloven i nogen væsentlig Grad medførte Indskrænkning i Søndagsarbeidet ved Cellulosefabrikerne, foreligger ikke oplyst. Det tør vistnok antages at have været Tilfælde ved flere Anlæg. Fra en enkelt større Fabrik har man herom erholdt følgende Oplysning: I 80-Aarene arbeidedes til Kl. 10 à 12 Lørdag Aften og sattes igang Søndag Aften Kl. 6. Dette forandredes i 1888 derhen, at der først sattes igang Kl. 4 Mandag Morgen. Efterat Fabrikloven traadte i Kraft, stanses nu Kl. 6 Lørdag Aften og sættes igang Kl. 12 Nat til Mandag.

Som nævnt forekommer Søndagsarbeide regelmæssigt for nogle Arbejdergrupper ved enkelte Anlæg. Dette betales som andet Arbeide. Derimod betales Overarbeide (ø: ekstraordinært Arbeide) om Søndagen vistnok altid bedre; saaledes opgives fra to Fabriker, at der gives henholdsvis 50 % og 100 % Tillæg til den almindelige Pris.

I de i Tabellerne meddelte Opgaver over Fortjenesten er der saavidt muligt taget Hensyn til alt ved Fabrikerne udført Arbeide.

Lønningsforholde.

a) Ved Træsliberierne.

Overordnede Funktionærer.

De foreliggende Oplysninger om Lønningsvilkaarene for de overordnede Funktionærer ved Landets Træsliberier er hverken saa talrige eller saa fuldstændige, at nogen fyldestgørende Belysning af Forholdet i sin Almindelighed kan finde Sted. Man indskrænker sig til at meddele følgende:

Af tre selvstændige Ledere af Træsliberier (én kaldes „Brugsbestyrer“, to „Sliberibestyrere“) havde den ene en aarlig Gage af Kr. 2 800, den anden Kr. 2 500 + Tantième pr. Ton af den producerede Masse (omtr. 800 Kr. pr. Aar) og den tredje Kr. 2 000 pr. Aar, hvorhos alle tre havde fri Bolig og Brænde. Den sidste havde ikke ingeniørmæssig Uddannelse, hvad der derimod var Tilfældet med den første, medens Forholdet for No. 2 er uoplyst.

Endvidere foreligger Oplysninger for 5 Sliberimestre og Værksmestre. Om den ene af disse er oplyst, at han ledede vedkommende Træsliberi mere selvstændigt, idet Eieren kun tilsaa Fabriken én Gang ugentlig; han var uddannet som mekanisk Arbeider og havde en Gage af Kr. 200 pr. Maaned samt fri Bolig, Brænde og Belysning, hvilke Naturaltillæg han selv ansatte til ca. Kr. 250 pr. Aar. Samme Aflønning (med Undtagelse af fri Belysning) havde en anden Værksmester, som vistnok ogsaa forestod Driften mere selvstændigt, uden at dette udtrykkelig er oplyst. De tre øvrige Sliberimestre indehavde ikke den øverste lokale Ledelse af Bedriften og tjente fra 1 600—1 800 Kr. pr. Aar, hvorhos én havde fri Bolig og Brænde, én fri Bolig (og sandsynligvis Brænde) og én blot fri Ved, idet han selv eiede Hus. Den første af disse tre havde en Aarsløn, stor Kr. 1 800; begge de andre havde delvis sin Løn i Tantième, ved Siden af hvilken den ene oppebar en kontant Ugeløn af Kr. 15.00, den anden en Maanedsløn, stor Kr. 85.00.

Formænd og Arbeidere.

Almindelige Bemærkninger.

Angaaende Træsliberiarbeidernes Fortjeneste oplyses i de paa Lensmændenes Opgaver i Anledning af Femaarsberetningerne byggede „Tabeller vedkommende Arbeidslønningerne i Aarene 1875, 1880 og 1885“ (N off. Statistik, Tredie Række No. 61), at den gjennemsnitlige Dagløn for Rigets Bygder i Aaret 1885 udgjorde Kr. 2.11 pr. Dag. De tilsvarende Opgaver for 1890 udviser en Stigning i samme til Kr. 2.25. For de enkelte Amter, for hvilke Opgaver har været meddelte, stillede den midlere Dagløn for Træsliberiarbeidere sig saaledes:

	1885.	1890.
Smaalenene	Kr. 1.90	Kr. 2.01
Akershus	2.38	- 2.17
Kristians	- 2.43	- 2.50
Buskerud	- 2.05	- 2.17
Bratsberg	- 2.13	- 2.46
Nedenes	-	- 2.15
Lister og Mandal	-	- 2.47

Disse Opgaver er, som det vil forstaaes, ganske summariske. Der er ligesaa lidt taget Hensyn til de mellem de engere Arbeidergrupper herskende Forskjelligheder i Aflønningen som til de af Hensyn til Aldersforhold o. l. betingede Variationer inden de enkelte Grupper; Opgaverne udviser den sædvanlige Dagløn — altsaa mere eller mindre skjønsmæssig anslaaet — for voksne mandlige Arbeidere.

Flere officielle Opgaver foreligger ikke for tidligere Aar, ligesom der i nærværende Statistik af flere Grunde heller ikke har været Anledning til i nogen nævneværdig Udstrækning at anstille nærmere Undersøgelser af, hvorledes Lønningerne har stillet sig i tidligere Aar. For et enkelt Anlæg (i Buskerud Amt) har man vistnok havt Adgang til at gjøre Uddrag af de udlaante Lønningslister lige tilbage til Aaret 1884; men da Lønningsvilkaarene ved de forskjellige Anlæg ikke er lige, lader det sig selvfølgelig ikke gjøre at drage almindelige Slutninger af Forholdet ved en enkelt Fabrik, om dette end i og for sig kan have nogen Interesse for Bedømmelsen af Tilstanden i det Hele. Af Tabel 5, hvori nævnte Uddrag er meddelt, vil imidlertid sees, at de Oplysninger, man har kunnet erholde af Lønningslisterne, heller ikke er saa veiledende, som ønskeligt, da der for mange Arbeidere mangler Opgave over Dagantallet. Det kan imidlertid sees, at Slibernes Fortjeneste, der i 1884 androg til omtr. Kr. 3.60 og i 1886 til omtr. Kr. 3.15 pr. Dag, i 1888 var gaaet ned til Kr. 2.50 à 2.60, uden at nogen Oplysning om Aarsagen til denne betydelige Nedgang i Fortjenesten foreligger. Prisfaldet paa Massen har vist-

nok her været Hovedaarsagen til Lønningernes Nedgang. Siden 1890 har Fortjenesten været i Stigende ved det ene (i 1888 anlagte) Sliberi, medens Stigningen ved det andet, ældre Sliberi først gjør sig gjældende i 1892 og da i noget mindre Grad. For Papmaskingutter (og Hjælpe-slibere) synes ingen nævneværdig Forandring i Lønningsforholdene at have fundet Sted. Hvad Forholdet i sin Almindelighed betræffer, tør det imidlertid antages som sikkert, at det stadige Prisfald paa Træmasse (mekanisk og kemisk) ikke har medført nogen tilsvarende Synken i Arbejdspriserne, men at disse tvertimod nu er adskilligt højere end i 80-Aarene ¹⁾. Denne Antagelse bekræftes ved følgende Opgave, som er bleven Bureauet meddelt for en af Landets største Træmasse-fabriker (omfattende Tilvirkning saavel af mekanisk som kemisk Masse) og som summarisk angiver de ved dette Anlæg sædvanlige Arbejdspriser for 10 Timers Arbejdsdag:

	I 80-Aarene.	I 90-Aarene.
Fabrikarbeidere (Indarbeidere) . . .	Kr. 1.80 til 2.20	Kr. 2.50 til 3.50
Dagarbeidere (Udarbeidere) . . .	„ 1.60 - 1.70	„ 2.00
Haandværkere	„ 2.00 - 2.50	„ 2.50 - 3 00

Det har saaledes ikke været ved Afknapping paa Lønningsbudgettet, men ved tekniske Forbedringer af Maskinerne og i Driftsmaaden i det Hele, at et saa enormt Prisfald paa Produktet har kunnet finde Sted uden at lægge hele Bedriften nede.

De i det følgende meddelte Oplysninger angaaende Træsliberiarbejdernes Lønningsforholde refererer sig for 11 Anlæg til Aaret 1893 og for 3 Anlæg til Aaret 1892. Ved samtlige de Anlæg, hvorfra Oplysning derom foreligger, undergik Lønningsforholdene i disse to Aar ikke nogen Forandring.

Lønningsmaade: Dagløn, Akkord o. s. v.

Inden de fjorten her omhandlede Træsliberier gjorde sig forskellige Systemer gjældende saavel hvad Lønningsmaaden angaar (Dagløn, Akkord osv.) som i Henseende til den Maade, paa hvilken Betalingen ydedes (Penge, Naturalydelser).

Hvad det første Punkt angaar, bemærkes først, at samtlige 8 medtagne Formænd helt eller delvis oppebar sin Løn efter den anvendte Tid, idet fire havde Dagløn, medens to havde Løn pr. Maaned og to Løn pr. Aar; af de sidste fire havde to desuden et Akkordtillæg (Tab. 2). For de egentlige Arbejdere gjælder Forskjellen i Lønningsmaaden navnlig Indarbejderne, som forøvrigt danner den vigtigste og største Gruppe inden Træsliberiarbejderne;

¹⁾ Se for Sveriges Vedkommende: Nationalekonomiska Föreningens Förhandlingar, 1890, S. 20.

derimod kan hverken Udearbejderne eller Haandværkerne paa Grund af sit Arbeides Beskaffenhed i Almindelighed lønnes anderledes end pr. Tid. Det hyppigste Forhold er dog ogsaa for Indearbejderne, at de oppebærer Løn pr. Skift paa et bestemt Antal Timer (i Almindelighed 12 Timer brutto). Saaledes var af 565 mandlige Indearbejdere de 342 eller 60.5 pCt. aflønnet paa denne Maade, 30.8 pCt. (174 Mand) arbejdede efter Akkordbetaling, medens Lønnings-systemet for 8.7 pCt. (49 Mand) var blandet (Tabel 1). Med Hensyn til de ved disse Træsliberier beskjæftigede Kvinder henvises i det Hele til et senere Afsnit, i hvilket disses Lønningsforholde vil blive særskilt omhandlede. For Akkordarbejderne, af hvilke over Halvparten (98 Mand) var Vedrenserne, beregnedes Fortjenesten pr. Ton produceret Masse, enten fælles for hele Laget, som altsaa delte Lønningsterminens Udbytte imellem sig efter det for Lagets enkelte Medlemmer gjældende Forhold, afhængigt af Arbeidstid, Lønningssats o. s. v. („Gruppeakkord“), eller for hver enkelt Arbejder. De 49 Arbejdere, for hvilke Lønningssystemet var blandet, tilhørte paa faa Undtagelser nær to Sliberier, hvoraf det ene betalte sine fleste Indearbejdere en fast Dagløn plus et Tillæg pr. Ton af den producerede Masse, medens ved det andet alle faste Arbejdere (heri iberegnet ikke alene de faste Udearbejdere, men endog Haandværkerne) foruden sin faste Dagløn oppebar et Tillæg pr. Ton af den Masse, der oversteg en fastsat „Normalproduktion“ pr. Døgn. Dette „Præmietillæg“ androg Aar om andet til henimod 10 pCt. af Aarsfortjenesten. Ved dette sidste Anlæg blev ingen af Arbejderne udelukkende betalte med Akkordløn, et Forhold, der ikke fandt Sted ved noget af de øvrige Anlæg, om end Procenten af Akkordarbejdere ved de fleste af disse var temmelig indskrænket. Blot to Anlæg udviser et større Antal Akkordarbejdere end Daglønnere; deraf lønnede det ene samtlige sine 20 Indearbejdere pr. Ton produceret Masse, idet dog endel af Personalet havde en Minimalfortjeneste garanteret.

Som allerede nævnt, spiller for de to øvrige Hovedgrupper af Træsliberiarbejderne Akkordarbejdet en endnu mindre Rolle. Som af Tabel 1 vil sees, havde af 81 Udearbejdere 59 Dagløn, medens blot 6 havde Akkord og 16 baade Dagløn og Akkord. Af disse 6 Akkordarbejdere var imidlertid 4 Elvearbejdere (se foran S. 11—12), og disse kan vistnok i denne Henseende kun uegentlig stilles ved Siden af de øvrige Træsliberiarbejdere. Naar hertil kommer, at 10 af de med blandet Lønningsmaade opførte 16 Arbejdere ogsaa regelmæssigen kun oppebar Dagløn og blot til visse Tider af Aaret havde nogen Kjørsel paa Akkord, samt at den 11te ogsaa egentlig var Dagarbejder, men derhos havde en Biakkord paa Læssning af Masse, vil det sees, at man gennemgaaende kan betragte Udearbejderne som Daglønnere. Ingen af Haandværkerne havde udelukkende Akkordløn. Af de tre med blandet Lønningsmaade tilhørte to det ovenfor nævnte Anlæg med Præmiesystem for samtlige Arbejdere og den tredie var en Mekanikergut, som foruden 15 Øre pr. Time havde et Tillæg af 1 Øre pr. Ton produceret Masse.

Af Tabel 4, i hvilken der gives en Oversigt over Lønningsmaaderne i Forbindelse med Fortjenestens Størrelse, vil sees, at Akkordarbejderne gennemgaaende opnaaede den høieste Fortjeneste. Blandt de voksne Indearbejdere opnaaede saaledes kun én Mand (Vedrenser) en Dagløn af over Kr. 2.75 (han havde Kr. 3.00 pr. Dag), og denne Person stod ikke egentlig i Træsliberiets Tjeneste, men lønnedes af et Vedrenserlag som dettes Medhjælper, — medens af Akkordarbejderne ikke mindre end 47 tjente mellem Kr. 2.76—3.32. Det samme Forhold stadfæster sig, om man betragter de unge Indearbejdere (S. 39, Note); af disse tjente nemlig 19 Dagarbejdere Kr. 1.25 pr. Dag, medens ingen af Akkordarbejderne gik ned til denne Sats. Mere end Kr 2.00 pr. Dag tjente af de unge Arbejdere 6 Mand med Dagløn, 4 med Akkordløn og 15 med blandet Sats, medens det samlede Antal inden hver af disse Lønningskategorier var henholdsvis 123, 23 og 17 Mand.

Da Akkordarbejde som nævnt omtrent ikke forekommer blandt de ved Træsliberierne ansatte faste Haandværkere, er Tabel 4 ikke udarbejdet for disses Vedkommende.

En anden Forskjel i Lønningsvilkaarene ved de forskellige Anlæg har Hensyn til Fortjenestens Fordeling mellem de enkelte Arbejdergrupper. Medens nemlig ved de fleste Anlæg de forskellige Slags Arbejder betinger forskellig Fortjeneste, fandt dette ved to af de her omhandlede Fabriker ikke Sted, men alle Anlæggets faste voksne Arbejdere lønnedes lige uden Hensyn til, hvad Slags Arbejde de udførte, dog med den Undtagelse, at ved et af disse Sliberier Smørerne havde 25 Øre mere pr. Dag end de øvrige.

Naturaltillæg.

Foruden den kontante Pengeløn, Arbejderne oppebærer, har de ved endel Anlæg ved Siden deraf Ret til visse Ydelser *in natura*, der danner et undertiden ikke ubetydeligt Tilskud til Pengefortjenesten.

Ved en statistisk Sammenligning af Lønningsforholdene inden de forskellige Arbejdergrupper, Aldere o. l. burde man ved Lønningsberegningerne, for at erholde et fuldt kommensurabelt Grundlag, omgjøre saadanne Naturaltillægs Værdi til Penge og lægge denne til den kontante Pengefortjeneste. Paa Grund af den generelle Form, hvori de herom meddelte Oplysninger imidlertid har været afgivne, har der stillet sig saa store Vanskeligheder i Veien for en konsekvent og tilstrækkelig paalidelig Beregning af Naturaltillæggenes Pengeværdi, at man har foretrukket at behandle Pengefortjenesten for sig og give særskilt Oplysning om Naturaltillæggenes Art og omtrentlige Værdi i de Forbindelser, hvori dette kan være af Interesse, idet man forøvrigt henviser til nedenstaaende Detailler.

Den sædvanlige Form, hvori saadanne Naturaltillæg forekommer, er: 1) som fri Bolig, 2) som billig Husleie i Fabrikernes Arbejderboliger, 3) som fri Brændsel. Ved Siden heraf forekommer dog hyppig helt eller delvis fri Læge, Medicin etc., hvilke Fordele man imidlertid i nærværende Statistik af flere Grunde ikke har kunnet tage i Betragtning.

1. Fri Bolig forekom kun ved et af de her medtagne Anlæg. Ved dette var beskæftiget 36 Personer, hvoraf 28 havde fri Bolig, bestaaende af en stor Stue og Køkken foruden Vedrum og Bryggerhus; desuden havde de Adgang til at sætte Poteter paa Fabrikens Jord, hvortil beholdtes fri Gjødsel. Endvidere havde de fri Ved. Ogsaa de øvrige Arbeidere ved dette Træsliberi, hvoriblandt fem Akkordarbeidere (Vedrensere), havde de samme Fordele med Undtagelse af frit Hus; to af dem havde dog istedetfor frit Hus en Husleie-godtgjørelse af Kr. 5.00 pr. Maaned, hvorhos én selv eiede Hus. De øvrige leiede hos Bruget samme Slags Leiligheder som de øvrige Arbeidere til en billig Husleie af Kr. 5.00 pr. Maaned. Anslaaer man fri Bolig til 90 à 100 Kr. pr. Aar, fri Jord og Gjødsel til ca. 15 Kr. og fri Ved til Kr. 50 pr. Aar (hvorved bør bemærkes, at de selv bager sit Brød), beløb disse Naturaltillægs Værdi for Familieforsørgere sig til omkring Kr. 160 eller noget over $\frac{1}{4}$ af, hvad Pengefortjenesten ved samme Anlæg almindeligvis udgjorde (Kr. 2.00 pr. Dag for alle voksne Arbeidere), medens Værdien for ensligt levende Personer vistnok tør sættes ikke ubetydeligt lavere ¹⁾.

2. En hyppigere Form for Naturaltillæg er Adgang til paa forholdsvis billige Vilkaar at leie Bolig i Fabrikernes Arbejderboliger. 8 af de 14 her omhandlede Firmaer ydede færre eller flere af sine Folk Lønningstilskud paa denne Maade; for to Anlæg er Forholdet uoplyst, medens det om de fire øvrige oplystes, at ingen Naturaltillæg forekom. Forøvrigt var Forholdet ogsaa noget forskjelligt ved de nævnte 8 Anlæg, hvad der vil sees af følgende Besvarelser:

- No. 1. Endel Arbeidere leier for Kr. 2.00 pr. Md. 1 Værelse med Køkken og et Stykke Jord.
- 2. 3 Arbeidere leier Hus hos Fabriken for 3 Kr. pr. Md. 3 Mand eier selv Hus. 8 af Fabrikens faste Arbeidere er tillige Brugets Husmænd mod en billig Afgift (fra 12 til 30 Kr. pr. Aar) og har af sine Pladse, hvorpaa de alle kan føde 1 à 3 Kjør, en Nettoindtægt fra 100 til 300 Kr. pr. Aar.
- 3. 4 Arbeidere bor i Fabrikens Arbejderbolig. De øvrige har egne Huse.
- 4. De fleste af Arbeiderne leier Hus af Fabriken for en særdeles billig Husleie (4—16 Kr. pr. Aar). De kan sætte saameget Poteter, de vil. Ogsaa de, som bor udenom, faar gjerne Lov til at sætte Poteter i Brugets Jord. 2 à 3 holder Kjør.
- 5. 36 Familier leier Hus hos Fabriken og betaler 4 Kr. pr. Md, for hvilken Pris de ogsaa har et Havestykke og et lidet Potetland. De har 1 Værelse og Køkken samt Kjælder m. m. Den almindelige Husleie udenfor Fabriken er 8 Kr. pr. Maaned.
- 6. Bruget har en Arbejderbolig, hvor 14 Familier og nogle Ungkarle leier Hus. De første betaler 5 Kr. for 1 stort Værelse, Køkken og gode ydre Rum; de sidste betaler Kr. 2.50 for 1 Værelse. Tilsvarende Husrum udenfor Fabriken antages at ville koste ca. 7 Kr. pr. Md.

¹⁾ I den detaillerede Tabel 2 er den samlede Værdi af disse Naturaltillæg i Overensstemmelse med Opgaven fra Fabriken ansat til Kr. 195, idet Husleien er værdsat til Kr. 10 pr. Maaned og Værdien af fri Ved til 60 Kr. Dette tør dog maaske være noget høit.

- No. 7. Frit Hus har ingen, men 16 Familier leier Hus af Fabriken for 6 Kr. pr. Md. Den almindelige Husleie udenfor Fabriken er 10 Kr.
- 8. $\frac{2}{3}$ af Personalet leier Hus af Fabriken og betaler 6 Kr. pr. Md.

Som det vil sees, er disse Oplysninger alt for generelle til deraf at kunne foretage nogen tilnærmelsesvis paalidelig Fordeling og Ansættelse af Værdien for de enkelte Arbeidere, om man end vil kunne gjøre sig en Forestilling om Beboelsesforholdene i sin Almindelighed.

3. Fri Ved havdes ved fem Anlæg; for to Fabriker blev Forholdet ikke oplyst og for syv Anlæg besvaret benegtende, om der end for to af disse blev meddelt, at Arbeiderne, uden at kunne gjøre Krav derpaa, erholdt ved det ene Anlæg endel Affaldsved til en Værdi a 10 à 20 Kr. pr. Aar og ved det andet havde Tilladelse til at tage Sagnuggen, naar denne ikke benyttedes som Brænde under Tørreapparatet. Hvad Værdien af fri Ved angaar, saa er den selvfølgelig noget forskjellig efter Stedets Beliggenhed. Ved det under 1 nævnte Anlæg, hvor det er oplyst, at Arbeiderne selv bager sit Brød, er den af vedkommende Meddeler ansat til Kr. 60 pr. Aar (S. 36, Note), ved tre andre Brug til henholdsvis 50, 30 à 40 og 20 Kr. pr. Aar. Forskjellen i Ansættelsen synes dog paa Grund af de ligeartede Forholde ved disse tre Anlæg at maatte bero paa forskjelligt Skjøn. I Almindelighed kan vistnok Værdien af fri Ved for Familieforsørgere anslaaes til 40 à 50 Kr. pr. Aar. Det bør tilføies, at samtlige Arbeidere, der her er opgivne med Naturtillæg, havde Sysselsættelse ved Anlæg paa Landet.

Af de i Tabel 1 opførte 691 mandlige Arbeidere havde 28 fri Bolig og Ved og 170 fri Ved, altsaa tilsammen omtrent 29 pCt. af Arbeiderne. Hvorledes disse fordelte sig paa de enkelte Arbeidergrupper, sees ogsaa af nævnte Tabel, hvorhos dette Forhold mere detailleret er fremstillet i Tab. 2. I Tabel 3 gives desuden en Oversigt over Naturtillæggenes Fordeling efter Lønningsgrupperne.

Af disse Tabeller sees, at 156 af 565 eller omtr. 28 pCt. af Indearbejderne modtog delvis Betaling in natura, medens det samme var Tilfældet med 32 af 81 Udearbeidere (40 pCt.) og med 10 af 45 Haandværkere (22 pCt.). For de sidste to Hovedgruppers Vedkommende er imidlertid Antallet for lidet til deraf at drage sikre Slutninger.

Af de voksne Arbeidere sees 151 af 514 eller vel 29 pCt. at oppebære Naturtillæg, medens det samme var Tilfældet for 26 pCt. (44 af 169) af de unge og for 3 af de 8 gamle Mænd. Hvad angaar Naturtillæggenes Fordeling paa Arbeiderne efter disses kontante Fortjeneste, saa viser Tab. 3a, at de forholdsvis hyppigere falder sammen med de høiere Lønningsssatser; af de 140 voksne Arbeidere med en Dagfortjeneste af Kr. 2.00—2.25 havde saaledes 14 eller 10 pCt. tillige Løn in natura, medens 26 pCt. inden Gruppen Kr. 2.26—2.50 og inden de derpaa følgende Grupper henholdsvis 39, 32, 61 og 86 pCt. af de derunder hørende Arbeidere havde fri Ved.

For de to nærmeste Grupper under Kr. 2.01 holder dog ikke dette Forhold stik, idet samtlige de 10 Arbeidere, som tjente Kr. 1.51—1.75, havde fri Ved, ligesom 21 af de 53 Arbeidere inden Gruppe Kr. 1.76—2.00 havde Naturaltillæg, deraf 19 fri Bolig og Ved.

Iøvrigt bør det haves for Øie, at disse Naturaltillæg som Regel ikke var afhængig af personlige Egenskaber eller af den kontante Løns Størrelse, men at samtlige faste Arbeidere ved de Anlæg, hvor der overhovedet forekom Naturaltillæg, oppebar saadanne uden Hensyn til forskjellig Kontantløn.

Fortjenestens Størrelse m. m.

Som foran nævnt, er paa de Tabeller, man har opstillet over Træsliberiarbeidernes Fortjeneste, kun den kontante Pengeløn taget i Betragtning. Dette vil selvfølgelig medføre, at saavel de enkelte Lønningsopgaver som de paa disse grundede Gjennemsnitsberegninger udviser en noget mindre Fortjeneste, end der i Virkeligheden opnaaes, naar Værdien af alle Naturaltillæg medregnes. Dette Forhold bør selvfølgelig tages i Betragtning. ved Læsning af Tabellerne.

En foretagen tilnærmelsesvis Beregning har imidlertid udvist, at Værdien af disse Naturaltillæg, fordelt paa samtlige Arbeidere, kun andrager til omtrent 5 Øre pr. Dagværk, idet det dog stiller sig noget forskjelligt for de enkelte Arbeidergrupper, hvorhos det for enkelte af de Arbeidere, der faar disse Naturaltillæg, kan beløbe sig lige op til 50 à 60 Øre pr. Dag.

Der foreligger ialt generelle Oplysninger om Lønningsforholdene for 699 mandlige Træsliberiarbeidere, heri iberegnet 8 Formænd, samt for 35 Kvinder, altsaa tilsammen for 734 Personer.

De mandlige Arbeidernes Fordeling i forskellige Grupper efter Arbeidets Beskaffenhed er angivet paa omstaaende Tabel.

Af denne sees, at Træsliberiarbeiderne, bortset fra Formændene, som indtager en Stilling for sig, falder i 3 Hovedgrupper: Indearbeidere, Udearbeidere og Haandværkere. Som allerede i et tidligere Afsnit (S. 16) berørt, kan der dog ikke altid opstilles noget skarpt Skjelnemærke mellem de to første Kategorier, idet de under Hovedgruppe II opførte Personer delvis ogsaa er beskjæftigede inde i Fabriklokalerne enten som Haandlangere for Maskinfolkene o. l. eller som Reservefolk ved Maskinerne. Det sædvanlige Forhold er lagt til Grund for Fordelingen, som principmæssig har sin fulde Berettigelse, idet de til de forskellige Hovedgrupper hørende Arbeider kræver forskellige Egenskaber og følgelig betinger forskjellig Betaling. Indearbeiderne har i Regelen Arbeide, som forudsætter nogen Oplærelse i Maskinernes Betjening, medens Udearbeidet ikke betinger saadan speciel Færdighed og heller ikke kan siges at være saa ansvarsfuldt, forsaavidt som det som Regel ikke fordrer den stadige Agtpaagivenhed som Maskinbehandlingen. Haandværkerne maa paa den anden Side som Regel gennemgaa en fuldstændig Lære.

	Voksne %.	Unge.	Gamle.	Sum.
A. Arbeidsformænd	8	-	-	8
B. Almindelige Arbeidere:				
I. Indearbeidere:				
1. Vedrønsere	125	4	2	131
2. Slibere	95	4	-	99
3. Smørere	30	-	-	30
4. Papmaskinførere	11	-	-	11
5. Papmaskingutter	2	132	-	134
6. Pressere	66	6	-	72
7. Pakkere	47	3	-	50
8. Andre Indearbeidere	28	8	2	38
Sum	404	157	4	565
II. Udearbeidere:				
1. Arbeidere ved Transport	25	5	1	31
2. Andre Dag- og Tomtearbeidere	46	1	3	50
Sum	71	6	4	81
III. Haandværkere:				
1. Mekanikere	5	1	-	6
2. Smede	9	4	-	13
3. Snedkere	11	-	-	11
4. Reparatører	10	-	-	10
5. Andre Haandværkere	4	1	-	5
Sum	39	6	-	45

Som det vil sees, hørte 565 af de 691 Arbeidere eller omtr. 82 pCt. til første Hovedgruppe, 81 eller omtr. 12 pCt. til anden og kun 6 pCt. til tredie. Det maa imidlertid erindres, hvad der allerede tidligere er berørt, at Opgaverne vedkommende Udearbejderne ikke er saa fuldstændige som for første Hovedgruppe, saa det vistnok tør antages, at hine i Virkeligheden optager en større Procent af Træsliberiernes Arbeidere, end af ovenstaaende Opgaver fremgaar, navnlig da næsten ingen Elvuarbeidere o. l. er medtagne. Hvad Fordelingen i Undergrupper angaar, tør den for Indearbejderne antages at være ganske korrekt. De talrigste Grupper er Papmaskingutter og Ved-

1) Ved „voksne Mænd“ betegnes i nærværende Fremstilling for Kortheds Skyld Mænd i den fuldt arbejdsdygtige Alder i Modsetning til „unge Mænd“ og „gamle Mænd“, som ikke kan antages at yde det samme Arbejde.

rensere, som tilsammen optager 265 af Hovedgruppens 565 Arbeidere, derefter kommer Slibere og Pressere. Samtlige disse Grupper findes nemlig inden alle Træsliberier, medens dette ikke er Tilfældet med de øvrige Afdelinger. Smørere findes saaledes kun opgivet ved 10 Anlæg og Papmaskinførere ved 6. Pakkerne hører ogsaa til de faste Grupper, hvor Træsliberiet ikke er forbundet med Pap- eller Papirfabrik, for hvis Behov det producerer (se S. 15); dette var Tilfældet ved et af de her omhandlede Anlæg. Hvad Fordelingen af Udearbejderne angaar, tør den være noget mere vilkaarlig, idet vistnok de to Grupper hyppig gaar over i hinanden. De herhen hørende Arbeidere benyttes til lidt af hvert, om de end i Almindelighed har sin faste Hovedbeskæftigelse. For Haandværkernes Vedkommende henvises til S. 16, hvor det fornødne findes anført.

Inden hver af Grupperne er der skjelnet mellem „voksne“ (S. 39, Note), „unge“ og „gamle“ Mænd, idet Arbeidspriserne selvfølgelig for en væsentlig Del bestemmes af Arbeidsydelsen, som atter delvis afhænger af Alderen. Det maa imidlertid bemærkes, at denne Fordeling ikke kan gjøre Krav paa detailleret Nøiagtighed, idet Opgaverne over Aldersforholdene har været temmelig ufuldstændige. Man har holdt sig til de generelle Regler for hver enkelt Arbejdergruppes sædvanlige Aldersforhold og kun afvejet derfra, hvor specielle Oplysninger i modsat Retning har foreligget. Da saaledes Papmaskingutterne næsten bestandig er unge Mænd i 18 til 25 Aars Alderen, har man, medmindre der har foreligget specielle Oplysninger om det modsatte, henført alle disse til unge Mænd, uagtet enkelte af dem kan være fuldt arbejdsdygtige ældre Mænd. De „gamle Mænd“ er Personer, om hvem det positivt er oplyst, at de paa Grund af fremrykket Alder ikke længere var fuldt arbejdsdygtige.

A. Formændene

fører under Sliberibestyrers eller Værksmesters Ledelse Tilsyn med Arbejderne og med Driften i det Hele. Hvor der blot er én Formand, maa han hyppig være tilstede ogsaa om Natten. Oplysninger foreligger om 8 Formænds Lønningsforholde (Tab. 1 og 2). Den gennemsnitlige Fortjeneste pr. Dag beløb sig til Kr. 3.66, varierende fra Kr. 3.20 til 4.40 med et gennemsnitligt Antal Arbejdsdage af omtr. 304 (fra 300 til 312). Den samlede Pengefortjeneste pr. Aar udgjorde for 3 Formænd Kr. 960—975, for 2 Kr. 1 090—1 100 og for de 3 øvrige Kr. 1 250—1 320, — i Gennemsnit Kr. 1 113, — hvorhos 3 havde direkte Naturaltillæg, 1 Husleiegodtgjørelse i Penge og 3 andre leiede billigt Hus hos vedkommende Fabrik (Tab. 2). De lønnedes alle pr. Tid, idet fire havde Dagløn, to Løn pr. Maaned og to fast Aarsløn; derhos havde to et Akkordtillæg pr. Ton produceret Masse.

Som Formænd antages kun voksne Mænd i den fuldt arbejdsdygtige Alder. For 5 af de ovennævnte 8 blev Alderen opgivet til 33, 37, 43, 45 og 59 Aar; den yngste var ugift, men de øvrige gifte og havde henholdsvis 4, 1, 1 og 3 Børn at forsørge.

B. Almindelige Arbeidere.

Den gjennemsnitlige Pengafortjeneste for mandlige Arbeidere ved de her omhandlede fjorten Anlæg viser sig ifølge Tab. 1 at være for:

	Indearbeidere.	Udearbeidere.	Haand- værkere.
Voksne	Kr. 2.43	Kr. 2.06	Kr. 2.85
Unge	„ 1.77	„ 1.64	„ 1.43
Gamle	„ 1.80	„ 1.83	„ -

I Gjennemsnit findes Arbeiderne at have været beskjæftigede i omtrent 295 Dage af Aaret, med lidt Forskjel for enkelte Grupper, saa at den gjennemsnitlige Aarsfortjeneste stiller sig saaledes:

	Indearbeidere.	Udearbeidere.	Haand- værkere.
Voksne	Kr. 714	Kr. 613	Kr. 849
Unge	„ 519	„ 486	„ 428
Gamle	„ 540	„ 559	„ -

Det maa imidlertid bemærkes, at der alene for de voksne Arbeidere samt for de unge Indearbeidere er meddelt Oplysninger vedkommende saa mange Personer, at man deraf tør trække nogenlunde sikre Slutninger, om end Resultatet af Beregningerne ogsaa for de øvriges Vedkommende bærer Sandsynlighedens Præg.

Som af ovenstaaende vil sees, er for de voksne Mænd Fortjenesten størst for Haandværkerne, dernæst for Indearbejderne og mindst for Udearbejderne. Efter disse kommer de ældre Mænd, som i Regelen har en længere Række af Arbeidsaar ved Fabriken at se tilbage paa og derfor ikke kan sættes paa samme Løn som de ganske unge, undertiden mere arbejdsydende Mænd. Lavest lønnes Haandværkslærlingerne.

Paa Grund af den fremtrædende Forskjel i Arbejds- og Lønningsforholdene for fuldt arbejdsdygtige og ikke fuldt arbejdsdygtige Personer, vil det i den følgende Fremstilling anbefales at behandle dem særskilt, idet man først omhandler de voksne Arbejderes 3 Hovedgrupper hver for sig og senere de øvrige under et fælles Afsnit.

I. Voksne Indearbeidere.

Den midlere kontante Fortjeneste pr. Dag for 404 Mand var Kr. 2.43, som med et gjennemsnitligt Antal Arbejdsdage af omtrent 294 giver en midlere Aarsfortjeneste af Kr. 714. Den mindste og største Fortjeneste pr. Dag var Kr. 2.00 og 3.32, — pr. Aar henholdsvis Kr. 600 og 950.

Af de 403 Personer, for hvilke Dagfortjenesten er opgivet, tjente 29 Kr. 2.00 pr. Dag, 109 fra Kr. 2.01—2.25, 153 fra Kr. 2.26—2.50, 92 fra

Kr. 2.51—3.00 og blot 20 fra Kr. 3.01—3.32. 291 Mand eller omtr. 72 pCt. tjente altsaa fra Kr. 2.00 til 2.50 pr. Dag, 23 pCt. fra 2.51 til 3.00 og kun 5 pCt. mere.

Hvad Aarsfortjenesten betræffer, vil det af nedenstaaende Tabel sees, hvorledes den fordeler sig paa nævnte 404 Mand, sammenholdt med det Antal Arbejdsdage, i hvilke de har været sysselsatte (de smaa Tal angiver det Antal Personer, som tillige har Naturaltillæg):

Kontant Aars- fortjeneste.	265 Arbejds- dage.	270 Arbejds- dage.	280 Arbejds- dage.	290 Arbejds- dage.	300 Arbejds- dage.	305 Arbejds- dage.	Uop- givet.	Ialt.
Kr.								
600	-	-	-	-	15 29	-	-	15 29
601—650	-	-	43	-	4 31	4	1 1	5 79
651—700	14 16	5 5	6	2 2	1 87	-	-	22 116
701—750	-	-	5 5	-	17 68	-	-	22 73
751—800	6 6	-	-	12 12	5 27	-	-	23 45
801—850	-	-	-	-	2 18	-	-	2 18
851—900	1 1	-	-	2 2	4 24	-	-	7 27
901—950	-	-	-	9 9	6 8	-	-	15 17
	21 23	5 5	5 54	25 25	54 292	4	1 1	111 404

Fra 600—750 Kr. pr. Aar, hvilket omtrent svarer til Kr. 2.00—2.50 pr. Dag, tjente altsaa ialt 297 Mand eller 74 pCt., medens 22 pCt. havde en kontant Løn af Kr. 751—900 og kun 4 pCt. mere. Tages der ogsaa Hensyn til Naturaltillæggene, forrykkes det opgivne Procentforhold i nogen — om end uvæsentlig — Grad til Fordel for de høiere Lønningsgrupper, idet, som af ovenstaaende Tabel sees, et forholdsvis større Antal af de bedre lønnede Personer havde fri Ved end af de til de lavere Lønningsgrupper hørende Arbejdere. Af de 29 Mand med en kontant Aarsfortjeneste af 600 Kroner havde imidlertid 15 tillige fri Bolig og Brænde, hvilke Fordele bragte deres samlede Fortjeneste op i mindst Kr. 750 pr. Aar.

Af ovenstaaende Tabel sees endvidere, at 292 af Arbejderne (72 pCt.) havde Sysselsættelse i omtrent 300 Dage; blot 28 Mand eller 7 pCt. havde Arbejde i mindre end 280 Dage.

Hvad iøvrigt Lønningsmaaden betræffer, viser Tab. 4, at 184 af 404 voksne Indearbejdere eller omtr. 45 pCt. helt eller delvis lønnedes med Akkordbetaling. Samtlige Arbejdere, som er opførte under den laveste kontante Lønningsgruppe, lønnedes pr. Dag, og Procentandelen af Akkordarbejdere tiltager paafaldende stærkt i Forhold til Fortjenestens Stigning, hvad der kan sees af følgende Oversigt:

Lønningsgrupper.		Samlet Antal Arbeidere.	Deraf helt eller delvis Akkordarbeide.	
Kr. 2.00	pr. Dag		Antal.	Pct.
		29	-	-
"	2.01—2.25 "	109	26	24
"	2.26—2.50 "	153	69	45
"	2.51—2.75 "	62	39	63
"	2.76 og derover pr. Dag	50	49	98

Ogsaa ved denne Tabel bør imidlertid bemærkes, at der blot er taget Hensyn til den kontante Fortjeneste.

De Oplysninger, man har kunnet erholde om Fortjenestens Størrelse, fordelt efter Indearbeidernes Alder, er desværre ikke meget fuldstændige, idet de blot omfatter 236 Personer. Disse fordeler sig efter sin kontante Dagløn paa følgende Maade:

Lønningsgrupper.	14—16 Aar.	16—18 Aar.	18—20 Aar.	20—25 Aar.	25—30 Aar.	30—35 Aar.	35—40 Aar.	40—50 Aar.	50—60 Aar.	60—70 Aar.	Ialt.
1.00	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3
1.01—1.25	4	7	3	1	-	-	-	-	-	-	15
1.26—1.50	-	8	-	1	-	-	-	-	-	-	9
1.51—1.75	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	3
1.76—2.00	-	-	15	17	1	-	3	6	3	1	46
2.01—2.25	-	-	1	18	11	5	7	3	5	1	51
2.26—2.50	-	-	-	5	13	13	15	10	6	-	62
2.51—2.75	-	-	-	-	11	13	7	1	1	-	33
2.76—3.00	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	3
3.01—3.25	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
3.26—3.50	-	-	-	-	1	3	1	3	1	-	9
Sum	4	19	19	42	39	34	35	24	16	4	236
Gjennemsnitsindtægt Kr.	1.10	1.28	1.83	2.02	2.44	2.53	2.44	2.41	2.32	1.85	2.10

Af disse 236 Personer var, som det vil sees, 84 under 25 Aar og bliver derfor, efter det i nærværende Arbeide benyttede Princip, nærmest at henregne til de „unge“ Indearbeidere, medens der paa den anden Side forekommer 4 Arbeidere fra 60—70 Aar, hvis lave Fortjeneste viser, at de som ikke længer fuldt arbejdsdygtige bliver at henregne til „gamle“ Indearbeidere. Det samlede Antal „voksne“ Indearbeidere, hvorom Aldersopgaver haves, indskrænker sig saaledes til 148 Mand, et Antal, der i og for sig er for lidet til at tjene som Grundlag for almindelige Slutninger.

Til trods for det forholdsvis ringe Antal Opgaver, hvorefter ovenstaaende Tabel saaledes er udarbejdet, viser den sig dog at give et ganske interessant Resultat, idet man i Gjennemsniitsfortjenesten for hver Aldersgruppe gjenfinder den samme Udviklingsgang, som man ved andre statistiske Beregninger over

Indtægtsforholdene i Norge har fundet i Henseende til Arbejderes Gjennemsnitsindtægter ved forskellige Alderstrin. Det viser sig nemlig, at den daglige Gjennemsnitsfortjeneste naar sit Maximum i Aldersklassen 30—35 Aar, hvorefter den ganske langsomt falder indtil Gruppen 50—60 Aar, da Nedgangen bliver stærkere. Det kan her have sin Interesse at nævne, at dette Forhold synes at være ganske almindeligt, idet det endog fremtræder ved Beregninger, byggede paa et langt ringere Antal Opgaver end i ovenstaaende Tabel. Saaledes har man for 32 Udearbejdere, fordelte paa de samme Aldersklasser, faaet følgende Resultat:

1	Mand	i Alderen	16—18	Aar	tjente	Kr.	1.80	pr.	Dag
8	"	-	20—25	"	- i Gjennemsnit .	-	2.01	-	"
4	"	-	25—30	"	- - -	.	2.24	-	"
4	"	-	30—35	"	- - -	.	2.62	-	"
3	"	-	35—40	"	- - -	.	2.13	-	"
4	"	-	40—50	"	- - -	.	2.11	-	"
4	"	-	50—60	"	- - -	.	2.12	-	"
3	"	-	60—70	"	- - -	.	1.83	-	"
1	"	-	70	Aar	- - -	.	1.80	-	"

Naar Gruppen 30—35 Aar i ovenstaaende Tabel udviser en saa stærk Stigning i Forhold til den foregaaende, skriver dette sig forøvrigt væsentlig fra en enkelt Mand, som ved at forene to Stillinger (som Sporskifter og Læsser) tjente særlig godt.

Slaar man ovenstaaende Opgaver over Indarbejdere og Udearbejdere sammen, erholdes følgende midlere Daglønninger:

4	Mand	i Alderen	14—16	Aar	tjente i Gjennemsnit	Kr.	1.10
20	"	-	16—18	"	- - -	-	1.80
19	"	-	18—20	"	- - -	-	1.83
50	"	-	20—25	"	- - -	-	2.02
43	"	-	25—30	"	- - -	-	2.42
38	"	-	30—35	"	- - -	-	2.54
38	"	-	35—40	"	- - -	-	2.41
28	"	-	40—50	"	- - -	-	2.37
20	"	-	50—60	"	- - -	-	2.28
7	"	-	60—70	"	- - -	-	1.84
1	"	-	70	Aar	- - -	-	1.80

Denne Tabel giver en anskuelig Forestilling om Lønningsbevægelsens sædvanlige Gang, hvorved man iøvrigt bør have i Erindring, at den aarlige Indtægt ikke alene beror paa Dagsfortjenesten, men ogsaa Antallet af Arbejdsdage i Aarets Løb, og at dette Antal sandsynligvis er ringere i de ældre Aldersklasser, i hvilke bl. a. Antallet af Dage, der tabes ved Sygdom, er større.

Naar man i heromhandlede Opgaver har forefundet den paa pegede Regelmæssighed i Udviklingsgangen, er det derfor selvfølgelig ikke sagt, at Forholdet ved hvert enkelt Træsliberi skulde stemme overens hermed.

Foranstaaende Oplysninger refererer sig til de voksne Indearbejdere underét. Tager man imidlertid for sig hver enkelt under nævnte Hovedafdeling hørende mindre Arbejdergruppe, viser der sig større eller mindre Afvigelser i den ene eller anden Retning, hvorfor en nærmere Udredning af Forholdet ogsaa for de vigtigste af Undergrupperne tør have sin Interesse.

1. *Vedrenserne.* Det samlede Antal voksne Vedrenserne udgjorde efter Tabel 1 125, hvoraf 3 Akkordformænd, 117 egentlige Vedrenserne og 5 herunder opførte Kjerrattmænd. Naar de 3 førstnævnte er medtagne blandt de almindelige Arbejdere istedetfor blandt Formændene, har dette sin Grund i, at deres Formandsstilling er af en væsentlig anden Art end disses. Akkordformændene deltager nemlig i Arbejdet som de øvrige Arbejdere i Laget, om de end ved Siden heraf har Ledelsen af Arbejdet inden Trærenseriet og fører det for Akkordfortjenestens rigtige Fordeling mellem de enkelte Arbejdere fornødne Regnskab o. lign. Som Godtgjørelse for dette øgede Ansvar og Arbejde oppebærer de da en noget høiere Dagløn end de øvrige Personer i Laget. Saaledes oppebar den ene af de 3 her medtagne Akkordformænd i Egenskab af saadan et Tillæg af 5 Øre pr. Dag af hver af sine 3 Medarbejdere, den anden 40 Øre mere pr. Dag end de øvrige Deltagere i Akkorden, medens Oplysning for den tredie ikke er meddelt.

I Gjennemsnit tjente de tre Akkordformænd Kr. 2.78 pr. Dag i 300 Dage, hvilket giver en Aarsfortjeneste af omtr. Kr. 833. For de egentlige Vedrenserne og for Kjerrattmændene var Dagfortjenesten henholdsvis Kr. 2.56 og 2.47, det gennemsnitlige Antal Arbejdsdage i Aaret 293 og Aarsfortjenesten følgerig resp. Kr. 749 og 723. Vedrensergruppen sees at omfatte de for samtlige voksne Indearbejdere gjældende Grænser for Fortjenestens Størrelse, nemlig Kr. 2.00 og 3.32 pr. Dag, idet den forøvrigt falder i følgende Lønningsgrupper (Tab. 2):

8 Mand tjente Kr. 2.00—2.12 pr. Dag,	13 Mand tjente Kr. 2.60—2.70 pr. Dag,
27 — ” - 2.20 - ”	8 — ” - 2.89—2.95 - ”
26 — ” - 2.33—2.40 - ”	10 — ” - 3.00 - ”
17 — ” - 2.45—2.50 - ”	16 — ” - 3.16—3.32 - ”

Kr. 2.00—2.50 tjentes altsaa af ialt 78 Vedrenserne eller omtrent 62 pCt. af samtlige, medens 31 Mand (omtr. 25 pCt.) havde en Dagfortjeneste fra Kr. 2.51—3.00 og 16 over 3 Kr. pr. Dag. Det gennemsnitlige Antal Arbejdsdage var for denne Gruppe 294, idet 69 pCt. af Arbejderne var sysselsatte i 300 Dage eller mere og blot 12 Mand (10 pCt.) i mindre end 280 Dage.

Aarsfortjenesten faldt for 50 Mand mellem 600 og 700 Kr., for 43 Mand mellem 701 og 800 Kr., for 17 Mand mellem 801 og 900 Kr. og for de øvrige 15 Mand mellem 901—950 Kr. Det bør derhos tages

i Betragtning, at 34 af de 125 Vedrønsere (omtr. 27 pCt.) havde fri Ved, hvorfor ovenstaaende Opgaver saavel for Dag- som for Aarsfortjenesten bliver at give et mindre Tillæg, der forøvrigt ogsaa i nogen Grad forrykker Forholdet mellem de enkelte Lønningsgrupper. Af de 61 Vedrønsere, der tjente til og med Kr. 2.40 pr. Dag, havde saaledes blot 1 fri Ved, medens 33 af de 64 bedre lønnede Personer oppebar saadant Lønstillæg.

Som allerede tidligere berørt, spiller Akkordbetalingen en større Rolle inden Vedrønsersgruppen end inden nogen af de øvrige Arbejdergrupper ved Træsliberierne, idet 98 af 125 Mand eller 78 pCt lønnes paa denne Maade, medens blot 21 Vedrønsere (17 pCt) arbejdede for Dagløn og 6 samtidig oppebar Dagløn og Akkordtillæg. Af de nævnte 21 tjente blot 2 Mand over Kr. 2.20 pr. Dag, og af disse lønnes den ene ikke direkte af Fabriken, men stod i vedkommende Vedrønserslags Tjeneste, medens blot 11 af de 98 efter Akkordbetaling arbejdende Vedrønsere havde en Dagfortjeneste af under Kr. 2.25 (o: Kr. 2.20).

Hvad Arbejdstiden for Vedrønserne angaar, henvises til, hvad derom allerede tidligere er oplyst (se S. 28).

Rensningen foregaar dels i Skift med Dag- og Natarbejde, dels kun om Dagen, idet Ordningen varierer ved de forskellige Anlæg.

Af de 50 Vedrønsere, for hvilke Alder er opgivet, var 2 under 18 Aar, 4 fra 18—25, 23 fra 25—40, 19 fra 40—60 og 2 over 60 Aar.

2. *Sliberne* havde i et Antal af 95 Mand en gennemsnitlig Pengafortjeneste pr. Dag af Kr. 2.41, hvilket med omtr. 296 Arbejdsdage i Aaret giver en Aarsfortjeneste af omtr. Kr. 712. Som høieste Dagløn er opgivet Kr. 2.92 og som mindste Kr. 2.00. Tager man imidlertid i Betragtning, hvad der fremgaar af Tab. 2, at de 9 med sidstnævnte Sats aflønnede Slibere samtlige tillige havde frit Hus og Ved, kan Minimumslønnen for denne Gruppe sættes til Kr. 2.12, hvorved Forskjellen mellem høieste og laveste Dagløn for voksne Slibere reduceres til Kr. 0.80, medens den for Vedrønserne udgjorde Kr. 1.32. Den sædvanlige Dagfortjeneste, Kr. 2.26 til 2.75, oppebares af 66 Mand; deraf havde 42 fra Kr. 2.26 til 2.50 og 24 mellem Kr. 2.51 og 2.75. Blot 6 Slibere tjente mere.

Hvad Aarsfortjenesten angaar, sees af Tab. 3a, at 23 Mand tjente mellem Kr. 600 og 650 pr. Aar (de 9 i Lønningsgruppen Kr. 551—600 havde nemlig Kr. 600), 28 fra Kr. 651—700, 30 fra Kr. 701—800 og 14 fra 801—900.

Lønningsgruppernes Fordeling var, som af samme Tabel vil sees, noget mere regelmæssig for Sliberne end for Vedrønserne, hvad der vistnok delvis tør skrive sig fra, at Betaling pr. Dag er det almindeligste for hine, medens disse, som nævnt, i Almindelighed lønnes ved Akkord. Største og mindste Dagfortjeneste for Slibere var for Daglønnere henholdsvis Kr. 2.75 og Kr. 2.12, herunder indbefattet de 4 med Præmietillæg, som nærmest maa henregnes til Daglønnere, for Akkordarbejdere Kr. 2.92 og 2.33.

Sliberne arbeider altid i Skift, Dag og Nat andenhver Uge, og er gjerne Folk i sin bedste Alder. Af de 37 Slibere, for hvilke Aldersopgave er meddelt, var 3 fra 18 til 25 Aar, 26 fra 25—40 og 8 fra 40—60 Aar.

3. *Smørere*. Disses Gjennemsnitsfortjeneste pr. Dag var Kr. 2.46, altsaa noget mindre end Vedrensernes og noget mere end Slibernes. Med et midlere Antal Arbejdsdage af 295 opnaaede de en gennemsnitlig Aarsfortjeneste af Kr. 725. Høieste og laveste Dagløn var henholdsvis Kr. 3.17 og 2.32 (naar de 2 lavere med frit Hus og Ved sættes ud af Betragtning), altsaa en Forskjel af Kr. 0.85. Af de 30 Mand tjente de 20 pr. Dag Kr. 2.32—2.50 og blot 2 havde en Fortjeneste af over Kr. 3.00 (3.17). Fordelte efter Aarsfortjenesten falder de noget mere spredt: de fleste (16 Personer) Kr. 651—750, 8 mere og 4 mindre samt 2 med Kr. 600 + frit Hus og Ved.

Ogsaa de til denne Gruppe hørende Personer arbeider i Skift Døgnet rundt; de har ofte lidt Overarbejde, hvortil der imidlertid, forsaavidt det har været kendt, har været taget Hensyn ved Lønningsberegningerne. 26 Mand lønnedes pr. Dag, hvoraf 2 tillige med Præmietillæg, medens blot 4 havde Akkordbetaling pr. Ton produceret Masse; blandt disse befandt sig de to høiest aflønnede inden Gruppen.

Til Smørere tages paa Grund af Arbeidets saavel ansvarsfulde som delvis farlige Beskaffenhed kun dygtige, samvittighedsfulde Folk i deres bedste Alder. Aldersopgave haves for 13, hvoraf 10 var fra 25—40 og 3 fra 40—60 Aar gamle.

4. Den lidet talrige *Papmaskinfører*-Gruppe („Papmaskinformænd“, „Maskinpassere“ etc.) havde en Gjennemsnitsfortjeneste af Kr. 2.50 pr. Dag med en høieste og laveste kontant Dagløn af resp. Kr. 2.97 og 2.17. Det gennemsnitlige Antal Arbejdsdage var ogsaa for disse 295, hvilket giver en Aarsfortjeneste af Kr. 736. 7 Mand tjente fra Kr. 2.40—2.50 pr. Dag, 2 Kr. 2.17 og 2 Kr. 2.97 med en Aarsfortjeneste af henholdsvis Kr. 695—750, Kr. 650 og 890. Desuden havde 4 af de lavest lønnede fri Ved.

Samtlige 11 Papmaskinførere havde Dagløn; 4 oppebar dog ved Siden deraf Akkordbetaling pr. Ton Masse. Disse 4 tjente bedst.

Papmaskinførerne er gjerne forholdsvis yngre Folk. Stillingen kan nærmest betragtes som enslags Formandspost for Papmaskingutterne og synes at være en Avancementspost for de dygtigere af disse. Af 5 Førere, hvis Alder kjendes, var 1 mellem 20 og 25 Aar og 4 fra 25—40 Aar.

5. *Papmaskingutterne* er, som Benævnelsen antyder, i Regelen ikke fuld-voksne Arbeidere og henhører derfor under de „unge Mænd“. Blandt de voksne Indearbeidere er imidlertid opført 2 „Afløser“ — en Arbejdergruppe, som kun er paatruffet ved et enkelt Anlæg; disse maa, efter Lønningssatserne ved vedkommende Anlæg at dømme, være voksne Mænd, uagtet deres Arbeide

synes at tyde paa det modsatte, da de kun har at udføre Papmaskingutternes Arbeide, medens disse holder Maaltid. De 2 Afløserere lønnedes med Kr. 2.50 pr. Dag i Driftstiden, som ved vedkommende Anlæg gjennemsnitlig blev anslaaet til 265 Arbeidsdage. Normal Aarsfortjeneste omtr. 660 Kr. og fri Ved.

6. *Pressere.* De 66 voksne Pressere havde en gjennemsnitlig Fortjeneste pr. Dag af Kr. 2.37 med Kr. 2.10 og 2.92 som mindste og største Dagfortjeneste. Med et gjennemsnitligt Antal Arbeidsdage pr. Aar af 295 giver dette i Middeltal 698 Kr. i Aarsfortjeneste. Den hyppigste Fortjeneste pr. Dag var Kr. 2.32 — 2.50 (29 Mand), dernæst Kr. 2.10—2.20 (17 Mand); 12 havde Kr. 2.57—2.60 og 4 mere (Kr. 2.86—2.92). Aarsfortjenesten for 21 af disse Arbeidere var fra Kr. 600—650, for 16 fra Kr. 651—700, for 13 fra Kr. 701—750 og for 12 fra 751—800. De 4 bedst lønnede tjente Kr. 860—875 pr. Aar.

Den sædvanlige Lønningsmaade var Dagløn. Kun 10 Mand havde Akkordbetaling, med mindste og største Dagfortjeneste henholdsvis Kr. 2.42 og 2.92, medens Minimum og Maximum for Daglønnerne var resp. Kr. 2.10 og 2.60 (Tab. 2).

Da Presningen altid foregaar, straks Pappen er taget af Maskinen, er Presserne i Virksomhed saavel Nat som Dag.

Aldersopgaver foreligger for 34 Mand, af hvilke to var under 18 Aar, 7 fra 18—25, 19 fra 25—40 og 6 fra 40—60 Aar.

7. *Pakkere.* Som beskæftigede med Indpakningen af Træmassen er opgivet 47 voksne Arbeidere. Fortjenesten varierede for de 46 af disse, for hvilke Opgave over Dagløn foreligger, mellem Kr. 2.10 (naar Hensyn tages til Naturtillægget) og 3.09 pr. Dag med et Gjennemsnit af Kr. 2.29. Det midlere Antal Arbeidsdage var 295 og den gjennemsnitlige Aarsfortjeneste for de 47 Mand Kr. 673. Af Tab. 2 (kfr. ogsaa Tab. 3 a) sees, at 30 af Pakkerne tjente fra Kr. 2.10—2.20 pr. Dag, 6 fra Kr. 2.40—2.50 og 5 mellem Kr. 2.52 og 2.75. 35 af de 47 Mand havde en Aarsløn af Kr. 601—700, de øvrige mere, idet til disse ogsaa henregnes de 3 Arbeidere, der foruden en Pengeløn af Kr. 2.00 pr. Dag havde frit Hus og fri Ved. Endvidere er der om en Pakker oplyst, at han tjente omtr. 1 100 Kr. pr. Aar; men da han af denne sin Fortjeneste (Akkordarbeide) selv havde at lønne den Hjælp, han behøvede, medens der paa den anden Side intet er oplyst om, til hvilket Beløb dette Fradrag i Fortjenesten kan beløbe sig, er han ikke medtaget paa Tabellerne. Det oplystes, at han delvis benyttede en liden Søn til at sy Pakker, men dog ogsaa undertiden maatte ty til fremmed Hjælp.

Løn pr. Dag var ogsaa inden denne Gruppe den almindelige Lønningsmaade, idet 36 Mand eller 75 pCt. af Pakkerne helt eller delvis lønnedes paa denne Maade. For Akkordbetaling, som enten beregnes pr. Ton pakket Masse eller pr. pakket Balle (1 Ton er alm. = 5 Baller) arbeidede 11 Mand, og disses Fortjeneste var gjennemgaaende bedre end Daglønnernes (Tab. 4).

Pakningsarbeidet foregaar regelmæssig kun om Dagen. Til dette Arbeide anvendes ogsaa endel Kvinder.

Hvad Aldersforholdene angaar, foreligger Oplysninger for 21 Pakkere, hvoraf 5 var 18—25, 15 fra 25—40 og 1 over 40 Aar.

8. *Andre Indearbeidere.* Under denne Betegnelse er i de 2 første Tabeller opført 38 Personer, hvoraf 28 voksne, som i Gjennemsnit havde en Fortjeneste pr. Dag af Kr. 2.20. Høieste Dagløn var Kr. 2.75, laveste Kr. 2.00. Af de 28 Mand var 12 Tørrepassere, 10 Fyrbødere, 2 Kværnpassere, 2 Kogere og 2 andre. Paa Tab. 1 og 2 findes de førstnævnte to Slags Arbeidere opført særskilt de øvrige underét. Disse 3 Grupper havde en daglig Gjennemsnittsfortjeneste pr. Mand af henholdsvis Kr. 2.33, 2.10 og 2.12 og tjente med et Antal Arbeidsdage af resp. 293, 296 og 293 henholdsvis Kr. 684, 621 og 622 pr. Aar.

Underét for samtlige „andre Indearbeidere“ havde 22 Mand en Fortjeneste af Kr. 2.00—2.25 pr. Dag og blot 6 mere. Aarsfortjenesten var for 26 af 28 Mand mellem Kr. 600 og 700; de to øvrige tjente Kr. 825 pr. Aar. Af Tabel 4 sees, at de 22 Mand, som tjente fra Kr. 2.00—2.25 pr. Dag, havde Dagløn, de 6 andre Akkordbetaling, der for 2 af dem beregnedes pr. Ton Masse, særskilt for perforeret og for uperforeret, medens Beregningsmaaden for de øvrige 4 er uopgivet. Som det vil forstaaes, er Arbeidet inden denne Gruppe temmelig forskjelligt; det samme var Tilfældet med Arbeidernes Alder. Af 23 Arbeidere, hvis Alder er kjendt, var 5 under 18 Aar, 3 fra 18—25, 11 fra 25—40, 2 fra 40—60 og 2 over 60 Aar.

II. Voksne Udearbeidere.

Af saadanne er opgivet 71 Mand med en midlere Fortjeneste pr. Dag af Kr. 2.06. Det gjennemsnitlige Antal Arbeidsdage for denne Hovedgruppe var 298, hvorved den midlere Aarsfortjeneste blev ca. Kr. 613.

Forskjellen mellem laveste og høieste Dagløn var inden denne Hovedgruppe omtrent lige stor som inden den forrige, idet den for Indearbeiderne androg til Kr. 1.32 (Kr. 2.00—3.32), medens Udearbeidernes Dagfortjeneste, bortset fra en enkelt Undtagelse¹⁾, sees at svinge mellem Kr. 1.50 og 2.75, altsaa med en Forskjel af Kr. 1.25. Det var imidlertid ogsaa blot én Mand, som opnaaede Kr. 2.75, medens ingen af de øvrige voksne Udearbeidere tjente over Kr. 2.50 pr. Dag. En Mand havde Kr. 1.50 pr. Dag, men forørigt tjente de øvrige 68 mellem Kr. 1.67 og 2.50 pr. Dag, deraf 59 fra Kr. 1.67 til 2.25.

¹⁾ En Arbejder, som ved Siden af sin Stilling som Sporskifter havde paataget sig Akkord som Læser af Trømme, opnaaede nemlig en særlig god Fortjeneste, ca. Kr. 3.58 pr. Dag

Efter Aarsfortjenesten grupperede Arbeiderne sig saaledes:

1 Mand tjente Kr. 450	8 Mand tjente Kr. 701—750
17 — ” - 451—550	2 — ” - 801—850
23 — ” - 551—650	1 — ” - 1 075.
19 — ” - 651—700	

Hertil kommer da Værdien af Naturaltillæggene, hvis Fordeling sees af Tab. 3 a.

Som tidligere nævnt, er Akkordarbeidet blandt Udearbeiderne forholdsvis sjældent, — af 71 Mand lønnedes blot 6 udelukkende paa denne Maade, medens 15 Personer ved Siden af sin Dagløn i en eller anden Form havde et Akkordtillæg.

Hvad angaar Aldersforholdene inden nærværende Gruppe, foreligger der altfor faa Opgaver til deraf at drage almindelige Slutninger; af de 32 Mand, for hvilke Oplysninger er meddelt, var 2 fra 16—20 Aar, 11 fra 20—30, 7 fra 30—40, 4 fra 40—50, 4 fra 50—60 og 4 over 60 Aar.

De 2 mindre Grupper, hvori denne Hovedgruppe er delt, er Arbeidere ved Transport samt Dag- og Tomtearbeidere. De første befatter sig væsentlig med Transport af de forskellige Materialier og Produkter, medens de sidste anvendes til allehaande Udearbeide; nogen skarp Grænse mellem de 2 Grupper kan dog ikke optrækkes.

1. *Arbeidere ved Transport.* Af de 25 ved forskjellig Transport arbejdende voksne Personer havde 11 med Hestetransport at bestille (9 Kjørekarle og 2 Staldkarle), 12 var beskjæftigede med forskjellig anden Transport (4 ved Tougbane, 4 Flisetrillere og 4 paa anden Maade) og 2 var Sporskiftere ved de til vedkommende Fabriker ledende Jernbanespor. Gjennemsnitsfortjenesten pr. Dag var for hele Gruppen Kr. 2.19 og for hver af de 3 ovennævnte Underafdelinger henholdsvis Kr. 2.10, 2.13 og 3.03. Det gjennemsnitlige Antal Arbejdsdage var henholdsvis 305 samt 313, 298 og 300 Dage med en Aarsfortjeneste af resp. Kr. 667 og Kr. 657, Kr. 635 og Kr. 910.

En nærmere Betragtning af Tab. 2 viser, at Arbejdsdagens Antal for flere af Transportarbeiderne er meget stort, navnlig for Hestetransporten, hvor et Par Mænd (Staldkarer og Kjørekarer) endog arbejdede hver Dag i Aaret. Disse 2 kan dog blot uegentlig henregnes til Fabrikarbeidere, men er medtagne, da de jo staar i vedkommende Fabrikers Tjeneste. Den ene af dem havde en Dagløn af 2 Kr. pr. Dag Aaret igjennem, Helligdagene iberegnet; for den anden er Uddrag gjort af vedkommende Fabriks Lønningslister, som angiver et samlet Antal Arbejdsdage i Aaret for vedkommende Person af 386½, hvilket skriver sig fra, at der har været arbejdet paa Overtid. Vedkommende Kjørekar havde en fast Dagløn af Kr. 2.12, medens hans virkelige Fortjeneste

pr. Dag Aaret rundt paa Grund af Overarbeidet bliver Kr. 2.24. 9 af de som Arbeidere ved Hestetransport opførte Personer lønnedes pr. Dag og 2 ved Akkordbetaling; disse 2 er betegnede som „Træmassekjørere og Læssere“.

Af Arbeidere „ved anden Transport“ er én oppgivet at have en Dagløn af Kr. 1.50, Minimumsløn for de i nærværende Statistik medtagne Træsliberiarbeidere. Han betegnedes som „Masse-Heiser og Vedhugger“, var 43 Aar gammel, gift og havde fem Børn i 1—11 Aars Alderen samt eiede Hus med Jordstykke. Nogen særlig Grund til denne lave Fortjeneste er ikke angivet; han sees at have været i Brugets Tjeneste i 4 Aar. To af disse Arbeidere ved „anden Transport“ opgaves at arbeide hver Dag i Aaret, idet de gik som Vagtmænd Helligdagene, medens de om Hverdagene arbeidede som Flisetrillere, — om Vinteren tillige som Fyrbødere; efter et Uddrag af Lønningslisterne sees de dog kun at have oppebaaret Løn for omtrent 335 Dage i Gjennemsnit, med hvilket Antal Arbeidsdage de derfor er opførte. En af dem havde eget Hus og holdt en Ko, den anden var Brugets Husmand og antages som saadan at have en Nettofortjeneste af omtr. 100 Kr.; han holdt ogsaa en Ko. Begge aflønnedes ved Dagløn + Præmietillæg.

Den ene af de to Sporskiftere havde en fast Løn af Jernbanen, stor Kr. 20 pr. Maaned, hvorhos han af Fabriken oppebar Kr. 1.68 pr. Dag. Den anden Sporskifter havde en Maanedsløn af Kr. 69 og dertil sammen med en anden Arbeider Akkord paa Læssning. Efter de foretagne Beregninger androg denne Mands Aarsfortjeneste til omtrent Kr. 1 075 pr. Aar; herved maa imidlertid mærkes, at Læssningsarbeidet udførtes udenfor den almindelige Dagarbejdstid, uden at det dog er oplyst, hvormegen Tid dertil er anvendt. Denne Mand havde desuden fri Ved og eiede Hus paa Fabrikens Grund.

Af de 25 Transportarbeidere havde 21 en Dagfortjeneste af Kr. 2.00—2.50, 3 Kr. 1.50—1.83 og 1 Kr. 3.58. Aarsfortjenesten var for 3 Mand indtil 550 Kr., for 6 Mand Kr. 600, for 6 Mand Kr. 630—665, for 7 Mand Kr. 710—750 og for 2 Mand mere, hvorhos 1 Arbeider i 230 Dage havde en Fortjeneste af Kr. 575.

2. Til *Dag- og Tomtearbeiderne* er henregnet 5 Mand, som i Almindelighed gjorde Tjeneste som saadanne, men forøvrigt ogsaa anvendtes som Reservemænd ved Maskinerne. De arbeidede alle for Dagløn, men oppebar i Almindelighed ved Vikariat som Indearbeidere samme Betaling som de Personer, hvis Arbeide de udførte. Gjennemsnittsfortjenesten var Kr. 2.17 pr. Dag; mindst 2.03, mest 2.40. Arbeidsdagenes Antal udgjorde 292 og Aarsfortjenesten var i Middeltal Kr. 634.

Den midlere Fortjeneste pr. Dag og pr. Aar for de 32 almindelige Dagarbeidere androg til Kr. 1.91 og Kr. 572, beregnet efter 299 Arbeidsdage pr. Aar. Maximum og Minimum af Dagløn var henholdsvis Kr. 1.67 og 2.75.

Angaaende de 10 Arbeidere, som oppebar den laveste Afønning, omtr. Kr. 1.67 pr. Dag, blev det oplyst, at de i Almindelighed havde en Dagløn af Kr. 1.60, „men da de har Akkord for Stofkjøring, tjener de gennemsnitlig noget mere“. Da der imidlertid mangler Oplysninger om, til hvor stort Beløb dette Tillæg kan anslaaes, har man, for at erholde Aarsfortjenesten, der efter Kr. 1.60 pr. Dag skulde udgjøre omtr. Kr. 480, afrundet dette Beløb til Kr. 500 og beregnet Daglønnen derefter. Disse Arbeidere havde tillige fri Ved.

Af de 22 øvrige til denne Gruppe hørende Arbeidere tjente blot 1 Mand mere end Kr. 2.20 pr. Dag, nemlig en Dagarbejder, som udenfor den sædvanlige Arbejdstid efter særskilt Akkord sammen med den tidligere nævnte Sporskifter deltog i Læssning af Masse. Efter de af Lønningslisterne gjorde Uddrag tjente denne Mand i 1893 omtrent Kr. 840; men da Produktionen ved vedkommende Anlæg i nævnte Aar var noget større end sædvanlig, kan den gennemsnitlige Aarsfortjeneste vistnok ikke sættes fuldt saa høit.

Af de 9 „andre voksne Udearbeidere“ var 2 Tømmerdrengene (Arbeidere som stikker Tømmer ind i Renden), 4 Tømmerflødere og 3 „Ryddere“ : Personer, som sørger for den behørigte Orden i Fabriken. De første havde en Dagløn af Kr. 2.20, Tømmerfløderne antoges at tjene omtr. Kr. 2.00 pr. Dag i omtrent 270 Arbejdsdage og af Rydderne havde 1 Kr. 2.50 og 2 Kr. 2.20 pr. Dag.

Den sædvanlige Dagfortjeneste for Dag- og Tomtearbejderne var saaledes Kr. 1.76—2.25. 13 havde Kr. 1.76—2.00 (hvoraf 3 under 2.00) og 20 fra Kr. 2.00—2.25. Af de øvrige havde, som tidligere nævnt, 10 Kr. 1.67 og 3 Mand mere end Kr. 2.25.

Aarsfortjenesten androg for 23 Arbeidere fra 500—600 Kr., for 21 fra Kr. 601—700. Af de 46 Mand havde 18 tillige fri Ved og 1 fri Bolig og Ved.

III. Haandværkere.

Af de 45 Haandværkere, for hvilke Oplysning om Lønningsforholde er meddelt, var 39 voksne og 6 Lærlinge. De første havde en gennemsnitlig Fortjeneste pr. Dag, stor Kr. 2.85, altsaa betydeligt mere end Indearbejderne, og tjente pr. Aar efter et Antal Arbejdsdage af 298 i Middeltal Kr. 849. Høieste Fortjeneste var Kr. 4.33 og laveste Kr. 2.00 pr. Dag, ved hvilken sidste Sats imidlertid er at bemærke, at den blot forekom i Forbindelse med fri Bolig og Ved og altsaa blot repræsenterer den mindste Pengefortjeneste. Ogsaa de nærmest laveste Satser forekom blot i Forbindelse med Naturaltillæg. Det vil saaledes sees, at en Snedker havde 2.08 pr. Dag + fri Bolig og Ved samt at en Smed og en Snedker med en Pengeagløn af Kr. 2.12

ved Siden heraf var Husmænd under vedkommende Brug, og som saadanne havde et ikke ubetydeligt Lønstilskud. Den virkelige Minimalfortjeneste for voksne Haandværkere var saaledes Kr. 2.20 pr. Dag, ligesom ogsaa Naturaltillæg forhøier Middelfortjenesten pr. Aar med nogle Kroner, idet 8 Mand havde fri Ved og 2 fri Bolig og Ved. Paa 2 Mand nær, som tillige havde et Præmie-tillæg, havde de voksne Haandværkere udelukkende Løn pr. Tidsenhed, sædvanligvis pr. Dag, men for 3 Personers Vedkommende pr. Maaned.

Af Tab. 1 sees, at Mekanikerne havde en Gjennemsnitsfortjeneste pr. Dag af Kr. 3.49, Smedene Kr. 2.73, Snedkerne Kr. 2.69 og Reparatørerne Kr. 3.00, med en Aarsfortjeneste af henholdsvis Kr. 1 046, 820, 787 og 901. Herved maa imidlertid have for Øie, hvad der allerede tidligere er berørt (Side 16), at Forskjellen mellem de enkelte Haandværk, navnlig for Mekanikere, Reparatører og Smede, hyppig ligger mere i Benævnelsen end i Arbeidets forskellige Beskaffenhed, og at derfor en nøiagtig Fordeling efter dette med de forhaandenværende Oplysninger ikke har ladet sig gennemføre. For mere detaillerede Oplysninger angaaende Haandværkernes Lønningsforholde henvises til Tabellerne.

IV. Andre mandlige Arbeidere.

Under I—III er omhandlet de voksne mandlige Arbeidere, hvorefter der i nærværende Afdelinger vil blive givet en til Tabellerne knyttet Oversigt over Lønningsforholdene for de øvrige mandlige Træsliberiarbeidere, hvorom Oplysning haves. Herunder falder: a) de unge Mænd, som endnu ikke har opnaaet fuld Arbeidsdygtighed, og b) de ældre Mænd, som har passeret dette Stadium. At give en ligesaa detailleret Fremstilling for disse Arbeidere, som foran er givet for de voksne, vil af flere Grunde være ufornuødent, navnlig fordi Antallet af de til hver Hovedgruppe hørende unge og gamle Arbeidere er forholdsvis lidet, undtagen forsaavidt angaar de unge Indearbeidere.

Af den paa S. 39 meddelte Oversigtstabel sees, at Fordelingen var følgende:

	Indearbeidere.	Udearbeidere.	Haandværkere.	Sum.
Unge Mænd	157	6	6	169
Gamle Mænd	4	4	-	8
	161	10	6	177

Af de 157 unge Indearbeidere var Størsteparten (132 Mand) Papmaskingutter, medens de øvrige 25 var fordelt paa 5 andre Arbeidergrupper.

Tabel 1, Sammen drag, viser, at Fortjenesten for de unge og de gamle Mænd i Gjennemsnit var noget nær den samme, idet Dagfortjenesten for de

første var Kr. 1.75 og for de sidste Kr. 1.81. Imidlertid maa det erindres, at der ikke for de unge Mænd foreligger saa nøiagtige Opgaver over Aldersforholdene, at samtlige de herhen regnede Personer med Sikkerhed vides at skulle henregnes hertil; tvertimod er der Sandsynlighed for, at nogle af de blandt unge Mænd optagne Papmaskingutter rigtigere burde optages blandt de voksne Arbeidere, hvad man imidlertid af Mangel paa specielle Oplysninger ifølge det tidligere nævnte Princip for Fordelingen ikke har kunnet gjøre. Det tør derfor antages, at det her meddelte Gjennemsnit for de unge Indearbeidere er en Smule høiere end i Virkeligheden, uden at der dog kan være Tale om nogen væsentlig Forskjel.

Af de unge Mænd tjente Indearbeiderne gjennemsnitlig bedst, Kr. 1.77 pr. Dag, derefter kommer Udearbeidere med Kr. 1.64 og endelig Haandværker-gutterne med Kr. 1.43. Den midlere Aarsfortjeneste for disse 3 Grupper er beregnet til henholdsvis Kr. 519, 486 og 428.

Den sædvanligste Dagfortjeneste for unge Mænd var, som af Tab. 3 b vil sees, Kr. 1.76—2.00, idet 81 eller næsten Halvparten oppebar denne Løn. Iøvrigt havde 6 Personer Kr. 1.00 pr. Dag, 18 Kr. 1.01—1.25, 18 Kr. 1.26—1.50, 21 Kr. 1.51—1.75 og 25 Personer Kr. 2.01—2.25, blandt hvilke sidste antagelig enkelte „voksne Mænd“. Aarsfortjenesten androg for 71 Mand til Kr. 551—600, 19 havde mere og de øvrige 79 mindre. Den hyppigste Lønningsform var Dagløn; af de 169 unge Mænd havde blot 23 Akkord, hvorhos 18 til sin Dagløn havde et mindre Akkordtillæg.

Hvad særlig Papmaskingutterne betræffer, kan oplyses, at den midlere Dagløn var Kr. 1.80 med Maximum og Minimum henholdsvis Kr. 2.20 og 1.10. Arbeidsdagens Gjennemsnitsantal var 292 og Aarsfortjenesten androg saaledes til Kr. 526. Fortjenesten pr. Dag var for 13 Personer Kr. 1.01—1.25, for 13 Kr. 1.26—1.50, for 20 Kr. 1.51—1.75, for 63 Kr. 1.76—2.00 (hvoraf 3 tillige havde fri Bolig og Ved og 25 fri Ved) samt for 23 Personer Kr. 2.01—2.25 (hvorhos 8 havde fri Ved).

Efter de Opgaver, man har over Papmaskingutternes Aldersforhold, kan oplyses, at af 53 Personer var fra 14—16 Aar, 10 fra 16—18 Aar, 12 fra 18—20 Aar, 26 fra fra 20—25 Aar og 1 Mand fra 25—30 Aar.

Af de 8 ældre Mænd, som er medtagne i nærværende Statistik, var 2 Kjerrattmænd med en Dagløn af Kr. 1.60, 2 „andre Indearbeidere“ (Silere), som tjente 2 Kr. pr. Dag, 1 „Masse-Heiser“ med Kr. 1.70 samt 2 almindelige Dagarbeidere og 1 „Strieskjærer“ (for Pakning af Ballerne) med Kr. 1.80 à 2.00. Samtlige havde Dagløn. Det gjennemsnitlige Antal Arbeidsdage udgjorde 303, idet den sidste ifølge Lønningslisterne havde arbeidet i omtrent 325 Dage, medens Antallet for de øvrige er angivet til 300 Dage. Aarsfortjenesten androg for 2 Mand til 480 Kr., for 2 fra Kr. 510—540 og for 4 fra 585 til 600 Kr.

V. Kvindelige Arbeidere.

Foruden de forannævnte Arbeidere var der ved de undersøgte Træsliberier beskæftiget endel Kvinder. De Opgaver over Lønningsforholdene, som foreligger for disse, er imidlertid hverken saa talrige eller saa nøiagtige, at man har fundet at burde opføre dem paa Tabellerne; derimod skal man nedenfor meddele de Oplysninger, man har kunnet erholde.

Ifølge Fabrikstatistiken for 1890 var der ved de 47 Træsliberier ansat tilsammen 85 kvindelige Arbeidere, hvoraf 25 under 18 Aar. Der foreligger ved nærværende Undersøgelse Opgaver over 35 kvindelige Arbeidere fra 4 Anlæg. Af disse var

2	beskæftigede ved	Papaftagningen,
19	—	- Tørring af Massen,
13	—	- Emballeringen og
1	—	med at lappe Filter.

Alle var saaledes Indearbeidere.

Af de to første havde den ene i 1892 ca. 270 Arbeidsdage à Kr. 1.20, altsaa omtrent 325 Kr. i Aarsindtægt, den anden ca. 280 Dage med henholdsvis Kr. 1.40 og ca. 390 Kr. pr. Dag og pr. Aar. Hertil kommer imidlertid for begges Vedkommende fri Bolig og Ved. Begge var Enker, den sidste 47 Aar gammel; den førstes Alder er ikke opgivet.

De 19 ved Træmassetørringen beskæftigede Kvinder tilhørte alle et og samme Anlæg. De er opgivne til et gennemsnitligt Antal Arbeidsdage af 275 pr. Aar og til en Gennemsnitsfortjeneste pr. Aar af ca. 300 Kr., altsaa pr. Dag ca. Kr. 1.09. Arbeidet udføres efter Akkordbetaling og gaar hele Døgnet rundt. For 4 af disse Arbeidersker er Alderen opgivet: 2 var 18 Aar, 1 var 16 og 1 var 15 Aar.

11 af de 13 ved Pakningen sysselsatte Kvinder arbejdede under de samme Vilkaar som de ovennævnte 19 Kvinder i Tørrehuset. De 2 andre — begge Enker i en Alder af ca. 50 Aar med hver 1 Barn at forsørge — er opgivne at arbeide ca. 300 Dage i Aaret, den ene med en daglig Fortjeneste af Kr. 1.92, den anden med Kr. 1.04 og med en Aarsfortjeneste af henholdsvis ca. Kr. 575 og 312.

En Filtelapperske, ca. 50 Aar gammel og Enke, havde en Dagløn af Kr. 1.40 i ca. 300 Dage, altsaa pr. Aar 420 Kr.

Sammenfatter man disse Lønningsopgaver, vil det altsaa sees, at af de 35 Kvinder tjente

1	pr. Dag ca. Kr. 1.03 i 300 Dage;	pr. Aar ca. Kr. 310,
30	— - - 1.09 - 275 — ;	— - - 300,
1	— - - 1.20 - 270 — ;	— - - 325,
1	— - - 1.40 - 280 — ;	— - - 390,
1	— - - 1.40 - 300 — ;	— - - 420,
1	— - - 1.92 - 300 — ;	— - - 575.

Den gjennemsnitlige Aarsfortjeneste for dem alle bliver saaledes Kr. 315 + et lidet Tillæg for frit Hus.

Til Slutning hidsettes nedenstaaende Tabel, udvisende Antallet af de ved sidste Folketælling (1 Januar 1891) opgivne mandlige Træsliberiarbejdere, fordelte efter Alder og ægteskabelig Stilling:

	Ugifte.	Gift.	Enkemænd.	Fraskilte.	Uopgivet.	Sum.
15—20 Aar	414	3	-	-	-	417
20—25 -	314	100	1	-	1	416
25—30 -	116	245	1	-	2	364
30—35 -	37	267	4	-	1	309
35—40 -	18	197	9	-	-	224
40—45 -	7	134	7	-	-	148
45—50 -	7	99	7	-	-	113
50—55 -	2	57	7	1	1	68
55—65 -	2	80	5	-	-	87
65—75 -	-	16	2	-	-	18
75—85 -	-	1	1	-	-	2
uopg.	-	1	-	-	-	1
	917	1 200	44	1	5	2 167

Ved en Sammenligning med den foran paa S. 43 meddelte Tabel over Aldersfordelingen for 236 Træsliberiarbejdere vil det sees, at de i denne meddelte Opgaver stemmer ganske godt med den procentvise Størrelse af de tilsvarende Aldersgrupper i ovenstaaende Tabel.

For Kvinder haves blot Opgave over det samlede Antal, som pr. 1 Januar 1891 androg til 92.

b) Ved Cellulosefabrikerne.

Efter den mere detaljerede Forklaring, med hvilken man har ledsaget de for Træsliberiarbejderne udarbejdede Tabeller, anser man det tilstrækkeligt at gennemgaa Resultaterne af de for Cellulosefabrikarbejderne meddelte Tabeller i en mere kortfattet Form.

Overordnede Funktionærer.

Der foreligger blot Opgave for 3 Værksmestre, som alle havde en Aarsløn af Kr. 2 000; den ene havde dertil 12½ Øre for hvert „Kog“ o: hver

Gang en Kjedel tømmes, — hvilket Beløb pr. Aar kunde andrage til ca. 325 Kr. og desforuden Tantième, hvis Beløb ikke kunde opgives. Endvidere kan mærkes, at han med Bibehold af sin Løn hver Sommer bevilgedes en Uges Ferie.

Formænd og Arbeidere.

Almindelige Bemærkninger.

Da Celluloseindustrien i vort Land er af en noget nyere Dato end den mekaniske Træmasseindustri og først i de senere Aar har arbeidet sig op til en Industri af større Betydning for vore Arbeidere, er de foran paa S. 32 citerede officielle og regelmæssige Oplysninger om Lønningsforholde i tidligere Aar først i den allersidste Tid bleven udvidede til ogsaa at omfatte de ved hin Fabrikvirksomhed sysselsatte Arbeidere. Man maa derfor indskrænke sig til at henvise til de paa S. 33 meddelte Opgaver over Lønningernes Bevægelse i 80- og 90-Aarene, hvoraf vil erfares, at der har været betydelig Stigning over hele Linien.

De i Tabellerne meddelte Oplysninger er indhentede ved 5 forskellige Anlæg, hvoraf 1 beliggende i By og 4 paa Landet, og gjælder for 4 Anlæg Forholdet i 1892 og for 1 Anlæg 1893. I disse Aar var imidlertid Lønnings-satserne ikke Gjenstand for nogen Forandring.

Lønningsmaade: Dagløn, Akkord o. s. v.

Af de opførte 33 Formænd oppebar 18 Akkordløn, 9 Dagløn og 6 Dagløn med Akkordtillæg. De med Akkord lønnede Formænd havde alle Sysselsættelse inde i Fabriken ved Specialafdelinger, 4 ved Vedrenseriet, 10 ved Kogningen og 4 ved Fyrhuset. De 5 Formænd ved hele Fabriken havde derimod alle Løn pr. Tid, idet dog den ene derhos oppebar et Akkordtillæg af 12½ Øre pr. Kog samt Tantième. Akkordbetalingen beregnedes paa en Undtagelse nær pr. Ton produceret Cellulose, idet en Vedrenseriformand fik sin Løn beregnet pr. Kog.

Hvad de egentlige Arbeidere angaar, stiller Forholdet sig her forsaavidt ligedan som for Træsliberiarbejderne, som Akkordarbeidet hovedsagelig falder paa Indarbejderne, medens Udearbejderne kun i mindre Grad og Haandværkerne aldeles ikke lønnes med Akkordbetaling. For Indarbejdedes Vedkommende synes imidlertid denne Betalingsmaade at være mere almindelig ved Cellulosefabrikerne end ved de mekaniske Træmassefabriker. Ved hine havde nemlig af 381 Mand blot 116 eller 30.4 Pct. udelukkende Dagløn, medens dette Forhold for Træsliberierne var ca. 60 Pct. (S. 34), — 146 Mand (46.2 Pct.) arbejdede

udelukkende efter Akkord, medens Lønningsmaaden for de øvrige 89 (23.4 Pct.) var blandet. Disse sidste tilhørte næsten udelukkende en enkelt Fabrik, ved hvilken et Præmieringssystem var indført ved Siden af Timebetaling, der var den ordinære Lønningsmaade. Hvorledes denne Præmie beregnedes, har man ikke faaet oplyst; men det sees af de ved vedkommende Fabrik førte Lønningslister, at de allerfleste af dens Arbeidere oppebar saadant Tillæg, der for de fleste uddeltes med „fuld Præmie“, medens enkelte yngre Arbeidere kun oppebar „halv Præmie“.

Af de 165 Udearbeidere arbejdede 18 (= ca. 11 Pct.) paa Akkord, de øvrige oppebar helt eller delvis Dagløn. Størsteparten af Akkordarbejderne var Pakhusarbeidere og Læssere, der ingen fast Arbejdstid havde, men kun Pligt til at holde Driften à jour. De 11 Udearbeidere, der aflønnedes med Dagløn med Akkordtillæg, tilhørte ovennævnte Fabrik med Præmietillæg for Arbejderne.

Af Tab. 8 sees, at det for Træsliberierne iagttagne og forøvrigt i Almindelighed stedfindende Forhold med Hensyn til Akkordarbejdernes bedre Fortjeneste end Dagløunnerne ogsaa slaar til for Cellusefabrikarbejdernes Vedkommende, idet den faste Dagløn er stærkere repræsenteret i de laveste Lønningsgrupper end det mere variable Akkordarbejde.

Naturlillæg.

Hvad disse angaar, saa synes de at forekomme sjældnere ved Cellulosefabrikerne end ved Træsliberierne.

Af fri Bolig forekom kun faa Tilfælde, næsten udelukkende blandt Formændene. Derimod blev der ved 2 af de 5 undersøgte Anlæg oplyst, at enkelte Arbeidere leiede Hus i Fabrikernes Arbejderboliger til en billigere Pris end den, der maatte betales udenfor. Ved en Fabrik betaltes saaledes for 1 Værelse og Køkken samt et lidet Stykke Jord kun 2 Kr. om Maanedesneden; men Antallet af Arbeidere, som havde Anledning til at opnaa denne Fordel, var meget indskrænket. Det samme var Tilfælde ved det andet Anlæg, hvor Leien gik lige ned til 16 Kr. pr. Aar. Ved de 3 øvrige Fabriker gaves der i Almindelighed ikke Naturlillæg for Arbejderne.

Fri Ved forekom ikke ved nogen af Fabrikerne.

Det vil saaledes sees, at Tillæg in natura ved disse Anlæg i det hele forekom saa sparsomt, at der ved Betragtningen af Lønningsforholdene helt kan sees bort derfra. Af denne Aarsag er de i Tab. 1, Rubr. 12 og 13 for Træsliberiarbejderne om dette Forhold meddelte Oplysninger sløifede i den tilsvarende Tab. 6 for Cellulosearbejderne, ligesom der for disse heller ikke er udarbejdet nogen til Tab. 3 a og b svarende Tabel.

Fortjenestens Størrelse m. m.

De Opgaver, der ligger til Grund for de efterfølgende Oplysninger angaaende Cellulosearbejdernes Lønningsforholde, indbefatter 33 Formænd og 647 mandlige Arbejdere, altsaa tilsammen 680 Mand, samt 40 kvindelige Arbejdere, hvilke sidste vil blive omhandlede i et senere særskilt Afsnit.

Nævnte 680 Mand fordeler sig i følgende Arbejdsgrupper:

Arbejdergrupper.	Voksne.	Unge.	Gamle.	Sum.
A. Arbejdsformænd	33	-	-	33
B. Almindelige Arbejdere:				
I. Indearbejdere:				
1. Vedrønsere	79	36	1	116
2. Kogere	31	-	-	31
3. Ved den kemiske Afdeling	61	-	-	61
4. Fyrere	26	8	-	34
5. Smørere	6	-	-	6
6. Ved Silværket og Vaskningen	42	3	-	45
7. Papmaskinførere	16	-	-	16
8. Papmaskingutter	-	22	-	22
9. Blegere	11	-	-	11
10. Sorterere, Pressere og Pakkere	22	5	-	27
11. Andre Indearbejdere	11	1	-	12
Sum	305	75	1	381
II. Udearbejdere:				
1. Undermaterialforvalter	1	-	-	1
2. Arbejdere ved Transport	35	-	-	35
3. Dag- og Tomtearbejdere	126	3	-	129
Sum	162	3	-	165
III. Haandværkere:				
1. Mekanikere	18	1	-	19
2. Smede	9	3	-	12
3. Snedkere	21	1	1	23
4. Reparatører	27	-	-	27
5. Blyloddere	5	1	-	6
6. Andre	6	8	-	14
Sum	86	14	1	101

Fordelingen af de 3 Hovedgrupper er, som det vil sees, noget forskjellig fra den for de opgivne Træsliberiarbejdere fundne, idet 58.9 Pct. tilhører Indarbejderne, 25.5 Udearbejderne og 15.6 Haandværkerne, hvilket lader sig forklare af, at Opgaverne for Udearbejderne er fuldstændigere for nærværende 5 Fabriker, ligesom der vistnok er et forholdsvis større Antal Haandværkere beskjæftigede ved de større og mere udviklede kemiske Træmassefabriker end ved de mere enkle mekaniske.

Hvad angaar Fordelingen inden de enkelte Hovedgrupper, sees, at den kemiske Afdeling er den næst efter Vedrenserne stærkest repræsenterede Gruppe, — derefter følger Arbejderne ved Silværet og Vaskningen, medens Papmaskingutterne forekommer i et forholdsvis lidet Antal, idet der væsentlig produceres tør Cellulose, hvis Afhugning ved Endevalsen sædvanligvis foregaar maskinmæssig (se foran S. 20).

A. Formændene.

For disses Vedkommende henvises i det Hele taget til de i Tab. 6 og 7 meddelte Oplysninger. Man skal blot nævne, at den gennemsnitlige Fortjeneste for de 33 opførte Personer androg til Kr. 1 264, hvilket med et midlere Antal Arbejdsdage af 304 udgjør Kr. 4.16 pr. Dag, medens de tilsvarende Tal for de foran ved Træsliberierne opførte 8 Formænd var henholdsvis Kr. 1 113, 304 og 3.66. Disse sidste bør imidlertid hellere sammenlignes med de 29 Formænd inde i Fabrikken, til hvilke de nærmest svarer; men der viser sig alligevel en ikke ubetydelig Forskjel i Afløningen til Fordel for Cellulosefabrikerens Formænd. Der fordres hos disse større Kyndighed og Agtpaagivenhed, da det fremstillede Produkt er meget kostbarere.

B. Almindelige Arbejdere.

Gennemsnitsfortjenesten pr. Dag for disse har ifølge Tabel 6 været for:

	Indarbejdere.	Udearbejdere.	Haandværkere.
Voksne	2.92	2.27	2.89
Unge	1.74	1.40	1.75
Gamle	1.20	—	1.90

Det for samtlige opgivne Arbejdere beregnede gennemsnitlige Antal Arbejdsdage udgjorde 305 og Aarsfortjenesten for de enkelte Grupper:

	Indarbejdere.	Udearbejdere.	Haandværkere.
Voksne	898	683	883
Unge	527	420	530
Gamle	360	—	570

En Sammenligning med den paa S. 41 meddelte tilsvarende Oversigt for Træsliberiarbejderne viser, at disses Lønninger er ikke ubetydelig mindre for de fleste af de Grupper, for hvilke saa mange Personer er opgivet, at en Sammenligning overhovedet bør anstilles. Dette er ikke Tilfælde for de gamle Arbeidere, og heller ikke for de unge Udearbeidere og Haandværkere vil der af en Sammenligning kunne trækkes nogen Slutninger. Forskjellen er størst for de voksne Indearbeidere, nemlig Kr. 714 pr. Aar for Træsliberiarbejderne mod Kr. 898 for Cellulosearbejderne, hvortil for en mindre Del den Omstændighed bidrager, at de første gennemsnitlig kun havde Arbejde i 294 Dage, men de sidste i 307. Fortjenesten pr. Dag var henholdsvis Kr. 2.43 og 2.92. For Udearbeidere er heller ikke Differensen ganske ubetydelig, medens Daglønnens Størrelse for de voksne Haandværkere er omtrent den samme ved begge Slags Anlæg.

For de unge Indearbeidere viser det sig, at Daglønnen ved Cellulosefabrikerne er en Ubetydelighed lavere end ved Træsliberierne, medens Aarsfortjenesten paa Grund af et noget større Antal Arbeidsdage ved de førstnævnte Anlæg er noget større end ved disse. Dette Forhold forklares ved, at der ved et Par af Cellulosefabrikerne var beskæftiget et Antal ganske unge Gutter, som assisterede ved Vedrensningen med en Dagløn fra Kr. 0.75 til Kr. 1.40 pr. Dag, medens Antallet af unge Vedrensere ved Træsliberierne var ganske ubetydeligt.

I. Voksne Indearbeidere.

Gjennemschnittfortjenesten pr. Dag var for 305 Mand Kr. 2.92, varierende fra Kr. 1.80 til 4.75; Aarsfortjenesten androg efter et Antal af 307 Arbeidsdage til i Gjennemsnit Kr. 898.

Fordelingen efter Lønningsgrupper var følgende:

45 Mand tjente Kr. 1.80—2.25	24 Mand tjente Kr. 3.26—3.50
29 — — - 2.26—2.50	14 — — - 3.51—3.75
22 — — - 2.51—2.75	7 — — - 3.76—4.00
86 — — - 2.76—3.00	6 — — - 4.01—4.25
68 — — - 3.01—3.25	4 — — - 4.26—5.00

182 eller ca. 60 Pct. af samtlige voksne Indearbeidere tjente altsaa 3.00 Kr. og derunder, hvoraf næsten Halvparten mellem Kr. 2.76 og 3.00, der var den hyppigste Lønningsssats. Af de øvrige 123 Mand havde blot 17 en Fortjeneste af over Kr. 3.75, medens 92 tjente Kr. 3.01—3.50.

For samtlige Arbeidere er Arbeidsdagens Antal beregnet til 300 à 315, noget forskjellig for de enkelte Anlæg samt for de forskjellige Arbeidsgrupper.

Det bør dog erindres, at Antallet, efter hvad der foran, Side 28, er bemærket, er beregnet uden Fradrag af Sygedage, Skoftedage o. l., saa at det virkelige Antal effektive Arbejdsdage gennemsnitlig bliver noget mindre, hvorved da ogsaa i den beregnede Aarsfortjeneste bliver at gjøre et tilsvarende Afdrag.

Hvad Lønningsmaaden betræffer, indskrænker man sig til at henvise til det derom S. 57—58 meddelte samt til Tabellerne.

Om Arbejdsfortjenestens Afhængighed af Alderen foreligger der for Cellulosearbejderne endnu mindre fuldstændige Opgaver end for Træsliberiarbejderne (S. 43—44), idet man kun for 102 Indearbejdere har erholdt de fornødne Oplysninger.

Man hidsætter den for de enkelte Aldersgrupper beregnede Gennemsnitsfortjeneste:

2	Mand	i Alderen	16—18	Aar	tjente i	Gennemsnit	Kr.	2.16	pr. Dag,
4	—	—	18—20	—	—	—	—	2.37	—
11	—	—	20—25	—	—	—	—	2.13	—
14	—	—	25—30	—	—	—	—	3.13	—
32	—	—	30—35	—	—	—	—	3.30	—
20	—	—	35—40	—	—	—	—	3.22	—
14	—	—	40—50	—	—	—	—	3.00	—
4	—	—	50—60	—	—	—	—	3.22	—
1	—	—	61	—	—	—	—	2.79	—

Som heraf vil sees, er Udviklingsgangen den samme som paa Side 43 fremstillet med Undtagelse af Gruppen 20—25 Aar, der viser lavere, og Gruppen 50—60 Aar, som udviser højere Gennemsnitsdagløn end ventet. Dette Forhold beror paa tilfældige Omstændigheder.

Man hidsætter nogle af de ved Undersøgelsen fremkomne Hovedresultater angaaende Lønningsforholdene ved de vigtigste Arbejdsgrupper.

1. *Vedrensere.* Herunder er opført 79 Mand med en Dagfortjeneste fra Kr. 1.80 til 3.16, i Gennemsnit Kr. 2.60, altsaa omtrent som for den tilsvarende Gruppe ved Træsliberierne (Kr. 2.56). Paa Grund af Arbejdsdagens noget større Antal bliver imidlertid Aarslønnen noget større for Cellulosearbejderne, Kr. 782 mod 749. Af disse tjente

28	Mand	Kr.	1.80—2.00	28	Mand	Kr.	2.76—3.00
10	—	—	2.26—2.50	10	—	—	3.01—3.25
3	—	—	2.51—2.75				

Denne eiendommelige Gruppering af Lønningssatserne skriver sig fra en mellem enkelte af de her behandlede 5 Fabriker eksisterende temmelig betydelig Forskjel i Lønningernes Størrelse.

Hvad Lønningsmaaden og dens Forhold til Arbeidsfortjenesten betræffer, sees af Tab. 8 a, at af de 28 med Dagløn betalte Arbeidere tjente blot 3 over Kr. 2.50 (høist Kr. 2.92) medens 34 af 48 Akkordarbeidere tjente mere end Kr. 2.50. Af disse havde blot 1 under Kr. 2.92, saa at altsaa $\frac{2}{3}$ af Akkordarbeiderne tjente Kr. 2.92 og derover.

Om Arbeidstiden for Vedrenserne kan i det hele taget henvises til, hvad der under Træsliberierne er anført. Som Regel arbeides der vistnok hele Døgnet rundt.

2. *Kogernes* Gjennemsnitsfortjeneste androg efter Tab. 6 for 31 Mand til Kr. 3.09, hvilket med 308 Arbeidsdage skulde give en midlere Aarsfortjeneste af Kr. 952, altsaa betydelig mere end for nogen af de ved Træsliberierne beskæftigede Arbeidergrupper. Naar hensees til, at Cellulosen er et langt kostbarere Produkt end den mekaniske Træmasse og at dens Godhed for en stor Del afhænger af omhyggelig Pasning under Kogningen, saavel fra Kogernes som fra Fyrernes Side, er det ganske naturligt, at Arbeidet under begge disse Grupper lønnes forholdsvis godt. Forøvrigt sees Daglønnen for de under denne Gruppe opførte Personer at variere meget stærkt, fra Kr. 2.00—4.10. Dette staar imidlertid i Forbindelse med en forskjellig Benævnelse, idet de 6 lavest lønnede Personer er betegnede som „Dagarbeidere i Kogriet“, medens de øvrige kaldes „Kogere“. De første er formentlig nærmest Kogernes Assistenten. Ser man bort fra disse 6, bliver Forskjellen i Kogernes Fortjeneste betydelig mindre, fra Kr. 2.90—4.10, ligesom Gjennemsnittet for deres Dagløn stiger til Kr. 3.26 og for Aarsfortjenesten til Kr. 1 013.

Til denne Gruppens forholdsvis gode Aflønning bidrager ogsaa den Omstændighed, at Arbeidet er af mindre behagelig Beskaffenhed, idet der i Arbeidsrummene hersker en stærk, trykkende Varme og en generende Lugt af de anvendte Kemikalier.

3. *Den kemiske Afdeling* omfatter de Personer, der har med Tilberedningen af de for Træflisens Kogning fornødne kemiske Stoffe, altsaa ved Sulfitfabrikerne Syrekogerne og ved Sulfatfabrikerne Sodabrændere, Sodaløsere m. fl. De Ulemper af Varme og Lugt, som gjør Kogernes Arbeide mindre behageligt, er i endnu højere Grad tilstede for de kemiske Arbeideres Vedkommende, navnlig er Lugten i Svovlrummene stærk og stikkende.

Gjennemsnitsdaglønnen var for hele Gruppen Kr. 3.16, varierende mellem Kr. 2.00 og 4.46 og den midlere Aarsfortjeneste beregnet efter 314 Arbeidsdage Kr. 992. Om de lavest lønnede af de herhen hørende Arbeidere er forøvrigt det samme at bemærke som ved forrige Gruppe, saa at de egentlige Tilberedere af Kemikalierne ikke tjente under Kr. 2.70.

Af de under denne Gruppe opførte 61 Mand havde de 49 Timebetaling med Præmietillæg, idet de tilhørte den foran nævnte Fabrik, ved hvilken

denne Lønningsmaade var omtrent eneraadende. De 5 lavest lønnede Arbeidere var Daglønnere.

Samtlige ved den kemiske Afdeling sysselsatte Personer var voksne Mænd.

4. *Fyrere* (Fyrbødere). Under disse er opført ialt 34 Mand, hvoraf imidlertid 8 var unge Mænd. Af de øvrige 26 var 18 egentlige Fyrbødere og 8 Brændetrillere, hvis Arbeide det er, stadig at holde Fyrerne forsynede med Brændemateriale. Fyrbøderne tjente i Gjennemsnit Kr. 3.12 pr. Dag — fra Kr. 2.86 til 3.65 —, hvilket med et midlere Antal Arbeidsdage af 310 pr. Mand giver en Aarsfortjeneste af 968 Kr. Alle havde helt eller delvis Akkordarbeide, for de første (12 Mand) beregnet pr. Ton produceret Cellulose, for de senere (6 Mand) efter Timebetaling med Præmietillæg.

De 8 Brændetrillere havde gjennemsnitlig en Fortjeneste af Kr. 2.49 pr. Dag (fra Kr. 2.00—2.65) og Kr. 784 pr. Aar, beregnet efter 315 Arbeidsdage.

Naar Antallet af Arbeidsdage er saa stort for denne og foregaaende Gruppe, skriver dette sig fra, at disse stadig har Søndagsarbeide. Herom henvises til, hvad der paa S. 26—27 er anført.

5. Den lidet talrige Gruppe *Smørere* staar i det hele taget ved disse Anlæg i samme Stilling som ved Træsliberierne, idet den væsentligste Forskjel er, at Cellulosefabrikerne aflønner sine Folk betydelig bedre, hvad der imidlertid har sin naturlige Forklaring i det større Ansvar og den større Kyndighed, som fordres ved mere indviklede Maskiner. Det vil af Tab. 6 sees, at Smørerne var de bedst aflønnede af samtlige her opførte Cellulosearbeidere, idet de i Gjennemsnit tjente Kr. 3.36 pr. Dag og Kr. 1 025 pr. Aar. Herved maa imidlertid bemærkes, at det opgivne Antal er lidet; det tør vistnok være, at Gjennemsnittet vilde være blevet lavere, hvis flere Fabriker var medtagne, da dets Høide navnlig skyldes den høie Aflønning ved et enkelt Anlæg (se Tabel 7).

Samtlige Smørere var voksne Mænd.

6. Af voksne Arbeidere ved *Silværet* og *Vaskningen* er opført ialt 42, hvis gjennemsnitlige Dagløn androg til Kr. 2.85 med en Aarsfortjeneste af Kr. 874. Herunder er, som i Tab. 7 vil sees, opført Personer, der i de Bureauet meddelte Opgaver er angivne med forskellige Benævnelser, men som vistnok alle har samme Gjøremaal, idet deres Arbeide gaar ud paa at regulere og overvaage Cellulosens Gang, fra den tømmes ud af Kogekjedlerne (resp. Diffusørerne), indtil den gaar paa Papmaskinerne. Hertil er ogsaa henregnet de i Massebingen beskjæftigede Arbeidere, opført under „Andre voksne Mænd“ (Tab. 6 og 7), hvis Arbeide skiller sig ud fra de øvriges ved sin enklere Beskaffenhed, idet den væsentlig bestaar i Skufning og Transport af Cellulosemassen og har lidet eller intet med Maskinbehandlingen at gjøre.

Som af Tabellerne vil sees, er imidlertid deres Fortjeneste ikke mindre end Gruppens Gjennemsnit, hvilket tør skrive sig fra, at deres Arbeide, omend mindre ansvarsfuldt, dog er betydeligt tyngre end Silernes og Vaskernes lidet anstrengende Arbeide.

Angaaende Fortjenesten henvises iøvrigt til Tabellerne.

Det overveiende Antal af de herhenhørende Arbeidere, nemlig 35 af 42, lønnes helt eller delvis ved Akkord.

7. *Papmaskinførerne* tjente pr. Dag gjennemsnitlig Kr. 3.14 og pr. Aar Kr. 960 med et Antal Arbeidsdage af 306. De tilsvarende Tal for de ved Træsliberierne ansatte Førere var Kr. 2.50 og 736. Af 16 Mand havde 8 Dagløn, 3 Akkord og 5 begge Dele.

8. Ved *Blegningen* af Cellulose var beskjæftiget 11 Arbeidere, som havde en midlere Fortjeneste af Kr. 3.28 pr. Dag og 1 016 Kr. pr. Aar. Blegere forekommer kun ved enkelte Fabriker.

9. Ved *Sorteringen, Presningen og Pakningen* er opgivet 27 Mænd, hvoraf 22 voksne. Det vil sees, at ogsaa for disse stiller Fortjenesten sig betydelig bedre ved de kemiske end ved de mekaniske Fabriker, idet deres midlere Dagfortjeneste beløb sig til Kr. 2.93, medens de voksne Pakkere ved Træsliberierne havde Kr. 2.29 og Presserne Kr. 2.37. Aarsfortjenesten var henholdsvis Kr. 887, 673 og 698.

Af nævnte 22 Mand arbejdede blot de 4 lavest lønnede (Kr. 2.00—2.20) for Dagløn, medens alle de øvrige havde Akkordbetaling, den ene i Forbindelse med Timeløn. Akkordbetalingen beregnes i Almindelighed pr. pakket Balle.

Til dette Arbeide benyttedes foruden voksne Mænd ogsaa yngre Mænd samt endel Kvinder.

10. Under *Andre Indearbejdere* er, som af Tab. 7 vil sees, indbefattet 11 Personer med temmelig forskelligartet Beskjæftigelse. De 3 var Arbeidere ved den elektriske Belysning ved et af Anlæggene, 2 er opgivne som „Dampmaskinpassere“ uden nærmere Angivelse af, hvad Slags Maskiner de havde at passe, 4 „arbejdede ved Diffusionen“ og 2 var Fliiskrabmænd, hvorom henvises til det paa S. 17 anførte. Alle disse med Undtagelse af de 4 ved Diffusionen arbejdende havde Dagløn, disse sidste derimod Timeløn med Præmietillæg. Den gjennemsnitlige Fortjeneste for de 7 Daglønnere var Kr. 2.56, og for de 4 andre Kr. 3.13.

II. Voksne Udearbeidere.

Af saadanne er medtaget 162 Mand, hvis Fortjeneste er beregnet til i Gjennemsnit Kr. 2.27 pr. Dag, hvilket for 301 Arbejdsdage giver Kr. 683 pr. Aar. Som man kunde vente, er altsaa Forskjellen mellem Lønningernes Størrelse ved Cellulosefabrikerne og Træsliberierne mindre for disse ulærte Arbeidere end for de ved Maskinbehandlingen sysselsatte Indarbeidere, idet Udearbejderne ved Træsliberierne tjente Kr. 2.06 pr. Dag. Forskjellen i den midlere Dagløn var altsaa for disse Kr. 0.21 pr. Dag, medens den for hine udgjorde Kr. 0.49.

Da der for Udearbejderne kun som sjelden Undtagelse forekommer Søndagsarbejde, er ogsaa Antallet af Arbejdsdage mere ligt, nemlig 301 mod 298 Dage ved Træsliberierne.

Vel Halvparten (86) af de opgivne Udearbeidere havde en Dagløn fra Kr. 1.80—2.00; dette var den almindeligste Lønningssats for sædvanlige Dag- og Tomtearbeidere. Af de øvrige tjente 27 fra Kr. 2.01—2.25, 3 fra Kr. 2.26—2.50, 14 fra Kr. 2.51—2.75, 5 fra 2.76—3.00, 11 fra Kr. 3.01—3.25 og 13 Kr. 3.33 pr. Dag. Denne højeste Lønningssats tilfaldt 1 Kulveier og 12 Læssere, hvilke sidste arbejdede paa Gruppeakkord; deres Fortjeneste blev af vedkommende Funktionær anslaaet til Kr. 1 000 pr. Aar. De havde med Paa- og Aflæssningen af de forskellige Stoffe og Produkter: Kul, Træstof, Materialier etc., og havde kun Forpligtelse til at holde Driften à jour, altsaa ingen fast Arbejdstid. Fortjenesten beregnedes efter de forskellige Mængder, de læssede, med forskellige Satser for hver Slags. Den nævnte Kulveier havde 20 Øre pr. Ton oplæsset Kul og arbejdede under samme Vilkaar som Læsserne. Lønningssatsernes Fordeling efter Arbejdets Art sees forøvrigt af Tab. 7, til hvilken man derfor henviser.

141 af Arbejderne havde Løn pr. Tid, deraf 11 Timeløn + Præmie-tillæg, og 130 blot Dagløn. Foruden de ovenfor nævnte 13 Læssere etc. havde kun 5 Mand Akkordløn, der saaledes ligesom ved Træsliberierne spiller en liden Rolle for denne Slags Arbeidere.

III. Haandværkerne.

Gjennemsnitslønnen for de ved disse 5 Cellulosefabriker beskæftigede Haandværkere sees af Tab. 6 at andrage til Kr. 2.89 pr. Dag, varierende fra Kr. 2.00 til Kr. 4.36, hvilket med 306 Arbejdsdage skulde give en midlere Fortjeneste pr. Aar af Kr. 883. For de ved Træsliberierne ansatte Haandværkere var den daglige Fortjeneste næsten den samme, nemlig Kr. 2.85 pr. Dag, medens det noget mindre Antal Arbejdsdage gjorde et lidt større Afdrag i Aarsfortjenesten. Det vil sees, at det for Haandværkerne opgivne Antal

Personer er forholdsvis betydelig større ved disse Anlæg end ved Træsliberierne, hvilket skriver sig fra, at Cellulosefabrikerne er langt større Anlæg med større, mere indviklede og kostbarere Maskinerier, der fordrer hyppigere og omhyggeligere Eftersyn. En ny Gruppe blandt Haandværkerne, Blylodderne, er desuden kommen til. Disse har det vigtige Arbeide ved Sulfitcellulosefabrikerne at sørge for de større Kogekjedlers Beklædning med den foran S. 18 nævnte Blymantel, der maa til for at hindre den til Massens Kogning anvendte Svovlsyring fra at ødelægge Kjedlernes Vægge. Som af Tab 6 vil sees, oppebar de 5 Blyloddere den høieste midlere Dagløn af samtlige Haandværkere, nemlig Kr. 3.32 (Kr. 1 005 pr. Aar), derefter kommer de 8 „Andre Haandværkere“, hvis Profession findes specificeret i Tab. 7, S. 37, med Kr. 3.08 samt 18 Mekanikere med Kr. 3.03. For Smede og Snedkere var Daglønnen henholdsvis Kr. 2.94 og 2.93, men da de første sees at have et noget større Antal Arbeidsdage pr. Aar, bliver deres Aarsfortjeneste høiere. Hvad Benævnelsen „Reparatører“ angaar, henvises til det paa S. 16 derom anførte, hvilket ogsaa finder Anvendelse for Cellulosefabrikernes Vedkommende. Blylodderne danner dog en mere skarpt afsondret Gruppe.

IV. Andre Arbeidere.

Herunder bliver at medtage de unge Arbeidere og de gamle Arbeidere, der paa Grund af Alder ikke yder fuldt Arbeide. For disse sidste foreligger imidlertid blot 2 Opgaver, nemlig for en 77 Aar gl. Vedrenser, der havde Kr. 1.20 pr. Dag, og for en 71 Aar gammel Snedker, som tjente Kr. 1.90.

Af de 92 unge Arbeidere, for hvilke Oplysninger foreligger, var 75 Indearbeidere, 3 Udearbeidere og 14 Haandværkere. Idet man for de sidste 2 Grupper henviser til de i Tab. 7, S. 35 og 37, meddelte Oplysninger, skal man for de unge Indearbeidere kun henlede Opmærksomheden paa, at Fordelingen her er væsentlig anderledes end ved Træsliberierne, idet Vedrenserne udviser det største Antal, 36, medens Papmaskingutterne kommer i anden Række (kfr. foran S. 60) med 22. Gjennemsnitsfortjenesten for samtlige unge Arbeidere er imidlertid, praktisk talt, den samme, nemlig Kr. 1.77 ved de mekaniske og Kr. 1.74 ved de kemiske Træstoffabriker. Derimod udviser de sidste et større Dagantal. De 3 ved Silværet og Vaskningen ansatte unge Mænd tjente gjennemsnitlig bedst, Kr. 2.62 pr. Dag, men den absolut høieste Dagløn, Kr. 2.73, opnaedes af 2 Papmaskingutter. Fortjenesten var for de unge Vedrenser fra Kr. 0.75, der oppebares af en ung Gut, indtil Kr. 1.80, med et Gjennemsnit for hele Gruppen af Kr. 1.46 pr. Dag, svarende til ca. Kr. 440 pr. Aar.

Af de 92 unge Mænd arbeidede 69 efter Dagløn, 18 efter Akkord, medens de resterende 5 havde Timebetaling med Præmietillæg.

V. Kvindelige Arbeidere.

De herom erholdte Oplysninger er desværre ikke saa fyldige eller nøiagtige, som ønskeligt kunde være. Der foreligger Lønningsopgaver for

22 Vedrenersker,	der tjente i Gj.snit Kr. 0.95 pr. Dag og Kr. 285 pr. Aar,				
8 Sorterersker,	— — - 1.20 — - - 360 —				
4 do.	— — - 0.72 — - - 215 —				
2 Hullepressersker,	— — - 1.20 — - - 360 —				
2 Ballesyersker,	— — - 1.30 — - - 390 —				
og 2 do.	— — - 1.75 — - - 525 —				

Sum 40 Kvinder, der tjente i Gj.snit Kr. 1.05 pr. Dag og Kr. 314 pr. Aar.

Af de 22 Vedrenersker, der hovedsagelig anvendtes ved Udboring af Kvister i Kubberne (se S. 17), var de fleste omkring Tyveaarsalderen. Arbeidet foregaar ved at holde Kubben ind mod et Maskinbor, der ved en Trædeindretning sættes i Bevægelse. De arbeidede alle efter Akkordbetaling, der regnedes pr. Vogn rensat Ved. Arbeidsdagens Antal ansattes til omtrent 300 pr. Aar.

Af de 12 „Sorterersker“ d. v. s. Kvinder, der sorterer de færdige Celluloseplader i de forskjellige Kvaliteter og plukker ud de daarlige Bestanddele af Pladerne, tjente altsaa 8 Kr. 1.20 pr. Dag og 4 i Gjennemsnit Kr. 0.72. Dette sidste Tal er erholdt ved en temmelig udførlig Gjennemgaaelse af vedkommende Fabriks Lønningsbøger. Samtlige her opgivne Arbeidersker arbeidede efter Dagløn.

Ved en Fabrik var ansat 2 Hullepressersker, hvis Arbeide bestod i at foretage den paa S. 15 omtalte Gjennemhulling (Perforation) af Cellulosepladerne. De arbeidede efter Løn pr. Time (Kr. 0.12).

De 4 Ballesyersker var beskjæftigede ved 2 Anlæg, 2 ved hvert. Fortjenesten sees af ovenstaaende Opgave. Forøvrigt er intet andet oplyst om dem, end at deres Fortjeneste beregnedes ved det ene Anlæg med $1\frac{3}{4}$ Øre pr. Balle og ved det andet med $5\frac{1}{2}$ Øre pr. Ton. Beregningsmaaden er altsaa i Virkeligheden den samme, da et vist Antal Baller altid udgjør en Ton.

Nedenstaaende Tabel viser Antallet af de ved sidste Folketælling optalte mandlige Cellulosefabrikarbeidere:

Alder.	Ugifte.	Gifte.	Enkemænd.	Uopgivet.	Sum.
15—20 Aar	182	2	-	-	184
20—25 -	155	66	1	-	222
25—30 -	73	151	3	2	229
30—35 -	26	142	2	1	171
35—40 -	15	126	4	-	145
40—45 -	5	68	1	-	74
45—50 -	5	48	3	-	56
50—55 -	2	36	2	-	40
55—65 -	5	39	4	-	48
65—75 -	-	10	5	-	15
75—85 -	-	2	1	-	3
	468	690	26	3	1 187

For kvindelige Arbeidere haves blot Opgave over det samlede Antal, som pr. 1 Januar 1891 androg til 95, hvoraf 77 paa Landet og 18 i Byerne.

For endel Arbeidere ved 2 af de undersøgte Cellulosefabriker har man erholdt noget fyldigere Opgaver af personlig Art, saaledes om Alder, ægteskabelig Stilling, Forsørgelsespligt, Beboelsesforholde m. m., hvilke Oplysninger man har fundet det af Interesse at meddele i Tabel 9, af hvilken man desuden hidsætter følgende Sammendrag for de vigtigere Rubrikers Vedkommende:

Sammendrag

Alders- grupper.	Antal Per- soner.	Deraf			Aarsfortjeneste.			Antal Personer, der (for de Giftes Vedk. foruden Hustruene) forsørgede					Gjen- nem- snitligt Antal for- sørgede Per- soner pr. Mand.
		Ugifte	Giftede	Enke- mænd.	Mindst.	Størst.	Gjen- nem- snitlig.	0 Pers.	1 Pers.	2-3 Pers.	4-6 Pers.	mere end 6 Pers.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
					Kr.	Kr.	Kr.						
Under 18 Aar	5	5	-	-	450	600	500	3	1	1	-	-	0.6
18-20 —	13	13	-	-	540	880	592	10	1	2	-	-	0.5
20-25 —	24	17	7	-	540	1 200	656	19	3	2	-	-	0.3
25-30 —	26	8	18	-	540	1 620	770	9	6	10	1	-	1.3
30-40 —	28	4	24	-	540	1 375	816	5	5	12	6	-	2.4
40-50 —	16	-	14	2	600	1 415	814	1	3	2	9	1	3.7
50-60 —	8	1	7	-	630	875	719	2	1	3	1	1	2.7
60-70 —	2	-	2	-	600	630	615	1	-	-	-	1	3.5
70-80 —	2	-	1	1	360	650	505	2	-	-	-	-	-
	124	48	73	3	360	1 620	725	52	20	32	17	3	1.7

Hvad angaar Rubrikerne 9—14 i ovenstaaende Opgaver, ligesom Rubr. 6 i Tab 9 (i hvilken sidste der er gjort en Henviisning til en Anmærkning, som ved Uagtsomhed er udeladt) bemærkes, at der under „Børn“ ogsaa er medtaget voksne Børn, der helt eller delvis forsørger sig selv.

Endvidere har man i Tab. 10 meddelt et Uddrag af Lønningsbøgerne for en enkelt Cellulosefabrik, udvisende hver enkelt Arbeiders samlede Aarsfortjeneste i Aarene 1888—93. Disse Opgaver vilde selvfølgelig have ulige større Værdi, hvis de kunde ledsages af Opgaver over Arbejdsdagens Antal og Daglønns Størrelse, men da de fornødne Oplysninger herom ikke fore-

1) Angaaende Oplysningerne om Husleiens Størrelse bemærkes, at de i Tabel 9, Rubr. 13, med en Stjerne mærkede Tal angiver, at vedkommende Arbejder boede i Fabrikens Hus mod en særlig lavt ansat Leie.

af Tabel 9.

Antal Personer, der				Bekvemmelighedens Størrelse for Familiefædre.					Husleiens Størrelse pr. Maaned.		Antal Leiligheder med Jord eller Have-stykke.
havde fri Bolig.	selv eiede Bolig.	leiede Bolig.	var i Kost hos Andre.	1 Vær. & Kj.	2 Vær. & Kj.	3 Vær. & Kj.	4 Vær. & Kj.	Uopg.	Lavest. 1)	Høiest.	
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24 Kr. Ø.	25 Kr. Ø.	26
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	10	-	-	-	-	3	-	-	-
-	1	15	8	4	2	1	-	9	1.50	4.00	1
-	8	16	2	6	8	4	-	6	1.33	15.00	9
1	8	17	2	13	11	1	-	1	1.33	8.00	14
3	4	9	1	8	4	1	1	2	1.50	6.25	5
-	4	3	-	4	1	-	2	-	1.33	5.50	7
-	1	1	-	1	1	-	-	-	1.50	-	1
1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1
5	27	64	28	37	28	7	3	21	1.33	15.00	38

fandtes i vedkommende Lønningsbog, har man troet at burde meddele Opgaverne, som de var.

Det statistiske Centralbureau, Kristiania 27 Februar 1897.

A. N. Kiær.

Aug. C. Mohr.

Tillægsoplysninger angaaende Materialets Beskaffenhed m. m.

De Oplysninger, som ligger til Grund for nærværende Undersøgelse af Arbeids- og Lønningsforholdene ved endel af vore Træsliberier, er i det væsentlige indhentede paa samme Maade som de i det tidligere udgivne 1ste Hefte af Socialstatistiken vedkommende Arbeids- og Lønningsforhold ved Skovdrift og Tømmerdrift meddelte Oplysninger (se herom nævnte Hefte, Indledningen S. II). Et Par af Bureauets Funktionærer har ved personligt Besøg ved de i Undersøgelsen medtagne Anlæg erhvervet de benyttede Opgaver ved direkte Henvendelse til Arbejdsherrerne eller Anlæggenes Funktionærer; kun i enkelte Tilfælde skriver Oplysningerne sig fra Arbejderne. Ved Siden af disse mundtlig erhvervede Opgaver har man ogsaa fra enkelte Anlæg faaet udlaaent de ved disse førte Lønningslister, som delvis har kunnet anvendes til Kontrol af de mundtlig erhvervede Opgaver og samtidig har afgivet et godt Materiale til mere specielle Undersøgelser vedkommende de enkelte Personers Fortjeneste m. m. I sidstnævnte Øiemed har man imidlertid delvis maattet benytte Opgaverne med Forsigtighed paa Grund af deres, fra et statistisk Standpunkt seet, temmelig summariske Form.

Lønningslisterne indeholder ved de Anlæg, for hvilke man har havt Anledning til at undersøge Forholdet, som Regel: 1) Arbejderens Navn, 2) Antal Arbejdsdage i Lønningsterminen, 3) Lønningssatserne og 4) den samlede Fortjeneste i Lønningsterminen. Derimod findes Arbejderens Stilling i Fabriken hyppig ikke angivet, hvorfor man tildels har maattet indhente særskilte Oplysninger herom. En større Mangel i statistisk Henseende er det imidlertid, at Arbejdsdagenses Antal hyppig kun findes angivet for de Personer, som arbejder for Dagløn, medens Akkordarbejdernes Dagantal enten slet ikke angives eller ialfald kun opføres i en Sum for hele Akkordlaget. Hertil kommer, at de for den enkelte Arbejder opførte Dagantal ikke altid angiver det Antal Dage, i hvilke denne virkelig har været sysselsat; ved ét Anlæg opføres saaledes paa Lønningslisterne de faste Arbejdere med Lønningsterminens samlede Antal Arbejdsdage, uanseet om de hele Tiden har deltaget i Arbejdet, idet de i Tilfælde af Fravær selv har at lønne sine Stedfortrædere. Og hvor Dagantallet angives særskilt for hver enkelt Person, slaaes næsten altid det ordinære og det ekstraordinære Arbejde (Overarbejde, Søndagsarbejde etc.) sammen, saa at man vistnok kan se, for hvormange Dage Fortjenesten beregnes, men derimod ikke, hvormange Dage der virkelig er arbejdet. Da det ekstraordinære Arbejde gjerne betaales 50 à 100 pCt. bedre end det ordinære, og Beregningen heraf foregaar saaledes, at Timeantallet — altsaa ikke Timebetalingen — forøges paa Listerne, vil disse, hvor Overarbejde har fundet Sted, udvise et større Antal Dage eller Timer, end der virkelig har været arbejdet. Dette Forhold spiller imidlertid ingen væsentlig Rolle ved Træsliberierne, hvor Overarbejde regelmæssig ikke forekommer i nogen

nævneværdig Udstrækning, og man har derfor ved de generelle Opgaver slaaet alt Arbeide sammen, idet man ved et Skjøn, støttet til de fra vedkommende Fabrik derom foreliggende Oplysninger og under Hensyntagen til det ekstraordinære Arbeide, har beregnet det gennemsnitlige Antal Dage, i hvilke Arbeiderne virkelig har havt Sysselsættelse i Aaret.

Endnu en Omstændighed gjør, at Lønningslisterne tildels har vist sig noget upaalidelige som Grundlag for statistiske Specialopgaver over hver enkelt Arbeiders Fortjeneste. Hvor en Arbeider i en Lønningstermin ikke staar opført med det normale Antal Arbeidsdage, meddeles nemlig i Regelen ingen Oplysning om og af hvilken Grund han har været fraværende, eller om han har havt andet Arbeide for Fabriken, saa at han enten for et større eller mindre Antal Dage indgaar under en anden paa Listen opført, ikke specificeret Akkordgruppe eller aldeles ikke medtages paa denne, hvad der hyppig er Tilfældet for Udearbeidet.

Af disse Grunde har man under nærværende Undersøgelse næsten udelukkende lagt til Grund de meddelte almindelige Oplysninger, idet de fra Lønningslisterne hentede specielle Opgaver dog ogsaa har været til megen Nytte. En Følge heraf er, at de meddelte Lønningsopgaver ikke kan gjøre Fordring paa den Nøiagtighed i Detaillerne, som man turde kræve af en Bearbejdelse af paalidelige Specialopgaver, om de end i det hele kan ansees svarende til det virkelige Forhold ved de af Undersøgelsen omfattede Anlæg.

Der er i Anledning af nærværende Undersøgelser indhentet Oplysninger fra 14 forskellige Træsliberieiere. De fleste af disse havde kun ét Sliberi, men for tre Anlægs Vedkommende havde i Tidens Løb Udvidelser fundet Sted ved Opførelse af nye Fabrikbygninger, saa at to af de heromhandlede Firmaer eiede to og ét endog tre lige ved hinanden beliggende og i administrativ Henseende underét drevne Sliberier. Hvert enkelt af disse udgjør imidlertid en Fabrik for sig, fuldstændig uafhængig af de øvrige, undertiden har de dog fælles Vedrenseri. Af saadanne særskilte Træsliberier omfatter Undersøgelsen altsaa 18 (kfr. S. 24).

Af de nævnte 14 Sliberier, der paa 2 nær tilhører Landdistrikterne, ligger 8 i Buskerud Amt, 2 i Smaalenene, 3 i Akershus og 1 i Kristians Amt.

Hvad Størrelsen af de i nærværende Statistik medtagne Anlæg angaar, saa er der fra disse meddelt Opgaver vedkommende følgende Antal Personer:

For 3 Anlæg under 25 Personer,				
-	4	—	26—50	—
-	4	—	51—75	—
-	2	—	76—100	—
-	1	—	over 100	—

Introduction en français.

1. *Méthode et sources des renseignements.*

Les données contenues dans les pages suivantes sont basées pour la plus grande partie sur des informations fournies par les patrons, les inspecteurs et autres employés des fabriques examinées. Ces informations ont été complétées par des observations faites sur place par l'employé du Bureau de statistique chargé de ce travail.

Pour un nombre limité d'ouvriers, on a fait un extrait complet des livrets de salaire afin de pouvoir constater exactement pour chacun de ces ouvriers le montant de ses salaires et le nombre de ses journées de travail. De cette manière nous avons aussi été à même de contrôler, pour quelques établissements, les données fournies par les fonctionnaires à l'aide des extraits spéciaux, en général avec un résultat satisfaisant. La plus grande partie des renseignements concernant les salaires se basent cependant exclusivement sur les informations générales fournies par des employés des fabriques.

Il résulte de ces explications que les chiffres présentés dans les pages suivantes ne sont en partie qu'approximatifs, observation qui peut-être s'applique surtout aux évaluations des revenus annuels des ouvriers.

2. *Nombre des ouvriers et des journées de travail. Montant des salaires.*

Mode du paiement.

Le recensement général de la population en Norvège indiquait, au 1 janvier 1891, un nombre total d'ouvriers des fabriques de pâte de bois de 3 357 hommes et 187 femmes, en tout 3 544 ouvriers, dont 2 262 étaient occupés dans les fabriques de pâte de bois mécanique et 1 282 dans les fabriques de pâte de bois chimique.

Le nombre total des fabriques de pâte de bois mécanique était de 54, et celui des fabriques de pâte de bois chimique, de 14. Parmi ces fabriques, dont le nombre a considérablement augmenté depuis 1891, nous avons fait des recherches spéciales concernant 14 fabriques de pâte de bois mécanique occupant 742 ouvriers et contre-mâîtres et 5 fabriques de pâte de bois chimique occupant 720 ouvriers et contre-mâîtres. Le nombre des ouvrières était respectivement de 34 et de 40 et celui des contre-mâîtres de 8 et de 33.

Les conditions différentes de ces deux sortes de fabriques ont nécessité une exposition séparée des renseignements, bien qu'ils présentent des analogies à plusieurs égards.

Le procédé plus compliqué des fabriques de pâte de bois chimique et la plus grande valeur de leur produit ont eu pour résultats que les salaires de leurs ouvriers sont plus élevés que ceux des fabriques de pâte de bois mécanique.

En renvoyant pour les détails aux tableaux de la fin de ce volume nous donnons ci-après un aperçu général de leurs résultats les plus importants en examinant d'abord:

Les fabriques de pâte de bois mécanique:

Il résulte du tableau n° 1, que les 8 contre-mâtres ont eu, en 1892 ou 1893, un salaire annuel moyen de cour. 1 113 (fr. 1546) et un salaire journalier de cour. 3.66 (fr. 5.08), le nombre moyen des journées de travail par an ayant été de 304. A ce propos il faut observer, que le nombre des journées de travail a été calculé dans tous ces tableaux d'après les données recueillies, sans déduction des journées perdues à cause de maladie, de chômage volontaire etc, la forme des renseignements reçus n'admettant pas un calcul exact du nombre de ces journées. Les chiffres des salaires annuels consignés dans les tableaux sont donc, probablement, en partie un peu supérieurs à ceux réellement gagnés en tant qu'ils n'indiquent que les montants que les contre-mâtres (ainsi que les ouvriers) auraient pu gagner pendant la saison en travaillant tous les jours de travail. D'autre part il y a une certaine compensation par suite des bénéfices accidentels ou extraordinaires, dont l'occasion se présente çà et là.

Les ouvriers masculins en nombre de 691 se divisent en trois groupes principaux: 1. Les ouvriers occupés à l'intérieur de la fabrique pour le service ordinaire des machines de toute sorte et formant le groupe le plus caractéristique et le plus nombreux du personnel. Ces ouvriers ont reçu, pour ce qui est des personnes adultes au nombre de 404, un salaire moyen par journée de cour. 2.43 (fr. 3.38) ce qui fait cour. 714 (fr. 992) par an calculé à 294 journées: le maximum du salaire montait à cour. 3.32 (fr. 4.61) et le minimum à cour. 2.00 (fr. 2.78). Quant aux salaires des différentes sections du dit groupe, nous renvoyons aux tableaux nos 1—4. Les jeunes hommes de cet groupe, c'est-à-dire, dans cet ouvrage, en général les ouvriers âgés de moins de 25 ans, ont gagné en moyenne un salaire journalier de cour. 1.77 (fr. 2.46) ou cour. 519 (fr. 721) par an.

2. Le second groupe comprend les ouvriers qui ont leur occupation ordinaire hors de la fabrique et se compose principalement de manoeuvres dont le salaire moyen s'élevait à cour. 2.06 (fr. 2.86) par jour, soit cour. 613 (fr. 851) par an.

3. Nous avons classé dans le troisième groupe les artisans chargés des réparations et autres travaux concernant les bâtiments, les machines etc. Vu qu'ils en général ont complété un apprentissage, ces ouvriers obtiennent le salaire le plus élevé de tous les ouvriers de ces fabriques, lequel s'élève à une moyenne de cour. 2.85 (fr. 3.96) par jour et de cour. 849 (fr. 1 179) par an.

Pour les jeunes ouvriers des deux derniers groupes, ainsi que pour les ouvriers ayant déjà passé l'âge de pleine capacité de travail nos évaluations ne sont basées sur un nombre de données suffisant pour présenter des résultats exactes.

Les femmes occupées dans ces fabriques ont eu un salaire moyen de cour. 1.13 (fr. 1.57) par jour, soit de cour. 315 (fr. 437) par an, calculé d'après 277 journées.

Outre leur salaire en argent un nombre considérable des ouvriers sus-mentionnés ont joui d'avantages en nature, tels que logement ou chauffage gratuit. La distribution de ces avantages parmi les catégories diverses des ouvriers étant exposée dans les tableaux nos 1—3, nous y renvoyons, particulièrement aux tabl. nos 3 a et 3 b: Outre les ouvriers y consignés plusieurs autres personnes ont aussi reçu un supplément de leur traitement sous forme de logis à un loyer très-modéré dans les maisons ouvrières des fabriques, mais les renseignements reçus sur ce sujet étant trop généraux, ils ne peuvent s'adapter à une exposition synoptique. Il résulte de ce qui précède que les revenus totaux des ouvriers considérant la valeur des avantages en nature sont en réalité un peu plus élevés que ne montrent les tableaux.

Le mode de paiement le plus général pour les fabriques en question était le salaire par jour; environ 64 pour cent des ouvriers ayant touché leur traitement d'après ce mode de calcul; tandis que 26 pour cent environ étaient payés à la tâche (généralement par tonne de production) et les 10 pour cent recevaient leurs salaires en partie d'une de ces manières et en partie de l'autre. Les personnes payées à la tâche se trouvent particulièrement dans le premier des trois groupes mentionnés ci-dessus, surtout les ouvriers chargés du sciage et du nettoyage du bois („Vedrensere“), dont la grande majorité touchent leur salaire à l'entreprise.

Les fabriques de pâte de bois chimique.

Nous avons dit ci-dessus, que les ouvriers de cette industrie sont généralement mieux gagés que ceux de l'industrie mécanique. Si l'on considère le tableau n° 6, ce fait se présente nettement. Pour les 33 contre-maitres dont il y est question il en résulte, que leur traitement moyen par année était de cour. 1264 (fr. 1756), soit cour. 4.16 (fr. 5.78) par journée de travail tandis que leurs collègues des fabriques mécaniques — en très petit nombre, du reste — n'avaient que resp. fr. 1546 et fr. 5.08. Toutefois, il faut remarquer, que les fabriques de pâte de bois chimique exigent un activité ininterrompue, de sorte que les journées de travail de la plupart des ouvriers de l'intérieur atteignent un nombre plus élevé que dans les fabriques mécaniques, circonstance qui contribue en partie à augmenter le montant moyen du revenu annuel, qui est, du reste, calculé de la même manière que pour les ouvriers de la pâte de bois mécanique (voir ci-dessus) La plupart des contre-maitres, savoir 18, ont touché leur salaire exclusivement à la tâche, ce mode de paiement étant la règle pour ceux occupés au nettoyage du bois et à l'ébullition de la pâte, ainsi que pour les contre-maitres des ouvriers nettoyeurs du bois.

Le groupement de ces fabriques étant le même que celui des fabriques mécaniques, nous nous bornerons à comparer brièvement les résultats de nos tableaux dans l'aperçu suivant:

Spécification.	Fabriques de pâte de bois chimique.			Fabriques de pâte de bois mécanique.		
	Nombre des personnes.	Salaire moyen		Nombre des personnes.	Salaire moyen	
		par journée de travail.	par an.		par journée de travail.	par an.
		fr.	fr.		fr.	fr.
I. Ouvriers adultes . . .	553	3.70	1 156	514	3.35	986
travaillant à l'intérieur						
de la fabrique	305	4.06	1 247	404	3.38	992
hors de la fabrique . .	162	3.15	949	71	2.86	851
Artisans	86	4.01	1 227	39	3.96	1 179
II. Ouvriers jeunes						
(au-dessous de 25 ans)	92	2.40	728	169	2.43	715
travaillant à l'intérieur						
de la fabrique	75	2.42	732	157	2.46	721
hors de la fabrique . .	3	1.94	583	6	2.28	675
Artisans	14	2.43	736	6	1.99	594
III. Ouvriers vieux	2	2.15	646	8	2.51	762
travaillant à l'intérieur						
de la fabrique	1	1.67	500	4	2.50	750
hors de la fabrique . .	-	-	-	4	2.54	776
Artisans	1	2.64	792	-	-	-

Il résulte de ce tableau, que la différence la plus marquée entre les salaires des deux sortes de fabriques se manifeste dans le groupe le plus caractéristique et le plus nombreux de chaque établissement, c'est-à-dire les ouvriers adultes travaillant dans l'intérieur de la fabrique, tandis que pour les autres ouvriers adultes ainsi que pour les jeunes personnes travaillant dans l'intérieur de la fabrique la différence est beaucoup moins prononcé.

On aurait pu s'y attendre d'avance, l'occupation des ouvriers extérieurs n'exigeant pas des capacités spéciales, tandis que les mêmes capacités spéciales sont exigées des artisans des deux genres de fabriques en question. Quant aux salaires des jeunes apprentis, ils ne présentent naturellement que peu de différence en général.

Les ouvrières de ces établissements ont perçu un salaire moyen de cour. 1.05 (fr. 1.46) par jour, soit cour. 314 (fr. 436) par an.

Pour ce qui est du mode de paiement des ouvriers de la pâte de bois chimique, il résulte de l'aperçu du tableau n° 6, que plus des deux tiers des person-

nes adultes employées à l'intérieur des fabriques sont payées à la tâche soit exclusivement soit en partie, tandis que le paiement à la journée est de beaucoup plus usité pour tous les autres groupes d'ouvriers. En général il se manifeste que les ouvriers travaillant à la tâche touchent des salaires plus élevés que leurs confrères à salaire journalier fixe.

3. Saison du travail.

Les fabriques de pâte de bois sont généralement en activité pendant toute l'année, les interruptions n'ayant ordinairement qu'un caractère accidentel et étant le plus souvent occasionnées soit par des réparations nécessaires des machines, soit par des disettes d'eau passagères etc. Toutes les fabriques norvégiennes de pâte de bois sont situées sur les bords des rivières, dont les rapides et les chutes fournissent la grande force motrice dont elles ont besoin.

Elles sont donc en premier lieu dépendantes de la quantité d'eau de la rivière, qui, dans quelques fleuves est assez inégale aux différentes saisons. Il n'y a, cependant, qu'un petit nombre d'établissements, qui soient exposés à des disettes d'eau régulières, la plupart des fabriques ayant de l'eau en abondance pendant toute l'année excepté dans les années extraordinairement arides.

Les machines des fabriques de pâte de bois fonctionnent d'ordinaire sans interruption jour et nuit; les plus importantes de celles des fabriques chimiques ne s'arrêtent même pas les dimanches, mais le travail est alors limité.

Il résulte du tableau n° 1 que le nombre moyen des journées de travail pour les ouvriers des fabriques de pâte mécanique était pour l'année 1892 ou 1893, de 295 et pour les ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique, de 305 par an. Pour le mode de calculation voir ci-dessus p. 75.

4. Heures de travail par jour.

Les ouvriers des fabriques de pâte mécanique travaillent ordinairement de 6 heures du matin à 6 heures du soir (pour le travail de nuit vice versa) avec les intervalles suivants: pour déjeuner une demi-heure, pour dîner une heure et dans l'après-midi une demie heure, ce qui donne une journée effective de 10 heures. Cependant, comme les machines ne cessent pas de fonctionner pendant les heures de repos, les ouvriers ne doivent pas les oublier pendant les repas. Les groupes d'ouvriers travaillant pendant toutes les vingt-quatre heures sont divisés en deux sections, qui travaillent la nuit alternativement une semaine l'activité hebdomadaire des fabriques en question durant ordinairement depuis dimanche soir 10 heures jusqu'à samedi soir 6 heures.

Les ouvriers occupés hors de la fabrique et les artisans ont ordinairement 10 heures de travail, depuis 6 heures du matin jusqu'aux 6 heures du soir, avec 2 heures de repos, comme les ouvriers occupés dans la fabrique.

La durée du travail journalier dans les fabriques de pâte de bois chimique est la même que dans les fabriques de pâte de bois mécanique. Le travail du dimanche, qui n'occupe ordinairement le même ouvrier que tous les trois dimanches, n'y fait pas exception.

Il s'offre parfois dans ces établissements quelque travail extraordinaire, particulièrement pour les ouvriers employés à l'intérieur des fabriques et pour les artisans, mais ces occasions sont assez restreintes.

Tabeller.

Tabel 1. Oversigt over Arbeidsdage, Arbejdsfortjeneste ved norske Træsliberier

(Nombre des journées de travail, montant des salaires et mode de pâte de bois mécanique)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Arbejdsdage pr. Aar (Nombre des journées de travail par an)		Gjennemsnitlig kontant Arbejdsfortjeneste pr. Mand (Montant du salaire (en argent) par homme)		Høieste kontante Fortjeneste pr. Dag. (Maximum des salaires par jour.)
		ialt. (total.)	pr. Mand. (par homme.)	pr. Aar. (par an.)	pr. Dag. (par jour.)	
A. Arbejdsformænd¹⁾ . . .	8	2 436	304	Kr. 1 113	Kr. 3,66	Kr. 4,40
B. Arbejdere⁵⁾:						
I. Indearbejdere ⁶⁾	565	165 935	294	658	2,24	3,32
II. Udearbejdere ⁷⁾	81	24 175	298	601	2,01	3,58
III. Haandværkere ⁸⁾	45	13 415	298	792	2,66	4,33
<i>Sum og Gjennemsnit</i>	<i>691</i>	<i>203 525</i>	<i>295</i>	<i>661</i>	<i>2,24</i>	<i>4,33</i>
Heraf Voksne Indearbejdere	404	118 635	294	714	2,43	3,32
— Udearbejdere	71	21 170	298	613	2,06	3,58
— Haandværkere	39	11 615	298	849	2,85	4,33
Tils. Voksne Mænd	514	151 420	295	710	2,41	4,33
Unge Indearbejdere	157	46 100	294	519	1,77	2,20
— Udearbejdere	6	1 780	297	486	1,64	2,00
— Haandværkere	6	1 800	300	428	1,43	1,80
Tils. Unge Mænd	169	49 680	294	515	1,75	2,20
Gamle Indearbejdere	4	1 200	300	540	1,80	2,00
— Udearbejdere	4	1 225	306	559	1,83	2,00
Tils. Gamle Mænd	8	2 425	303	549	1,81	2,00
I. Indearbejdere:						
Vedrensere	131	38 475	294	733	2,50	3,32
Heraf Akkordformænd	3	900	300	833	2,78	2,95
Voksne Vedrensere	117	34 310	293	749	2,56	3,28
— Kjerrattmænd	5	1 465	293	723	2,47	3,32
Unge Vedrensere	4	1 200	300	337	1,12	1,30
Gamle Kjerrattmænd	2	600	300	480	1,60	1,60
Slibere	99	29 300	296	708	2,39	2,92
Heraf Voksne Slibere	95	28 100	296	712	2,41	2,92
Unge Slibere (Hjælpslibere)	4	1 200	300	602	2,02	2,10
Smørere	30	8 850	295	725	2,46	3,17
Papmaskinførere	11	3 240	295	736	2,50	2,97
Papmaskingutter	134	39 130	292	528	1,81	2,50
Heraf Voksne «Afløsere»	2	530	265	660	2,50	2,50
Unge Mænd	132	38 600	292	526	1,80	2,20
Pressere	72	21 240	295	683	2,32	2,92
Heraf Voksne Pressere	66	19 440	295	698	2,37	2,92
Unge Mænd	6	1 800	300	520	1,73	2,00

¹⁾ Contre-maitres. ²⁾ Heraf 1 Maanedsløn og 1 Aarsløn. ³⁾ Heraf 1 Maanedsløn og 1 Aarsløn, begge m. dans la fabrique. ⁴⁾ Ouvriers hors de la fabrique. ⁵⁾ Artisans.

og Lønningsmaade for 8 Formænd og 691 Arbeidere
i Aarene 1892 og 1893.

*paiement pour 8 contre-mâtres et 691 ouvriers des fabriques de
en Norvège en 1892 et 1893.)*

7	8	9	10	11	12	13	Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)
Mindste kontante Fortjense- ste pr.Dag. (Minimum des salaires par jour.)	Samlet kontant Arbeids- fortjense- ste i Aaret. (Montant total des salaires.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement ;)			Af Arbeiderne havde tillige (Ouvriers avec subvention)		
		Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagløn med Akkord- tillæg. (Système mixte.)	fri Bolig og Ved. (de loge- ment et de chauffage gratuits.)	fri Ved. (de chauf- fage gratuit.)	
Kr.	Kr.						
3.20	8 905	²⁾ 6	-	³⁾ 2	⁴⁾ 3	1	A. Arbeidsformænd.
							B. Arbeidere :
1.00	372 045	342	174	49	21	135	I. Indearbeidere.
1.00	48 670	59	6	16	5	27	II. Udearbeidere.
1.00	35 660	42	-	3	2	8	III. Haandværkere
1.00	456 375	443	180	68	28	170	<i>Sum og Gjennemsnit.</i>
2.00	288 325	220	151	33	15	96	Heraf Voksne Indearbeidere.
1.50	43 520	50	6	15	3	27	— Udearbeidere.
2.00	33 090	37	-	2	2	8	— Haandværkere.
1.50	364 935	307	157	50	20	131	Tils. Voksne Mænd.
1.00	81 560	118	23	16	6	37	Unge Indearbeidere.
1.00	2 915	5	-	1	1	-	— Udearbeidere.
1.00	2 570	5	-	1	-	-	— Haandværkere.
1.00	87 045	128	23	18	7	37	Tils. Unge Mænd.
1.60	2 160	4	-	-	-	2	Gamle Indearbeidere.
1.70	2 235	4	-	-	1	2	— Udearbeidere.
1.60	4 395	8	-	-	1	2	Tils. Gamle Mænd.
1.00	96 005	27	98	6	-	36	I. Indearbeidere:
2.50	2 500	-	2	1	-	-	Vedrensere.
2.00	87 580	18	95	4	-	31	Heraf Akkordformænd.
2.12	3 615	3	1	1	-	3	Voksne Vedrensere.
1.00	1 350	4	-	-	-	-	— Kjerrattmænd.
1.60	960	2	-	-	-	2	Unge Vedrensere.
							Gamle Kjerrattmænd.
1.95	70 030	63	26	10	9	24	Slibere.
2.00	67 620	63	22	10	9	20	Heraf Voksne Slibere.
1.95	2 410	-	4	-	-	4	Unge Slibere (Hjælpslibere).
2.00	21 750	24	4	2	2	6	Smørere.
2.17	8 090	7	-	4	-	4	Papmaskinførere.
1.10	70 725	106	12	16	6	35	Papmaskingutter.
2.50	1 320	2	-	-	-	2	Heraf Voksne «Afløserer».
1.10	69 405	104	12	16	6	33	Unge Mænd.
1.40	49 180	50	14	8	1	19	Pressere.
2.00	46 060	48	10	8	1	19	Heraf Voksne Pressere.
1.40	3 120	2	4	-	-	-	Unge Mænd.

antième. ⁴⁾ Heraf 1 fri Bolig og Ved, 1 fri Bolig og 1 Husleiegodtgjærelse i Penge. ⁵⁾ Ouvriers. ⁶⁾ Ouvriers

Tabel 1 (Forts.). Oversigt over Arbejdsdage, Arbejds-
ved norske Træsliberier
(Nombre des journées de travail, montant des salaires et mode de
pâte de bois mécanique)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1 Antal Personer. (Nombre des personnes.)	2 Arbejdsdage pr. Aar (Nombre des journées de travail par an)		3 Gjennemsnitlig kontant Arbejdsfortjeneste pr. Mand (Montant du salaire (en argent) par homme)		6 Høieste kontante Fortjeneste pr. Dag. (Maximum des salaires par jour.)	
		3 ialt. (total.)	pr. Mand. (par homme.)	4 pr. Aar. (par an.)			5 pr. Dag. (par jour.)
				Kr.	Kr.		
<i>Pakkere</i>	50	¹⁾ 14 460	295	668	2.27	3.09	
Heraf Voksne Pakkere	47	¹⁾ 13 560	295	673	2.29	3.09	
Unge Mænd	3	900	300	592	1.97	2.00	
<i>Andre Indearbejdere</i>	38	11 240	296	601	2.04	2.75	
Heraf Voksne Tørrepa-sere	12	3 520	293	684	2.33	2.75	
— Fyrbødere	10	2 960	296	621	2.10	2.25	
— andre	6	1 760	293	622	2.12	2.20	
Unge Mænd	8	2 400	300	437	1.46	1.80	
Gamle Mænd	2	600	300	600	2.00	2.00	
<i>Sammen drag:</i>							
Voksne Indearbejdere	404	118 635	294	714	2.43	3.32	
Unge —	157	46 100	294	519	1.77	2.20	
Gamle —	4	1 200	300	540	1.80	2.00	
Sum og Gjennemsnit	565	165 935	294	658	2.24	3.32	
II. Udearbejdere:							
<i>Arbejdere ved Transport.</i>	31	9 405	303	629	2.07	3.58	
Heraf Voksne ved Hestetransport	11	3 445	313	657	2.10	2.50	
— - anden Transport	12	3 580	298	635	2.13	2.50	
— Sporskiftere	2	600	300	910	3.03	3.58	
Unge Mænd	5	1 480	296	463	1.56	2.00	
Gamle —	1	300	300	510	1.70	-	
<i>Dag- og Tomtearbejdere m. V.</i>	50	14 770	295	584	1.98	2.75	
Heraf Voksne Reservemænd	5	1 460	292	634	2.17	2.40	
— alm. Dagarbejdere	32	9 580	299	572	1.91	2.75	
— andre	9	2 505	278	597	2.14	2.50	
Unge Mænd	1	300	300	600	2.00	-	
Gamle —	3	925	308	575	1.87	2.00	
<i>Sammen drag:</i>							
Voksne Udearbejdere	71	21 170	298	613	2.06	3.58	
Unge —	6	1 780	297	486	1.64	2.00	
Gamle —	4	1 225	306	559	1.83	2.00	
Sum og Gjennemsnit	81	24 175	298	601	2.01	3.58	
III. Haandværkere	45	13 415	298	792	2.66	4.33	
Mekanikere	5	1 500	300	1 046	3.49	4.00	
Smiede	9	2 700	300	820	2.73	4.33	
Snedkere	11	3 215	292	787	2.69	3.60	
Reparatører	10	3 000	300	901	3.00	4.00	
Andre voksne Haandværkere	4	1 200	300	705	2.35	2.50	
Unge Mænd	6	1 800	300	428	1.43	1.80	
<i>Sammen drag:</i>							
Voksne Haandværkere	39	11 615	298	849	2.85	4.33	
Unge —	6	1 800	300	428	1.43	1.80	
Sum og Gjennemsnit	45	13 415	298	792	2.66	4.33	

1) For 1 Arbejder mangler Oplysning om Dagantal.

2) 10 af disse arbejdede i Almindelighed fo

fortjeneste og Lønningsmaade for 8 Formænd og 691 Arbejdere
i Aarene 1892 og 1893.paiement pour 8 contre-mâtres et 691 ouvriers des fabriques de
en Norvège en 1892 et 1893.)

7	8	9	10	11	12	13	
Mindste kontante Fortjeneste pr. Dag. (Minimum des salaires par jour.)	Samlet kontant Arbejdsfortjeneste i Aaret. (Montant total des salaires.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement:)			Af Arbejderne havde tillige (Ouvriers avec subvention)		Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)
		Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagløn med Akkordtillæg. (Système mixte.)	fri Bolig og Ved. (de logement et de chauffage gratuits.)	fri Ved. (de chauffage gratuit.)	
Kr.	Kr.						
1.92	33 415	35	12	3	3	11	<i>Pakkere.</i>
2.00	31 640	33	11	3	3	11	Heraf Voksne Unge Mænd.
1.92	1 775	2	1	-	-	-	Andre Udearbejdere.
1.00	22 850	30	8	-	-	-	Heraf Voksne Tørrpassere.
2.00	8 210	6	6	-	-	-	— Fyrbødere.
2.00	6 210	10	-	-	-	-	— andre.
2.02	3 730	6	-	-	-	-	Unge Mænd.
1.00	3 500	6	2	-	-	-	Gamle Mænd.
2.00	1 200	2	-	-	-	-	<i>Sammendrag.</i>
2.00	288 325	220	151	33	15	96	Voksne Udearbejdere.
1.00	81 560	118	23	16	6	37	Unge —
1.60	2 160	4	-	-	-	2	Gamle —
1.00	372 045	342	174	49	21	135	Sum og Gjennemsnit.
1.00	19 490	24	2	5	3	9	II. Udearbejdere:
1.80	7 230	9	2	-	2	2	Arbejdere ved Transport.
1.59	7 615	9	-	3	-	6	Heraf Voksne ved Hestetransport.
2.48	1 820	1	-	1	-	1	— - anden Transport.
1.00	2 315	4	-	1	1	-	— Sporskiftere.
-	510	1	-	-	-	-	Unge Mænd.
1.67	29 180	35	4	²⁾ 11	2	18	Gamle —
2.03	3 170	5	-	-	-	1	<i>Dag- og Tomtearbejdere m. V.</i>
1.67	18 315	21	-	²⁾ 11	1	16	Heraf Voksne Reservemænd.
2.00	5 370	5	4	-	-	1	— alm. Dagarbejdere.
-	600	1	-	-	-	-	— andre.
1.80	1 725	3	-	-	1	-	Unge Mænd.
1.50	43 520	50	6	15	3	27	Gamle —
1.00	2 915	5	-	1	1	-	<i>Sammendrag.</i>
1.70	2 235	4	-	-	1	-	Voksne Udearbejdere.
1.00	48 670	59	6	16	5	27	Unge —
1.00	35 660	42	-	3	2	8	Gamle —
3.00	5 230	³⁾ 5	-	-	-	-	Sum og Gjennemsnit.
2.00	7 380	8	-	1	1	3	III. Haandværkere.
2.08	8 655	10	-	1	1	2	Mekanikere.
2.32	9 005	10	-	-	-	3	Smede.
2.20	2 820	4	-	-	-	-	Snedkere.
1.00	2 570	5	-	1	-	-	Reparatører.
2.00	33 090	37	-	2	2	8	Andre voksne Haandværkere.
1.00	2 570	5	-	1	-	-	Unge Mænd.
1.00	35 660	42	-	3	2	8	<i>Sammendrag.</i>
							Voksne Haandværkere.
							Unge —
							Sum og Gjennemsnit.

Dagløn, men havde Akkordbetaling en Tid af Aaret. ²⁾ Heraf 2 Maanedsløn.

Tabel 2. Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 8 Formænd og 691 mandlige Arbejdere ved norske Træsliberier i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 8 contre-mâtres et 691 ouvriers des fabriques de pâte de bois mécanique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabrikken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	8	9		10
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement:)			Antal Dagværk. (Nombre des journées de travail)	Normal Aarsfortjeneste. Salaire normal par an.)	Ant. Arb. med Naturtillæg. (Nombre des ouvriers avec subvention en nature.)	Naturtillæggenes (Subventions en nature.)		antagelige Værdi pr. Aar ¹). (Valeur estimative par an.)
			Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagl. m. Akk.tillæg. (Système mixte.)				Art. (Espèce.)		
A. Arbejdsformænd.	2	3.20	1	-	1	300	²⁾ 960	1	fri Ved.		60 Kr.
	1	3.25	1	-	-	300	975	1	fri Bolig.		150 -
	1	3.50	1	-	-	312	1 090	-	bill. Husl. (4 Kr. pr.M.)		
	1	3.67	1	-	-	300	³⁾ 1 100	1	fri Boligm. Jord; Ved.		200 -
	2	4.00	2	-	-	312	1 250	-	bill. Husl. (4 Kr. pr.M.)		
	1	4.40	-	-	1	300	⁴⁾ 1 320	1	Husl. godtgj. i Penge.		72 -
	8	3.66	6	-	2	304	1 113	4			
B. Arbejdere. I. Indearbejdere. Vedrenserne: Akkordformænd.	1	2.50	-	-	1	300	750	-			
	1	2.50	-	1	-	300	870	-			
	1	2.95	-	1	-	300	880	-			
	3	2.78	-	2	1	300	833	-			
Voksne Vedrenserne.	3	2.00	3	-	-	300	600	-			
⁵⁾ 4	2.12	-	-	4	305	645	-	faar lidt Vedaffald.		10 à 20 Kr.	
13	2.20	13	-	-	280	615	-				
12	2.20	1	11	-	300	660	-				
10	2.33	-	10	-	300	700	-				
16	2.40	-	16	-	300	720	-				
5	2.45	-	5	-	270	660	5	fri Ved; Potetjord; billig Husleie.		ca. 55 -	
11	2.50	-	11	-	300	750	-				
3	2.65	-	3	-	300	795	-				
5	2.68	-	5	-	280	750	5	fri Ved: Potetjord.		- 75 -	
4	2.70	-	4	-	300	810	-				
6	2.89	-	6	-	265	765	6	fri Ved.		- 35 -	
10	3.00	1	9	-	300	900	-				
6	3.16	-	6	-	300	950	6	fri Ved.		- 30 -	
9	3.28	-	9	-	290	950	9	fri Ved.		- 50 -	
	117	2.56	18	95	4	293	749	31			
Voksne Kjerratmænd.	⁶⁾ 1	2.12	-	-	1	300	635	-	faar lidt Vedaffald.		10 à 20 Kr.
	2	2.20	2	-	-	300	660	1	fri Ved.		ca. 30 -
	1	2.60	1	-	-	300	780	1	fri Ved.		- 30 -
	1	3.32	-	1	-	265	880	1	fri Ved.		- 35 -
	5	2.47	3	1	1	293	723	3			

¹⁾ Værdien opføres med det Beløb, hvortil den er ansat af dem, der har meddelt Bureauet Opgaverne.
²⁾ Begge havde Maanedsløn: 1 havde 80 Kr. og 1 70 Kr. + Tantieme omtr. 10 Kr. pr. Maaned. ³⁾ Aarsløn.
⁴⁾ Aarsløn + Tantieme omtr. 10 Kr. pr. Maaned. ⁵⁾ 3 af disse var Brugets Husmænd. ⁶⁾ Var Brugets Husmand.

Tabel 2 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 8 Formænd og 691 mandlige Arbejdere ved norske Træsliberier i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 8 contre-mâîtres et 691 ouvriers des fabriques de pâte de bois mécanique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	8	9		10
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement :)			Antal Dagsværk. (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarsfortjeneste. (Salaire normal par an.)	Ant. Arb. med Naturaltillæg. (Nombre des ouvriers avec subvention en nature.)	Naturaltillæggenes (Subventions en nature.)		antagelige Værdi pr. Aar. (Valeur estimative par an.)
			Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagl. m. Akk. tillæg. (Système mixte.)				Art. (Espèce.)		
Unge Vedrenserere.	2	1.00	2	-	-	300	300	-			
	1	1.20	1	-	-	300	360	-			
	1	1.30	1	-	-	300	390	-			
	4	1.12	4	-	-	300	337	-			
Gamle Kjerratmænd.	2	1.60	2	-	-	300	480	2	fri Ved.		ca. 30 Kr.
Voksne Slibere.	9	2.00	9	-	-	300	600	9	fri Bol., Ved; Potetj.		ca. 195 Kr.
	¹⁾ 4	2.12	-	-	4	300	635	-	faar lidt Vedaffald.		- 10 à 20 -
	10	2.20	10	-	-	280	615	-			
	20	2.32	20	-	-	300	695	-			
	4	2.33	-	4	-	300	700	-			
	8	2.40	8	-	-	300	720	-			
	2	2.42	-	2	-	300	725	2	fri Ved; { Potetjord.;		ca. 55 Kr.
	4	2.45	4	-	-	300	735	4	fri Ved. { billig Husl.		- 30 -
	4	2.50	4	-	-	265	660	4	fri Ved.		- 35 -
	10	2.58	-	10	-	300	775	-			
	6	2.60	6	-	-	290	755	6	fri Ved.		- 50 -
	6	2.72	-	-	6	300	815	-			
	2	2.75	2	-	-	300	825	2	fri Ved.		- 30 -
	2	2.86	-	2	-	300	860	2	fri Ved; Potetjord.		- 55 -
	4	2.92	-	4	-	300	875	-			
	95	2.41	63	22	10	296	712	29			
Unge Slibere (Hjælpeslibere).	2	1.95	-	2	-	300	585	2	fri Ved.		?
	2	2.10	-	2	-	300	620	2	fri Ved.		?
	4	2.02	-	4	-	300	602	4			
Voksne Smørere.	2	2.00	2	-	-	300	600	2	fri Bol., Ved; Potetj.		ca. 195 Kr.
	4	2.32	4	-	-	280	650	-			
	4	2.32	4	-	-	300	695	-			
	2	2.33	-	2	-	300	700	-			
	4	2.40	4	-	-	300	720	-			
	2	2.42	2	-	-	300	725	2	fri Ved.		?
	2	2.43	-	-	2	300	730	-	lidt Affaldsved.		ca. 30 Kr. 10 à 20 -

¹⁾ 1 var Brugets Husmand.

Tabel 2 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 8 Formænd og 691 mandlige Arbejdere ved norske Træsliberier i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 8 contre-mâtres et 691 ouvriers des fabriques de pâte de bois mécanique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	8	9		10
	Antal Personer, (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag, (Salaire par jour.)	Lønningsmaade, (Mode de paiement.)			Antal Døgnværk, (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarsfortjeneste, (Salaire normal par an.)	Ant. Arb. med Naturlatlæg, (Nombre des ouvriers avec subvention en nature.)	Naturatlæggenes (Subventions en nature.)		antagelige Værdi pr. Aar. (Valeur estimative par an.)
			Dagløn, (à la journée.)	Akkord, (à la tâche.)	Dagl. m. Akk. tillæg, (Système mixte.)				Art. (Espèce.)		
Voksne Smørere, (Forts.)	2	2.50	2	-	-	265	660	2	fri Ved.		ca. 35 Kr.
	4	2.60	4	-	-	300	780	2	fri Ved.		- 50 -
	2	2.73	2	-	-	300	820	-			
	2	3.17	-	2	-	300	950	-			
	30	2.46	24	4	2	295	725	8			
Papmaskin- førere.	2	2.17	2	-	-	300	650	2	fri Ved.		ca. 30 Kr.
	2	2.40	2	-	-	290	695	2	fri Ved.		- 50 -
	1	2.40	1	-	-	300	720	-			
	2	2.50	2	-	-	280	700	-			
	2	2.50	-	-	2	300	750	-			
	2	2.97	-	-	2	300	890	-			
	11	2.50	7	-	4	295	736	4			
Voksne Pap- maskingutter («Afløser»).	2	2.50	2	-	-	265	660	2	fri Ved.		ca. 35 Kr.
Papmaskin- gutter.	9	1.10	9	-	-	300	330	-			
	1	1.20	1	-	-	270	325	1	fri Bolig og Ved.		?
	3	1.20	3	-	-	300	360	-			
	6	1.30	6	-	-	280	365	-			
	2	1.40	2	-	-	270	380	2	fri Bolig og Ved.		?
	2	1.40	2	-	-	280	390	-			
	3	1.50	3	-	-	280	420	-			
	1	1.60	1	-	-	280	450	-			
	1	1.62	-	-	1	300	485	-			
	4	1.63	-	4	-	300	490	-			
	14	1.65	14	-	-	300	495	-			
	2	1.80	2	-	-	280	505	-			
	4	1.80	-	4	-	300	540	-			
	14	1.95	12	2	-	300	585	2	fri Ved.		?
	11	1.97	11	-	-	300	590	11	fri Ved.		?
2	2.00	2	-	-	150	300	2	fri Ved.		?	
1	2.00	1	-	-	280	560	-				
10	2.00	10	-	-	290	580	10	fri Ved.		?	
19	2.00	19	-	-	300	600	3	fri Bolig og Ved.		?	
9	2.02	-	-	-	9	300	605	-			

Tabel 2 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 8 Formænd og 691 mandlige Arbejdere ved norske Træsliberier i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 8 contre-mâtres et 691 ouvriers des fabriques de pâte de bois mécanique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Antal Personer. (Nombre des personnes.) Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement.)			Antal Dagværk. (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarsfortjeneste. (Salaire normal par an.)	Ant. Arb. med Naturaltillæg. (Nombre des ouvriers avec subvention en nature.)	Naturaltillæggenes (Subventions en nature.)		
		Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagl. m. Akk.tillæg. (Système mixte.)				Art. (Espèce.)	antagelige Værdi pr. Aar. (Valeur estimative par an.)	
Papmaskingutter. (Forts.)	2	2.10	-	2	-	300	620	2	fri Ved.	?
	6	2.12	-	-	6	300	635	-	4 faar lidt Affaldsved.	?
	6	2.20	6	-	-	265	585	6	fri Ved.	
	132	1.80	104	12	16	292	526	39		
Voksne Pressere.	4	2.00	4	-	-	300	600	1	fri Bol., Ved; Potetj.	ca. 195 Kr.
	3	2.10	3	-	-	300	630	-	-	-
	2	2.12	-	-	2	300	635	-	faar lidt Vedaffald.	10 à 20 -
	4	2.13	4	-	-	300	640	-	-	-
	8	2.20	8	-	-	280	615	-	-	-
	12	2.32	12	-	-	300	695	-	-	-
	7	2.36	7	-	-	300	710	7	fri Ved.	ca. 30 Kr.
	2	2.42	-	2	-	300	725	2	fri Ved; Potetjord.	- 55 -
	4	2.50	4	-	-	265	660	2	fri Ved.	- 35 -
	4	2.50	-	4	-	300	750	-	-	-
	6	2.57	-	-	6	300	770	-	-	-
	6	2.60	6	-	-	290	755	6	fri Ved.	- 50 -
	2	2.86	-	2	-	300	860	2	fri Ved; Potetjord.	- 55 -
	2	2.92	-	2	-	300	875	-	-	-
66	2.37	48	10	8	295	698	20			
Unge Pressere.	2	1.40	-	2	-	300	420	-		
	2	1.80	-	2	-	300	540	-		
	2	2.00	2	-	-	300	600	-		
	6	1.73	2	4	-	300	520	-		
Voksne Pakkere.	3	2.00	3	-	-	300	600	3	fri Bol., Ved; Potetj.	ca. 195 Kr.
	3	2.10	1	2	-	300	630	-	-	-
	2	2.12	-	-	2	300	635	-	faar lidt Affaldsved.	10 à 20 -
	4	2.13	4	-	-	300	640	-	-	-
	2	2.17	2	-	-	300	650	2	fri Ved.	ca. 30 -
	4	2.20	4	-	-	280	615	-	-	-
	15	2.20	15	-	-	300	660	-	-	-
	2	2.40	2	-	-	300	720	-	-	-
	4	2.50	-	4	-	265	660	4	fri Ved	- 35 -
	2	2.52	-	2	-	300	755	2	fri Ved.	- 30 -

Tabel 2 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 8 Formænd og 691 mandlige Arbejdere ved norske Træsliberier i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 8 contre-mâîtres et 691 ouvriers des fabriques de pâte de bois mécanique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	8	9		10
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement:)			Antal Dagsværk. (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarsfortjeneste. (Salaire normal par an.)	Ant. Arb. med Naturtillæg. (Nombre des ouvriers avec subvention en nature.)	Naturtillæggenes (Subventions en nature.)		antagelige Værdi pr. Aar. (Valeur estimative par an.)
			Dagløn. (à la journée)	Akkord. (à la tâche.)	Dagl. m. Akk.tillæg. (Système mixte.)				Art. (Espèce.)		
Voksne Pakkere. (Forts.)	1	2.63	-	-	1	300	790	-			
	2	2.75	2	-	-	300	825	-			
	2	3.09	-	2	-	290	895	2	fri Ved.		ca. 50 Kr.
	1	uopg.	-	1	-	uopg.	640	1	fri Ved; Potetjord.		- 55 -
	47	2.29	33	11	3	295	673	14			
Unge Pakkere.	1	1.92	-	-	-	300	575	-			
	2	2.00	2	-	-	300	600	-			
	3	1.97	2	1	-	300	592	-			
Andre Indearb. Voksne Tørre- passerere.	2	2.00	2	-	-	300	600	-			
	4	2.20	4	-	-	300	660	-			
	2	2.35	-	2	-	280	660	-			
	2	2.50	-	2	-	280	700	-			
	2	2.75	-	2	-	300	825	-			
	12	2.33	6	6	-	293	684	-			
Voksne Fyrbødere.	6	2.00	6	-	-	300	600	-			
	2	2.25	2	-	-	280	630	-			
	2	2.25	2	-	-	300	675	-			
	10	2.10	10	-	-	296	621	-			
Andre voksne Indearbejdere.	2	2.02	2	-	-	300	605	-			
	2	2.15	2	-	-	300	645	-			
	2	2.20	2	-	-	280	615	-			
	6	2.12	6	-	-	293	622	-			
Andre unge Indearbejdere.	1	1.00	1	-	-	300	300	-			
	1	1.10	1	-	-	300	330	-			
	1	1.20	1	-	-	300	360	-			
	2	1.48	-	2	-	300	445	-			
	3	1.80	3	-	-	300	540	-			
	8	1.46	6	2	-	300	437	-			
Andre gamle Indearbejdere.	2	2.00	2	-	-	300	600	-			

Tabel 2 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 8 Formænd og 691 mandlige Arbejdere ved norske Træsliberier i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 8 contre-mâtres et 691 ouvriers des fabriques de pâte de bois mécanique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken (Spécialité des ouvriers.)	1	2	Lønningsmaade. (Mode de paiement.)			6	7	8	9		10
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salairé par jour.)	Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagl. m. Akk. tillæg. (Système mixte.)	Antal Dagværk. (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarsfortjeneste. (Salairé normal par an.)	Ant. Arb. med Naturaltillæg. (Nombre des ouvriers avec subvention en nature.)	Naturaltillæggenes (Subventions en nature.)		antagelige Værdi pr. Aar. (Valeur estimative par an.)
			Art. (Espèce.)								
II. Udearbejdere Voksne Arbejdere ved Transport: v. Hestetransport.	1	1.80	1	-	-	300	540	-			
	1	1.83	1	-	-	300	550	-			
	3	2.00	3	-	-	300	600	2	fri Bol., Ved; Potetj.		ca. 195 Kr.
	1	2.00	1	-	-	315	630	-			
	1	2.00	1	-	-	365	730	1	fri Ved.		- 50 -
	1	2.20	1	-	-	300	660	1	fri Ved.		- 30 -
	1	2.24	1	-	-	365	820	-			
	2	2.50	-	2	-	300	750	-			
	11	2.10	9	2	-	313	657	4			
ved anden Trans- port.	1	1.50	-	-	1	300	450	-			
	3	2.00	3	-	-	300	600	1	fri Ved.		ca. 30 Kr.
	2	2.12	-	-	2	335	710	-	faar lidt Affaldsved.		10 à 20 -
	2	2.20	2	-	-	300	660	2	fri Ved.		ca. 30 -
	2	2.30	2	-	-	290	665	2	fri Ved.		- 35 -
	1	2.40	1	-	-	300	720	1	fri Ved.		- 30 -
	1	2.50	1	-	-	230	575	-			
	12	2.13	9	-	3	298	635	6			
Sporskiftere.	1	2.48	²⁾ 1	-	-	300	745	-			
	1	3.58	-	-	³⁾ 1	300	1 075	1	fri Ved.		ca. 50 Kr.
	2	3.03	1	-	1	300	910	1			
Unge Arbejdere ved Transport.	1	1.00	1	-	-	300	300	-			
	1	1.20	1	-	-	280	335	1	fri Bolig og Ved.		?
	1	1.60	-	-	1	300	480	-			
	2	2.00	2	-	-	300	600	-			
	5	1.56	4	-	1	296	463	1			
Gamle Arbejdere ved Transport.	1	1.70	1	-	-	300	510	-			

¹⁾ 1 var Brugets Husmand. ²⁾ 20 Kr. pr. Maaned + Dagløn. ³⁾ Fast Maanedsløn + Akkord for Læssning.

Tabel 2 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 8 Formænd og 691 mandlige Arbejdere ved norske Træsliberier i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 8 contre-mâtres et 691 ouvriers des fabriques de pâte de bois mécanique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabrikken (Spécialité des ouvriers.)	1 Antal Personer. (Nombre des personnes.)	2 Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement.)			6 Antal Dagværk. (Nombre des journées de travail)	7 Normal Aarsfortjeneste. (Salaire normal par an.)	8 Ant. Arb. med Naturaltillæg. (Nombre des ouvriers avec subvention en nature.)	9 Naturaltillæggenes (Subventions en nature.)	
			3 Dagløn. (à la journée.)	4 Akkord. (à la tâche.)	5 Dagl. m. Akk.tillæg. (Système mixte.)				Art. (Espèce.)	antagelige Værdi pr. Aar. (Valeur estimative par an.)
Dag- og Tomte- arbejdere m. v. : Voksne Reservemænd.	2	2.03	2	-	-	300	610	-		
	2	2.20	2	-	-	280	615	-		
	1	2.40	1	-	-	300	720	1	fri Ved.	ca. 50 Kr.
	5	2.17	5	-	-	292	634	1		
Voksne alm. Dagarbejdere.	10	1.67	-	-	¹⁾ 10	300	500	10	fri Ved.	ca. 40 Kr.
	1	1.60	1	-	-	300	540	-		
	2	1.93	2	-	-	300	580	-		
	5	2.00	5	-	-	300	600	-		
	1	2.00	1	-	-	280	560	1	fri Bol., Ved; Potetj.	ca. 195 Kr.
	1	2.10	1	-	-	300	630	-		2: ca. 30 -
	11	2.20	11	-	-	300	660	5	fri Ved.	3: ca. 50 -
	1	2.75	-	-	1	300	825	1	fri Ved.	- 50 -
	32	1.91	21	-	11	299	572	17		
Andre voksne Udearbejdere.	4	2.00	-	4	-	270	540	-		
	2	2.20	2	-	-	280	615	-		
	2	2.20	2	-	-	300	660	-		
	1	2.50	1	-	-	265	660	1	fri Ved.	ca. 35 Kr.
	9	2.14	5	4	-	278	597	1		
Unge Dagarbejd.	1	2.00	1	-	-	300	600	-		
Gamle Dag- og Tomtearbejdere.	1	1.80	1	-	-	300	540	-		
	1	1.80	1	-	-	325	585	-		
	1	2.00	1	-	-	300	600	1	fri Bol., Ved; Potetj.	ca. 195 Kr.
	3	1.87	3	-	-	308	575	1		
III. Haand- værkere. Mekanikere.	1	3.00	1	-	-	300	900	-		
	1	3.33	1	-	-	300	1000	-		
	1	3.50	1	-	-	300	1050	-		
	1	3.60	²⁾ 1	-	-	300	1080	-		
	1	4.00	³⁾ 1	-	-	300	1200	-		
	5	3.49	5	-	-	300	1046	-		

¹⁾ Akkordarbejde en Tid af Aaret. I Alm. Dagarbejde. ²⁾ Maanedsløn 90 Kr. ³⁾ Maanedsløn 100 Kr.

Tabel 2 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 8 Formænd og 691 mandlige Arbejdere ved norske Træsliberier i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 8 contre-mâîtres et 691 ouvriers des fabriques de pâte de bois mécanique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabrikken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	8	9		10
	Antal Per- oner. (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salairé par jour.)	Lønningsmaade. (Mode de paie- ment:)			Antal Dagværk. (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarsfortjeneste. (Salairé normal par an.)	Ant. Arb. med Naturaltillæg. (Nombre des ouvriers avec subvention en nature.)	Naturaltillæggenes (Subventions en nature.)		antagelige Værdi pr. Aar. (Valeur estimative par an.)
			Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagl. m. Akk.-tillæg. (Système mixte.)				Art. (Espèce.)		
Smede.	1	2.00	1	-	-	300	600	1	fri Bol., Ved; Potetj.	ca. 195 Kr.	
	¹⁾ 1	2.12	-	-	1	300	635	-	faar lidt Affaldsved.	10 à 20 -	
	1	2.50	1	-	-	300	750	1	fri Ved.	ca. 30 -	
	1	2.52	1	-	-	300	755	-			
	1	2.54	1	-	-	300	760	1	fri Ved.	- 30 -	
	1	2.60	1	-	-	300	780	-			
	2	3.00	2	-	-	300	900	1	fri Ved.	- 50 -	
	1	4.33	1	-	-	300	1 300	1			
	9	2.73	8	-	1	300	820	4			
	Snedkere.	1	2.08	1	-	-	300	625	1	fri Bol., Ved; Potetj.	ca. 195 Kr.
¹⁾ 1		2.12	-	-	1	300	635	-	faar lidt Affaldsved.	10 à 20 -	
1		2.30	1	-	-	300	690	-			
1		2.40	1	-	-	300	720	-			
3		2.50	1	-	-	250	625	-			
-		-	1	-	-	265	660	1	fri Ved.	ca. 35 Kr.	
-		-	1	-	-	300	750	-			
1		3.00	1	-	-	300	900	-			
1		3.06	1	-	-	300	920	-			
1		3.50	1	-	-	300	1 050	1	fri Ved.	- 50 -	
1		3.60	1	-	-	300	1 080	-			
11	2.69	10	-	1	292	787	3				
Reparatører.	1	2.32	1	-	-	300	695	-			
	1	2.40	1	-	-	300	720	-			
	1	2.60	1	-	-	300	780	-			
	3	3.00	3	-	-	300	900	1	fri Ved.	ca. 50 Kr.	
	2	3.10	2	-	-	300	930	-			
	1	3.50	1	-	-	300	1 050	1	fri Ved.	- 30 -	
	1	4.00	²⁾ 1	-	-	300	1 200	1	fri Ved.	- 35 -	
10	3.00	10	-	-	300	901	3				
Andre.	2	2.20	2	-	-	300	660	-			
	2	2.50	2	-	-	300	750	-			
	4	2.35	4	-	-	300	705	-			
Haandværks- gutter.	2	1.00	2	-	-	300	300	-			
	1	1.20	1	-	-	300	360	-			
	1	1.77	-	-	1	300	530	-			
	2	1.80	2	-	-	300	540	-			
	6	1.43	5	-	1	300	428	-			

¹⁾ Brugets Husmand. ²⁾ Maanedsløn 100 Kr.

Tabel 3 a. Opgaver over 514 voksne mandlige Træsliberiarbejdere, Oplysning om Naturaltillæggenes

(Données sur 514 ouvriers adultes des fabriques de pâte de bois renseignements sur les subventions)

Kontant Fortjeneste. Salaire en argent.)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Vedrenserere.			Slibere.			Smørere, Papmaskinførere og Afløsere.			Pressere.			Pakkere.		
	Deraf			Deraf			Deraf			Deraf			Deraf		
	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.
<i>a) efter Daglønnen.</i>															
1.50 Kr. pr. Dag..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.51—1.75 - — ..	3	-	-	9	9	-	2	2	-	4	1	-	3	3	-
2.01—2.25 - — ..	32	-	1	14	-	-	2	-	2	17	-	-	30	-	2
2.26—2.50 - — ..	43	-	5	42	-	10	29	-	8	29	-	11	6	-	4
2.51—2.75 - — ..	13	-	6	24	-	8	6	-	2	12	-	6	5	-	2
2.76—3.00 - — ..	18	-	6	6	-	2	2	-	-	4	-	2	-	-	-
3.01—3.25 - — ..	6	-	6	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	2
3.26—3.50 - — ..	10	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.51—3.75 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.76—4.00 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.01—4.25 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.26—4.50 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
uopgivet.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Sum	125	-	34	95	9	20	43	2	12	66	1	19	47	3	11
<i>b) efter Aarsfortjenesten.</i>															
401—450 Kr. pr. Aar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
451—500 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
501—550 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
551—600 - — ..	3	-	-	9	9	-	2	2	-	4	1	-	3	3	-
601—650 - — ..	18	-	-	14	-	-	6	-	2	17	-	-	16	-	3
651—700 - — ..	29	-	6	28	-	4	14	-	6	16	-	2	19	-	4
701—750 - — ..	33	-	5	14	-	6	11	-	2	13	-	9	2	-	-
751—800 - — ..	10	-	7	16	-	6	4	-	2	12	-	6	3	-	2
801—850 - — ..	4	-	-	8	-	2	2	-	-	-	-	-	2	-	-
851—900 - — ..	13	-	1	6	-	2	2	-	-	4	-	2	2	-	2
901—950 - — ..	15	-	15	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
951—1 000 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 001—1 050 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 051—1 100 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 101—1 150 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 151—1 200 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 201—1 300 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 301—1 400 - — ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum	125	-	34	95	9	20	43	2	12	66	1	19	47	3	11

1) Samtlige disse havde Kr. 2.00 pr. Dag.

2) Samtlige disse tjente 600 Kr. pr. Aar.

fordelte efter Daglønnens og efter Aarsfortjenestens Størrelse med Fordeling inden hver Lønningsgruppe.

mécanique, répartis d'après des groupes des salaires par jour et par an avec en nature de chaque groupe.)

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	Kontant Fortjeneste. (Salaire en argent.)
Andre Indearbejdere.			Sum Indearbejdere.			Udearbejdere.			Haandværkere.			Tilsammen.			
Deraf			Deraf			Deraf			Deraf			Deraf			
Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1.50 Kr. pr. Dag.
-	-	-	-	-	-	10	-	10	-	-	-	10	-	10	1.51 - 1.75 - -
8	-	-	¹⁾ 29	15	-	23	3	2	1	1	-	53	19	2	1.76 - 2.00 - -
14	-	-	109	-	5	26	-	8	5	1	-	140	1	13	2.01 - 2.25 - -
4	-	-	153	-	38	9	-	5	10	-	2	172	-	45	2.26 - 2.50 - -
2	-	-	62	-	24	1	-	1	4	-	1	67	-	26	2.51 - 2.75 - -
-	-	-	30	-	10	-	-	-	7	-	2	37	-	12	2.76 - 3.00 - -
-	-	-	10	-	8	-	-	-	3	-	-	13	-	8	3.01 - 3.25 - -
-	-	-	10	-	10	-	-	4	-	2	14	-	12	3.26 - 3.50 - -	
-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	-	3	-	1	3.51 - 3.75 - -
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	2	-	1	3.76 - 4.00 - -
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.01 - 4.25 - -
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	4.26 - 4.50 - -
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	uopgivet.
28	-	-	404	15	96	71	3	27	39	2	8	514	20	131	Sum.
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	401— 450 Kr. pr. Aar.
-	-	-	-	-	-	10	-	10	-	-	-	10	-	10	451— 500 - -
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	7	-	-	501— 550 - -
8	-	-	²⁾ 29	15	-	15	3	1	1	1	-	45	19	1	551— 600 - -
8	-	-	79	-	5	8	-	-	4	1	-	91	1	5	601— 650 - -
10	-	-	116	-	22	19	-	11	5	-	1	140	-	34	651— 700 - -
-	-	-	73	-	22	8	-	3	6	-	1	87	-	26	701— 750 - -
-	-	-	45	-	23	-	-	-	4	-	1	49	-	24	751— 800 - -
2	-	-	18	-	2	2	-	1	-	-	-	20	-	3	801— 850 - -
-	-	-	27	-	7	-	-	-	7	-	2	34	-	9	851— 900 - -
-	-	-	17	-	15	-	-	-	3	-	-	20	-	15	901— 950 - -
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	951— 1 000 - -
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	3	-	2	1 001— 1 050 - -
-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	-	3	-	1	1 051— 1 100 - -
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 101— 1 150 - -
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	2	-	1	1 151— 1 200 - -
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1 201— 1 300 - -
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 301— 1 400 - -
28	-	-	404	15	96	71	3	27	39	2	8	514	20	131	Sum.

a) efter Dagløn.

1.50 Kr. pr. Dag.
1.51 - 1.75 - -
1.76 - 2.00 - -
2.01 - 2.25 - -
2.26 - 2.50 - -
2.51 - 2.75 - -
2.76 - 3.00 - -
3.01 - 3.25 - -
3.26 - 3.50 - -
3.51 - 3.75 - -
3.76 - 4.00 - -
4.01 - 4.25 - -
4.26 - 4.50 - -
uopgivet.

Sum.

b) efter Aarsfortjenesten.

401— 450 Kr. pr. Aar.
451— 500 - -
501— 550 - -
551— 600 - -
601— 650 - -
651— 700 - -
701— 750 - -
751— 800 - -
801— 850 - -
851— 900 - -
901— 950 - -
951— 1 000 - -
1 001— 1 050 - -
1 051— 1 100 - -
1 101— 1 150 - -
1 151— 1 200 - -
1 201— 1 300 - -
1 301— 1 400 - -

Sum.

Tabel 3 b. Opgaver over 169 unge og 8 gamle mandlige fortjenestens Størrelse med Oplysning om Natural-
(Données sur 169 ouvriers jeunes et 8 ouvriers âgés des fabriques de jour et par an avec renseignements sur les

Kontant Fortjeneste. (Salaire en argent)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Papmaskingutter.			Andre unge Indearbejdere.			Sum unge Indearbejdere.			Unge Udearbejdere.		
	Ialt.	Deraf		Ialt.	Deraf		Ialt.	Deraf		Ialt.	Deraf	
		med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.		med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.		med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.			
<i>a) efter Daglønnen.</i>												
1.00 Kr. pr. Dag..	-	-	-	3	-	-	3	-	-	1	-	-
1.01—1.25 - — ..	13	1	-	3	-	-	16	1	-	1	1	-
1.26—1.50 - — ..	13	2	-	5	-	-	18	2	-	-	-	-
1.51—1.75 - — ..	20	-	-	-	-	-	20	-	-	1	-	-
1.76—2.00 - — ..	63	3	25	12	-	2	75	3	27	3	-	-
2.01—2.25 - — ..	23	-	8	2	-	2	25	-	10	-	-	-
Sum	132	6	33	25	-	4	157	6	37	6	1	-
<i>b) efter Aars- fortjenesten.</i>												
300 Kr. pr. Aar..	¹⁾ 2	-	2	3	-	-	5	-	2	1	-	-
301—350 - — ..	10	1	-	1	-	-	11	1	-	1	1	-
351—400 - — ..	13	2	-	3	-	-	16	2	-	-	-	-
401—450 - — ..	4	-	-	4	-	-	8	-	-	-	-	-
451—500 - — ..	19	-	-	-	-	-	19	-	-	1	-	-
501—550 - — ..	6	-	-	5	-	-	11	-	-	-	-	-
551—600 - — ..	61	3	29	7	-	2	68	3	31	3	-	-
601—650 - — ..	17	-	2	2	-	2	19	-	4	-	-	-
Sum	132	6	33	25	-	4	157	6	37	6	1	-

¹⁾ Disse 2 arbejdede blot Halvparten af Aaret.

Træsliberiarbejdere, fordelt efter Daglønns og efter Aars-
tillæggenes Fordeling inden hver Lønningsgruppe.

*pâte de bois mécanique, répartis d'après des groupes des salaires par
subventions en nature de chaque groupe.)*

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27			
Haandværks- gutter.			Tilsammen unge Mænd.			Gamle Indarbejdere.			Gamle Udearbejdere.			Tilsammen gamle Mænd.			K o n t a n t		
Deraf			Deraf			Deraf			Deraf			Deraf			F o r t j e n e s t e .		
Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	Ialt.	med fri Bolig og Ved.	med fri Ved.	(Salaire en argent.)		
2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>d) efter Daglønns</i>		
1	-	-	18	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.00 Kr. pr. Dag.		
-	-	-	18	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.01 1.25 - -		
-	-	-	21	-	-	2	-	-	1	-	-	3	-	2	1.23-1.50 - -		
3	-	-	81	3	27	2	-	2	3	1	-	5	1	-	1.51-1.75 - -		
-	-	-	25	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.73-2.00 - -		
6	-	-	169	7	37	4	-	2	4	1	-	8	1	2	2.01-2.25 - -		
															Sum.		
2	-	-	8	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>e) efter Aars-</i>		
-	-	-	12	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>fortjenesten.</i>		
1	-	-	17	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	300 Kr. pr. Aar.		
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	301-350 - -		
3	-	-	23	-	-	2	-	2	-	-	-	2	-	2	351-400 - -		
-	-	-	11	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	401-450 - -		
-	-	-	71	3	31	2	-	-	2	1	-	4	1	-	451-500 - -		
-	-	-	19	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	501-550 - -		
6	-	-	169	7	37	4	-	2	4	1	-	8	1	2	551-600 - -		
															Sum.		
															601-650 - -		

Tabel 4 a. Opgaver over 514 voksne mandlige Træsliberierarbejdere fordelte efter Fortjeneste og Lønningsmaade.

Données sur 514 ouvriers adultes des fabriques de pâte de bois mécanique répartis d'après des groupes des salaires et d'après le mode de paiement)

Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire en argent.) Lønningsmaade. (Mode de paiement.)		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		Vedrenserere.	Slibere.	Smerere, Papmaskinerere, Afløserere.	Pressere.	Fakkere.	Andre Indarbejdere.	Sum Indarbejdere.	Udearbejdere.	Haandværkere.	Ialt.
Kr.	1.50	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	1	-	1
-	1.51—1.75	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	10	-	10
-	1.76—2.00	Dagløn	3	9	2	4	3	8 ¹⁾	29	19	49
		Akkord	-	-	-	-	-	-	4	-	4
		Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2.01—2.25	Dagløn	16	10	2	15	26	14	83	24	110
		Akkord	11	-	-	-	2	-	13	-	13
		Dagl. m. Akk.till.	5	4	-	2	2	-	13	2	17
-	2.26—2.50	Dagløn	-	36	23	23	2	-	84	7	101
		Akkord	42	6	2	6	4	4	64	2	66
		Dagl. m. Akk.till.	1	-	4	-	-	-	5	-	5
-	2.21—2.75	Dagløn	1	8	6	6	2	-	23	-	27
		Akkord	12	10	-	-	2	2	26	-	26
		Dagl. m. Akk.till.	-	6	-	6	1	-	13	1	14
-	2.76—3.00	Dagløn	1	-	-	-	-	-	1	-	7
		Akkord	17	6	-	4	-	-	27	-	27
		Dagl. m. Akk.till.	-	-	2	-	-	-	2	-	2
-	3.01—3.25	Dagløn	-	-	-	-	-	-	-	-	3
		Akkord	6	-	2	-	2	-	10	-	10
		Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	3.26—3.50	Dagløn	-	-	-	-	-	-	-	-	4
		Akkord	10	-	-	-	-	-	10	-	10
		Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	3.51—3.75	Dagløn	-	-	-	-	-	-	-	-	2
		Akkord	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	3.76—4.00	Dagløn	-	-	-	-	-	-	-	-	2
		Akkord	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	1	-	1
-	4.26—4.50	Dagløn	-	-	-	-	-	-	-	1	1
		Uopgivet Akkord	-	-	-	-	1	-	1	-	1
Tilsammen		Dagløn	21	63	33	48	33	22	220	50	307
		Akkord	98	22	4	10	11	6	151	6	157
		Dagl. m. Akk.till.	6	10	6	8	3	-	33	15	50
		Sum	125	95	43	66	47	28	404	71	39
											514

¹⁾ Samtlige disse havde en Dagløn stor Kr. 2.00.

Tabel 4 b. Opgaver over 169 unge og 8 gamle mandlige Træsliberiarbejdere, fordelt efter Fortjeneste og Lønningsmaade.

Données sur 169 ouvriers jeunes et 8 ouvriers âgés des fabriques de pâte de bois mécanique répartis d'après des groupes des salaires et d'après le mode de paiement.)

Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire en argent.) Lønningsmaade. (Mode de paiement.)			1	2	3	4	5	6	7	8	9
			Papmaskingutter.	Andre unge Indarbejdere.	Sum unge Indarbejdere.	Unge Udearbejdere.	Haandværksgutter.	Ialt unge Mænd.	Gamle Indarbejdere.	Gamle Udearbejdere.	Ialt gamle Mænd.
Kr. 1.00	Dagløn	-	3	3	1	2	6	-	-	-	-
	Akkord	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 1.01—1.25	Dagløn	13	3	16	1	1	18	-	-	-	-
	Akkord	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 1.26—1.50	Dagl. m. Akk.till.	13	1	14	-	-	14	-	-	-	-
	Akkord	-	4	4	-	-	4	-	-	-	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 1.51—1.75	Dagløn	15	-	15	-	-	15	2	1	3	-
	Akkord	4	-	4	-	-	4	-	-	-	-
	Dagl. m. Akk.till.	1	-	1	1	-	2	-	-	-	-
- 1.76—2.00	Dagløn	57	7	64	3	2	69	2	3	5	-
	Akkord	6	5	11	-	-	11	-	-	-	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
- 2.01—2.25	Dagløn	6	-	6	-	-	6	-	-	-	-
	Akkord	2	2	4	-	-	4	-	-	-	-
	Dagl. m. Akk.till.	15	-	15	-	-	15	-	-	-	-
Tilsammen	Dagløn	104	14	118	5	5	128	4	4	8	-
	Akkord	12	11	23	-	-	23	-	-	-	-
	Dagl. m. Akk.till.	16	-	16	1	1	18	-	-	-	-
Sum			132	25	157	6	6	169	4	4	8

Tabel 5. Uddrag af Lønningslisterne ved N. N. Træsliberi, udvifaste Arbeidere i enkelte Aar
(Extrait des feuilles de salaires d'une certaine fabrique norvégienne de pâte)

No.	Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	8	9
		1884.			1886.			1888.		
		Samlet Fortjeneste ¹⁾ .	Antal Skift ²⁾ .	I Gjen-nemsnit pr. Skift ³⁾ .	Samlet Fortjeneste.	Antal Skift.	I Gjen-nemsnit pr. Skift.	Samlet Fortjeneste.	Antal Skift.	I Gjen-nemsnit pr. Skift.
		Kr.		Kr.	Kr.		Kr.	Kr.		Kr.
1	Sliber	1 058	298	3.55	1 058	336	3.15	686	274	2.50
2	Do.	1 055	291	3.63	1 041	330	3.15	759	296	2.56
3	Do.	1 056	292	3.62	1 052	333	3.16	832	324	2.57
4	Do.	869	293	2.97	1 041	330	3.15	750	297	2.52
5	Do.	409	207	1.98	447	220	2.03	488	244	2.00
6	Do.	-	-	-	-	-	-	593	296	2.00
7	Do.	-	-	-	-	-	-	425	225	1.89
8	Do.	-	-	-	-	-	-	243	123	1.98
9	Do.	-	-	-	-	-	-	33	?	-
10	Do.	-	-	-	-	-	-	122	61	2.00
11	Vedrepsler	842	?	-	869	?	-	707	?	-
12	Do.	744	?	-	869	?	-	733	?	-
13	Do.	239	⁴⁾	-	-	-	-	-	-	-
14	Do.	738	?	-	869	?	-	733	?	-
15	Do.	-	-	-	-	-	-	55	?	-
16	Do.	-	-	-	-	-	-	133	?	-
17	Do.	-	-	-	-	-	-	137	?	-
18	Do.	-	-	-	-	-	-	126	?	-
19	Do.	-	-	-	-	-	-	100	47	2.13
20	Do.	-	-	-	-	-	-	75	?	-
21	Papmaskingut ⁵⁾	-	-	-	332	170	1.95	-	-	-
22	Do.	-	-	-	332	170	1.95	442	237	1.87
23	Do.	-	-	-	232	113	2.06	-	-	-
24	Do.	-	-	-	-	-	-	109	52	2.10
25	Do.	-	-	-	-	-	-	153	83	1.85
26	Do.	-	-	-	-	-	-	300	214	1.40
27	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Do.	-	-	-	-	-	-	126	64	1.97
30	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Do.	-	-	-	-	-	-	92	46	2.00
32	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
34	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
40	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
41	Do.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42	Pakker	939	?	-	1 076	?	-	571	⁶⁾	-
43	Do.	571	288	1.98	673	330	2.04	-	-	-
44	Do.	-	-	-	-	-	-	352	⁷⁾	-
45	Do.	-	-	-	-	-	-	195	?	-

¹⁾ Montant total des salaires de l'année. ²⁾ Nombre total des journées de travail ³⁾ Salaire moyen
Hjælpe-slibere, da Opgavernes Form ikke muliggjorde en paalidelig Skjelnen mellem disse 2 Grupper. ⁶⁾ Ca. 7

sende Fortjenesten for hver enkelt af de ved Fabriken sysselsatte af Tidsrummet 1884—1893.

de bois mécanique pour quelques années de la période de 1884 à 1893.)

10	11	12	13	14	15	16	17	18	Anmærkninger. (Observations.)	No.
1890.			1892.			1893.				
Samlet Fortjeneste.	Antal Skift.	I Gjennemsnit pr. Skift.	Samlet Fortjeneste.	Antal Skift.	I Gjennemsnit pr. Skift.	Samlet Fortjeneste.	Antal Skift.	I Gjennemsnit pr. Skift.		
Kr.		Kr.	Kr.		Kr.	Kr.		Kr.		
860	318	2.70	806	282	2.86	932	322	2.89		1
646	265	2.44	471	182	2.59	659	252	2.62		2
874	317	2.76	789	270	2.92	928	320	2.90		3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Vedreuser indtil April 1884.	4
584	238	2.45	482	187	2.58	655	249	2.63	Papmaskingut før 1890.	5
643	261	2.46	471	182	2.59	662	254	2.61	Papmaskingut i 1888.	6
872	316	2.76	790	275	2.87	923	318	2.89	Do. - 1888.	7
869	315	2.76	624	218	2.86	923	318	2.89	Do. - 1888.	8
668	287	2.33	481	186	-	656	250	-	Tildels Papmaskingut i 1890.	9
28	10	2.80	-	-	-	-	-	-	Papmaskingut i 1888.	10
602	287	2.10	505	?	-	655	?	-	Sliber indtil Mai 1894.	11
626	301	2.08	512	?	-	656	?	-		12
-	-	-	-	-	-	-	-	-		13
618	297	2.08	514	?	-	664	?	-		14
-	-	-	-	-	-	-	-	-		15
629	302	2.08	516	?	-	662	?	-		16
624	299	2.09	292	?	-	-	-	-		17
275	142	1.94	-	-	-	-	-	-		18
425	217	1.96	481	?	-	662	?	-	{ I 1888 Hjælpsl., i 1890 Papmg., i 1892 Vedreuser og Diverse	19
-	-	-	-	-	-	-	-	-		20
-	-	-	-	-	-	-	-	-		21
-	-	-	-	-	-	-	-	-		22
-	-	-	-	-	-	-	-	-		23
-	-	-	-	-	-	-	-	-		24
-	-	-	-	-	-	-	-	-		25
491	250	1.96	366	182	2.02	510	251	2.03		26
456	234	1.95	-	-	-	-	-	-		27
481	244	1.97	-	-	-	-	-	-		28
656	314	2.09	601	269	2.23	547	265	2.06	{ Arbejdede som Sliber en Del af 1892.	29
678	316	2.15	135	68	2.00	-	-	-	{ Arbejdede som Sliber en kort Tid i 1892.	30
517	263	1.97	524	240	2.18	664	318	2.09		31
486	244	1.99	555	260	2.13	668	321	2.08		32
14	7	2.00	-	-	-	-	-	-		33
76	40	1.90	-	-	-	-	-	-		34
51	25	2.04	-	-	-	-	-	-		35
59	29	2.04	-	-	-	-	-	-		36
-	-	-	446	205	2.18	669	322	2.08		37
47	23	2.04	365	182	2.00	510	251	2.04		38
-	-	-	352	174	2.02	505	248	2.04		39
-	-	-	262	127	2.06	505	248	2.04	Begyndte i Mai 1892.	40
-	-	-	-	-	-	114	52	2.19		41
-	-	-	-	-	-	-	-	-		42
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Dagløn indtil Juni 1886.	43
642	?	-	527	?	-	731	?	-		44
1 085	?	-	952	?	-	1 172	?	-		45

par journée de travail. 4) Ca. 3 Maaneder. 5) Som Papmaskingutter er i denne Tabel ogsaa opført unge Maaneder. 7) Ca. 4 Maaneder.

Tabel 6. Oversigt over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste ved norske Cellulosefabriker

(Nombre des journées de travail, montant des salaires et mode de pâte de bois chimique)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Arbejdsdage pr. Aar (Nombre des journées de travail par an)		Gjennemsnitlig kontant Arbejdsfortjeneste pr. Mand (Montant du salaire (en argent) par homme)		Høieste kontante Fortjeneste pr. Dag. (Maximum des salaires par jour.)
		ialt. (total.)	pr. Mand. (par homme.)	pr. Aar. (par an.)	pr. Dag. (par jour.)	
A. Arbejdsformænd¹⁾:				Kr.	Kr.	Kr.
I. Inde i Fabriken.....	29	8 805	304	1 238	4.08	6.00
II. Ved Udearbejde.....	1	300	300	840	2.80	2.80
III. Ved Haandværkerafdelingen..	3	930	310	1 673	5.40	6.67
<i>Sum og Gjennemsnit</i>	<i>33</i>	<i>10 035</i>	<i>304</i>	<i>1 264</i>	<i>4.16</i>	<i>6.67</i>
I. Inde i Fabriken....	29	8 805	304	1 238	4.08	6.00
Heraf Formænd (v. hele Fabriken)	5	1 500	300	1 465	4.88	6.00
— i Vedrenseriet ..	7	2 115	302	1 241	4.11	5.67
— - Kogeriet	11	3 390	308	1 161	3.77	4.72
— - Fyrhuset	4	1 200	300	1 198	3.99	4.40
— ved Silværket («Siebelformand»)	1	300	300	1 375	4.58	-
— ved Pakningen (Sorterformand).	1	300	300	955	3.18	-
II. Ved Udearbejde.						
Pakhusformand.....	1	300	300	840	2.80	-
III. Ved Haandværker-						
afdelingen.....	3	930	310	1 673	5.40	6.67
Heraf Reparationsmester.....	1	315	315	1 400	4.45	-
— Blylodderformænd.....	2	615	307	1 810	5.90	6.67
B. Arbejdere⁹⁾:						
I. Indearbejdere ¹⁰⁾	381	116 565	306	823	2.69	4.75
II. Udearbejdere ¹¹⁾	165	49 665	301	680	2.26	3.33
III. Haandværkere ¹²⁾	101	30 910	306	831	2.72	4.36
<i>Sum og Gjennemsnit</i>	<i>647</i>	<i>197 140</i>	<i>305</i>	<i>788</i>	<i>2.58</i>	<i>4.75</i>
Heraf Voksne						
Indearbejdere	305	93 570	307	898	2.92	4.75
— Udearbejdere	162	48 765	301	683	2.27	3.33
— Haandværkere	86	26 365	306	883	2.89	4.36
<i>Tils. Voksne Mænd</i>	<i>553</i>	<i>168 700</i>	<i>305</i>	<i>832</i>	<i>2.73</i>	<i>4.75</i>
Unge						
Indearbejdere	75	22 695	303	527	1.74	2.73
— Udearbejdere	3	900	300	420	1.40	1.50
— Haandværkere	14	4 245	303	530	1.75	2.16
<i>Tils. Unge Mænd</i>	<i>92</i>	<i>27 840</i>	<i>303</i>	<i>524</i>	<i>1.73</i>	<i>2.73</i>

^{*)} Anm. Saavel denne og efterfølgende Tabeller som de foranstaaende Tabeller vedkommende Arbejdere Opgaver vedkommende 1893. Forøvrigt undergik Arbejdslønningerne i disse 2 Aar ingen Forandring.
¹⁾ Contre-maitres. ²⁾ 2 havde Aarsløn, 2 Maanedsløn. ³⁾ Havde Ugeløn (25 Kr.) samt Akkordtillæg; dertil (25 Kr.) + Akkordtillæg samt fri Bolig. ⁶⁾ Havde 70 Kr. pr. Maaned + Akkordtillæg. ⁷⁾ Havde derhos nogen
¹²⁾ Artisans. ¹³⁾ Opgave over Lønningsmaade mangler for 3 Mand.

og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbejdere
i Aarene 1892 og 1893*).

*paiement pour 33 contre-maîtres et 647 ouvriers des fabriques de
en Norvège en 1892 et 1893.)*

7	8	9	10	11	Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)
Mindste kontante Fortjeneste pr. Dag. (Minimum des salaires par jour.)	Samlet kontant Arbejdsfortjeneste i Aaret. (Montant total des salaires.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement:)			
Kr.	Kr.	Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagløn med Akkordtillæg. (Système mixte.)	
2.50	35 905	6	18	5	A. Arbejdsformænd. I. Inde i Fabriken. II. Ved Udearbejde. III. Ved Haandværkerafdelingen. <i>Sum og Gjennemsnit.</i>
2.80	840	1	-	-	
4.45	5 020	2	-	1	
2.50	41 765	9	18	6	
2.50	35 905	6	18	5	I. Inde i Fabriken. Heraf Formænd (v. hele Fabriken). — i Vedrenseriet. — - Kogeriet. — - Fyrhuset. — ved Silværet («Siebelformand») — Ved Pakningen (Sorteformand). II. Ved Udearbejde. Pakhusformand. III. Ved Haandværker- afdelingen. Heraf Reparationsmester. — Blylodderformænd.
4.00	7 325	²⁾ 4	-	³⁾ 1	
⁴⁾ 2.50	8 690	2	4	1	
2.97	12 770	-	10	⁵⁾ 1	
3.58	4 790	-	4	-	
-	1 375	-	-	⁶⁾ 1	
-	955	-	-	1	
-	840	1	-	-	
4.45	5 020	2	-	1	
-	1 400	-	-	⁷⁾ 1	
5.14	3 620	⁸⁾ 2	-	-	
0.75	313 640	116	176	89	B. Arbejdere: I. Indearbejdere. II. Udearbejdere. III. Haandværkere. <i>Sum og Gjennemsnit.</i>
1.20	112 115	133	18	11	
1.10	83 900	101	-	-	Heraf Voksne Indearbejdere. — Udearbejdere. — Haandværkere. Tils. Voksne Mænd.
0.75	509 655	350	194	100	
1.80	273 740	63	158	84	Heraf Voksne Indearbejdere. — Udearbejdere. — Haandværkere. Tils. Voksne Mænd.
1.80	110 855	¹³⁾ 130	18	11	
2.00	75 905	86	-	-	Heraf Voksne Indearbejdere. — Udearbejdere. — Haandværkere. Tils. Voksne Mænd.
1.80	460 500	279	176	95	
0.75	39 540	52	18	5	Unge Indearbejdere. — Udearbejdere. — Haandværkere. Tils. Unge Mænd.
1.20	1 260	3	-	-	
1.10	7 425	14	-	-	
0.75	48 225	69	18	5	

ved Træsliberier er for nogle Anlæg baserede paa Opgaver vedkommende Aaret 1892 og for de øvrige paa Tantième. ⁴⁾ Den ene Person, som oppebar denne Minimumsløn, havde derhos fri Bolig og Ved. ⁵⁾ Ugeløn Tantième. ⁸⁾ Havde Aarsløn. ⁹⁾ Ouvriers. ¹⁰⁾ Ouvriers dans la fabrique. ¹¹⁾ Ouvriers hors de la fabrique

Tabel 6 (Forts.). Oversigt over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste ved norske Cellulosefabriker

(Nombre des journées de travail, montant des salaires et mode de pâte de bois chimique)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Arbejdsdage pr. Aar (Nombre des journées de travail par an)		Gjennomsnitlig kontant Arbejdsfortjeneste pr. Mand (Montant du salaire (en argent) par homme)		Høieste kontante Fortjeneste pr. Dag. (Maximum des salaires par jour.)
		ialt. (total.)	pr. Mand (par homme.)	pr. Aar. (par an.)	pr. Dag. (par jour.)	
				Kr.	Kr.	Kr.
Gamle Indearbejdere	1	300	300	360	1.20	1.20
— Haandværkere	1	300	300	570	1.90	1.90
Tils Gamle Mænd	2	600	300	465	1.55	1.90
I. Indearbejdere:						
Vedrensere	116	34 845	300	672	2.24	3.16
Heraf Voksne Mænd	79	23 745	300	782	2.60	3.16
Unge —	36	10 800	300	438	1.46	1.80
Gamle —	1	300	300	360	1.20	1.20
Kogere (Voksne)	31	9 555	308	952	3.09	4.10
Kemiske Afdeling	61	18 125	314	992	3.16	4.46
Heraf Voksne Syrekogere	10	2 090	309	954	3.09	4.46
— Sodabrændere	49	15 435	315	1 011	3.21	3.49
Andre voksne Mænd	2	600	300	675	2.25	2.50
Fyrere	34	10 590	311	835	2.69	3.65
Heraf Voksne Fyrbødere	18	5 580	310	968	3.12	3.65
— Brændetrillere	8	2 520	315	784	2.49	2.65
Unge Fyrassistenter	8	2 490	311	588	1.89	2.00
Smørere	6	1 830	305	1 025	3.36	4.75
Ved Silværket og Vaskningen	45	13 845	308	871	2.83	3.65
Heraf Voksne Hollændermænd etc.	14	4 260	304	933	3.07	3.65
— Vaskere	18	5 640	313	833	2.66	2.86
Andre voksne Mænd	10	3 000	300	865	2.88	3.00
Unge Mænd (Silere)	3	945	315	825	2.62	2.62
Papmaskinførere	16	4 890	306	960	3.11	4.00
Papmaskingutter (og Saksegutter)	22	6 660	303	621	2.05	2.73
Blegere	11	3 405	310	1 016	3.28	3.49
Sorterere, Pressere og Pakkere	27	8 160	302	813	2.69	3.92
Heraf Voksne Mænd	22	6 660	303	887	2.93	3.92
Unge —	5	1 500	300	490	1.64	2.32
Andre Indearbejdere	12	3 660	305	815	2.67	3.65
Heraf Voksne Mænd	11	3 360	305	848	2.78	3.65
Unge —	1	300	300	450	1.50	1.50

og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbeidere
i Aarene 1892 og 1893.

*paiement pour 33 contre-maîtres et 647 ouvriers des fabriques de
en Norvège en 1892 et 1893.)*

7	8	9	10	11	
Mindste kontante Fortjeneste pr. Dag. (Minimum des salaires par jour.)	Samlet kontant Arbeids- fortjeneste i Aaret. (Montant total des salaires.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement:)			Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)
		Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagløn med Akkord- tillæg. (Système mixte.)	
Kr.	Kr.				
1.20	360	1	-	-	Gamle Indearbeidere. — Haandværkere. Tils. Gamle Mænd.
1.90	570	1	-	-	
1.20	930	2	-	-	
0.75	77 940	65	48	3	I Indearbeidere: Vedrønsere.
1.80	61 800	28	48	3	Heraf Voksne Mænd.
0.75	15 780	36	-	-	Unge —
1.20	360	1	-	-	Gamle —
2.00	29 525	2	25	4	Kogere (Voksne).
2.00	60 490	5	7	49	Kemiske Afdeling.
2.70	9 540	3	7	-	Heraf Voksne Syrekogere.
3.11	49 600	-	-	49	— Sodabrændere.
2.00	1 350	2	-	-	Andre voksne Mænd.
1.70	28 400	10	28	6	Fyrvære.
2.86	17 425	-	12	6	Heraf Voksne Fyrbødere.
2.00	6 270	2	6	-	— Brændetrillere.
1.70	4 705	8	-	-	Unge Fyrassistenter.
2.32	6 150	-	6	-	Smørere.
2.00	39 195	7	30	8	Ved Silværket og Vaskningen.
2.40	13 070	4	6	4	Heraf Voksne Hollænderm. etc.
2.00	15 000	2	16	-	— Vaskere.
2.50	8 650	1	8	1	Andre voksne Mænd.
2.62	2 475	-	-	3	Unge Mænd (Silere).
2.07	15 355	8	6	5	Papmaskinførere.
1.23	13 680	4	16	2	Papmaskingutter (og Saksegutter).
3.02	11 180	-	4	7	Blegerere.
1.00	21 945	7	19	1	Sorterere, Pressere og Pakkere.
2.00	19 495	4	17	1	Heraf Voksne Mænd.
1.00	2 450	3	2	-	Unge —
1.50	9 780	8	-	4	Andre Indearbeidere.
2.17	9 330	7	-	4	Heraf Voksne Mænd.
1.50	450	1	-	-	Unge —

Tabel 6 (Forts.). Oversigt over Arbeidsdage, Arbeidsfortjeneste ved norske Cellulosefabriker

(Nombre des journées de travail, montant des salaires et mode de pâte de bois chimique)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Arbejdsdage pr. Aar. (Nombre des journées de travail par an)		Gjennemsnitlig kontant Arbejdsfortjeneste pr. Mand (Montant du salaire (en argent) par homme.)		Høieste kontante Fortjeneste pr. Dag. (Maximum des salaires par jour.)
		ialt. (total.)	pr. Mand. (par homme.)	pr. Aar. (par an.)	pr. Dag. (par an.)	
				Kr.	Kr.	Kr.
<i>Sammendrag:</i>						
Voksne Indearbejdere	305	93 570	307	898	2.92	4.75
Unge —	75	22 695	303	527	1.74	2.73
Gamle —	1	300	300	360	1.20	1.20
Sum og Gjennemsnit	381	116 565	306	823	2.69	4.75
II. Udearbejdere:						
<i>Undermaterialforvalter</i>	1	300	300	825	2.75	-
<i>Arbejdere ved Transport</i>	¹⁾ 35	10 635	304	874	2.87	3.33
Voksne Pakhusarbejdere og Læssere	¹⁾ 17	5 100	300	972	3.24	3.33
— Kjørere	8	2 415	302	604	2.00	2.00
— Kultrillere, Stoftrillere o. l.	10	3 120	312	922	2.95	3.11
<i>Dag- og Tomtearbejdere m. V. . .</i>	129	38 730	300	625	2.08	3.02
Heraf Voksne Reservemænd	9	2 730	303	678	2.23	3.02
— alm. Dagarbejdere	111	33 300	300	625	2.08	3.00
— andre	6	1 800	300	658	2.19	2.70
Unge Mænd	3	900	300	420	1.40	1.50
<i>Sammendrag:</i>						
Voksne Udearbejdere	162	48 765	301	683	2.27	3.33
Unge —	3	900	300	420	1.40	1.50
Sum og Gjennemsnit	165	49 665	301	680	2.26	3.33
III. Haandværkere . . .	101	30 910	306	831	2.72	4.36
Heraf Mekanikere	18	5 655	314	950	3.03	4.11
Smede	9	2 835	315	926	2.94	3.89
Snedkere	21	6 375	304	890	2.93	3.97
Reparatører	27	8 125	301	779	2.59	4.27
Blyloddere	5	1 515	303	1 005	3.32	4.36
Andre voksne Mænd	6	1 860	310	953	3.08	4.13
Haandlangere	4	1 215	304	608	2.00	2.00
Unge Haandværkere	10	3 030	303	500	1.65	2.16
Gammel Snedker	1	300	300	570	1.90	-
<i>Sammendrag:</i>						
Voksne Haandværkere	86	26 365	306	883	2.89	4.36
Unge —	14	4 245	303	530	1.75	2.16
Gamle —	1	300	300	570	1.90	-
Sum og Gjennemsnit	101	30 910	306	831	2.72	4.36

¹⁾ Lønningsmaade uopgivet for 3 Mand.

og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbeidere
i Aarene 1892 og 1893.paiement pour 33 contre-maitres et 647 ouvriers des fabriques de
en Norvège en 1892 et 1893.)

7	8	9	10	11	
Mindste kontante Fortjeneste pr. Dag. (Minimum des salaires par jour.)	Samlet kontant Arbeidsfortjeneste i Aaret. (Montant total des salaires.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement.)			Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)
		Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagløn med Akkordtillæg. (Système mixtø.)	
Kr.	Kr.				
1.80	273 740	63	158	84	<i>Sammendrag.</i>
0.75	39 540	52	18	5	Voksne Indearbeidere.
1.20	360	1	-	-	Unge —
0.75	313 640	116	176	89	Gamle —
					Sum og Gjennemsnit.
-	825	1	-	-	II. Udearbeidere:
2.00	30 600	8	15	9	<i>Udermaterialforvalter.</i>
2.67	16 550	-	13	1	<i>Arbeidere ved Transport.</i>
2.00	4 830	8	-	-	Voksne Pakhusarbeidere og Læssere.
2.30	9 220	-	2	8	— Kjørere.
1.20	80 690	124	3	2	— Kultrillere, Stoftrillere o. l.
2.00	6 100	7	-	2	<i>Dag- og Tomtearbeidere m. V.</i>
1.80	69 385	111	-	-	Heraf Voksne Reservemænd.
2.00	3 945	3	3	-	— alm. Dagarbeidere.
1.20	1 260	3	-	-	— andre.
					Unge Mænd.
1.80	110 855	130	18	11	<i>Sammendrag.</i>
1.20	1 260	3	-	-	Voksne Udearbeidere.
1.20	112 115	133	18	11	Unge —
					Sum og Gjennemsnit.
1.10	83 900	101	-	-	III. Haandværkere.
2.00	17 100	18	-	-	Heraf Mekanikere.
2.16	8 330	9	-	-	Smede.
2.17	18 700	21	-	-	Snedkere.
2.00	21 030	27	-	-	Reparatører.
2.00	5 025	5	-	-	Blyloddere.
2.38	5 720	6	-	-	Andre voksne Mænd.
2.00	2 430	4	-	-	Haandlangere.
1.10	4 995	10	-	-	Unge Haandværkere.
-	570	1	-	-	Gammel Snedker.
2.00	75 905	86	-	-	<i>Sammendrag.</i>
1.10	7 425	14	-	-	Voksne Haandværkere.
-	570	1	-	-	Unge —
1.10	83 900	101	-	-	Gamle —
					Sum og Gjennemsnit.

Tabel 7. Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbejdere ved norske Cellulosefabriker i Aarene 1892 og 1893 *).

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 33 contre-maitres et 647 ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	Anmærkninger. (Observations.)
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement:)			Antal Dageværk. (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarsfortjeneste. (Salaire normal par an.)	
			Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagl. m. Akk.tillæg. (Système mixte.)			
A. Arbejdsformænd.¹⁾ (Formænd ved hele Fabriken.)	2	4.00	2	-	-	300	1 200	Begge havde 100 Kr. pr. Md. Aarsløn. «2den Formænd»; 25 Kr. pr. Uge + 12½ Øre pr. «Kog». Dertil Tantieme, hvis Størrelse ikke kan opgives. Aarsløn.
	1	5.00	1	-	-	300	1 500	
	1	5.42	-	-	1	300	1 625	
	1	6.00	1	-	-	300	1 800	
	5	4.8	4	-	1	300	1 465	
Formænd i Vedrenseriet.	1	2.50	1	-	-	300	750	+ fri Bolig og Ved. 1 Uges Sommerferie. Aarsløn. Sergeant. 1 Uges Sommerferie.
	2	3.57	-	2	-	300	1 070	
	1	3.81	-	1	-	315	1 200	
	1	4.33	-	1	-	300	1 300	
	1	5.33	1	-	-	300	1 600	
	1	5.67	-	-	1	300	1 700	
	7	4.11	2	4	1	302	1 241	
Formænd i Kogeriet.	3	2.97	-	3	-	315	935	25 Kr. pr. Uge + 0.05 pr. Ton. Fri Bolig (Kr. 240).
	3	3.75	-	3	-	315	1 150	
	2	4.17	-	2	-	300	1 250	
	2	4.73	-	2	-	300	1 300	
	1	4.72	-	-	1	300	1 415	
	11	3.77	-	10	1	308	1 161	
Formænd i Fyrhuset.	2	3.58	-	2	-	300	1 075	«Fyrbøderformænd». «Overfyrbødere».
	2	4.40	-	2	-	300	1 320	
	4	3.99	-	4	-	300	1 198	
Formænd i Vaskeriet.	1	4.58	-	-	1	300	1 375	70 Kr. pr. Md. + Akkordtillæg.
Formænd i Sortersalen.	1	3.18	-	-	1	300	955	2.50 pr. Dag + Akkordtillæg.

*1) Se Tabel 6, Side 22, Anm.

¹⁾ Contre-maitres,

Tabel 7 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbejdere ved norske Cellulosefabriker i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 33 contre-mâtres et 647 ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	Lønningsmaade. (Mode de paie- ment:)			6	7	Anmærkninger. (Observations.)
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagl. m. Akk tillæg. (Système mixte.)	Antal Dagværk. (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarsfortjeneste (Salaire normal par an.)	
Fakhusformand. Formænd ved Haandværker- afdelingen.	1	2.80	1	-	-	300	840	Kr. 2.40 pr. Dag + Overarbeide.
	1	4.45	-	-	1	315	1 400	Reparationsmester. Har fri Bolig samt Tantième, hvis Størrelse uopgivet.
	1	5.14	1	-	-	315	1 620	Blylodderformand Kr. 4.50 pr. Dag + Overarbeide.
	1	6.67	1	-	-	300	2 000	Blylodderformand. Aarsløn. Dertil fri Bolig.
	3	5.42	2	-	1	310	1 680	
B. Arbejdere. I. Indearbei- dere. I Vedrenseriet: Voksne Vedrenser.	8	1.80	8	-	-	300	540	
	1	1.90	1	-	-	300	570	Kr. 1.80 pr. Dag + lidt Overarbeide.
	19	2.00	6	13	-	300	600	
	9	2.33	9	-	-	300	700	Kr. 2.00 pr. Dag + Overarbeide.
	1	2.50	1	-	-	300	750	Opsynsmand (ikke Formand).
	1	2.57	1	-	-	300	770	Kr. 2.20 pr. Dag + Overarbeide.
	1	2.67	1	-	-	300	800	Kr. 2.30 pr. Dag + Overarbeide.
	1	2.75	-	1	-	300	825	Kjerratmand.
	1	2.86	-	-	1	315	900	Hugger.
	19	2.92	1	18	-	300	875	
	8	2.93	-	8	-	300	880	
	2	3.02	-	-	2	315	950	Huggere.
	8	3.16	-	8	-	300	950	4 Høvlere og 4 Kappere.
	79	2.60	28	48	3	300	782	
Unge Vedrenser.	1	0.75	1	-	-	300	225	} Gutter.
	1	0.85	1	-	-	300	255	
	5	1.00	5	-	-	300	300	
	2	1.20	2	-	-	300	360	
	5	1.30	5	-	-	300	390	
	4	1.40	4	-	-	300	420	
	15	1.80	15	-	-	300	540	4 har Kr. 1.70 pr. Dag. + lidt Overarb.
	3	1.50	3	-	-	300	450	
36	1.46	36	-	-	300	438		

Tabel 7 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbejdere ved norske Cellulosefabriker i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 33 contre-mâîtres et 647 ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	Anmærkninger. (Observations.)
	Antal Personer, (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade, (Mode de paie- ment:)		Dagl. m. Akk.tillæg. (Système mixte.)	Antal Dagværk. (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarsfortjeneste. (Salaire normal par an.)	
		Døgnen. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)					
Gammel Vedrenser.	1	1.20	1	-	-	300	360	77 Aar gl.
<i>I Kogeriet.</i> Voksne Kogere.	2	2.00	2	-	-	300	600	
	4	2.38	-	4	-	315	750	
	9	2.90	-	9	-	315	915	
	6	2.92	-	6	-	300	875	
	2	3.11	-	-	2	315	980	
	2	3.49	-	-	2	315	1 100	
	6	4.10	-	6	-	300	1 280	
	31	3.09	2	25	4	308	952	
<i>I Syrehuset og Sodabrænderiet.</i> Syrekogere.	3	2.70	3	-	-	315	850	
	3	2.80	-	3	-	315	880	
	2	2.92	-	2	-	300	875	
	2	4.46	-	2	-	300	1 300	
	10	3.09	3	7	-	309	954	
Sodabrændere m. m.	30	3.11	-	-	30	315	980	Samtlige var Sodabrændere. Heraf 2 «Sodaløser» og 5 Arbejdere ved Causticeringen. Heraf 2 Sodabrændere, 6 Smeltere og 4 Arb. ved Causticeringen («Lud- graderere»).
	7	3.18	-	-	*7	315	1 000	
	12	3.49	-	-	12	315	1 100	
	49	3.21	-	-	49	315	1 011	
Andre.	1	2.00	1	-	-	300	600	
	1	2.50	1	-	-	300	750	
	2	2.25	2	-	-	300	675	
<i>I Fyrhuset.</i> Fyrbødere.	3	2.86	-	3	-	315	900	
	6	3.00	-	6	-	300	900	
	3	3.10	-	3	-	315	975	
	4	3.25	-	-	4	315	1 025	
	2	3.65	-	-	2	315	1 150	
	18	3.12	-	12	6	310	968	

Tabel 7 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbejdere ved norske Cellulosefabriker i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 33 contre-mâtres et 647 ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	Anmærkninger. (Observations.)
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement:)			Antal Dagværk. (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarfortjeneste. (Salaire normal par an.)	
			Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagl. m. Akk.tillæg. (Système mixte.)			
Fyrbøder- assistenter.	1	1.70	1	-	-	315	535	Omkring 20 Aar gamle.
	2	1.80	2	-	-	315	565	
	2	1.92	2	-	-	300	575	
	3	2.00	3	-	-	315	630	
	8	1.89	8	-	-	311	588	
Andre (Brænde- trillere).	2	2.00	2	-	-	315	630	
	6	2.65	-	6	-	315	835	
	8	2.49	2	6	-	315	784	
Smørere.	2	2.32	-	2	-	315	730	
	2	3.07	-	2	-	300	920	
	2	4.75	-	2	-	300	1 425	
	6	3.36	-	6	-	305	1 025	
Ved Silværet og Vaskningen. Hollændermænd o. lign.	4	2.40	4	-	-	300	720	«Filtrermænd.» Silere. Do. Knutsilemænd. Hollændermænd.
	2	2.79	-	-	2	315	880	
	2	3.02	-	-	2	315	950	
	2	3.58	-	2	-	300	1 075	
	4	3.65	-	4	-	300	1 095	
	14	3.07	4	6	4	304	933	
Vaskere.	2	2.00	2	-	-	300	600	
	4	2.38	-	4	-	315	750	
	12	2.86	-	12	-	315	900	
	18	2.66	2	16	-	313	833	
Andre.	1	2.50	-	-	1	300	750	Massetriller; Ugeløn Kr. 5.00 + Akkord. Arb. i Separatorsalen og Massebingen. Masseskuffer.
	8	2.92	-	8	-	300	875	
	1	3.00	1	-	-	300	900	
	10	2.88	1	8	1	300	865	
Silere: Unge Mænd.	3	2.62	-	-	3	315	825	

Tabel 7 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbejdere ved norske Cellulosefabriker i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 33 contre-mâîtres et 647 ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	Anmærkninger. (Observations.)
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement:)		Antal Dagværk. (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarsfortjeneste. (Salaire normal par an.)		
	Daglon. (à la journée)	Akkord. (à la tâche.)	Dagl. m. Akk.tillæg. (Système mixte.)					
Ved Papmaski- nerne. Papmaskinførere o. lign.	1	2.07	1	-	-	300	620	Maskinpasser.
	1	2.25	1	-	-	300	675	Do.
	1	2.40	1	-	-	300	720	Do. ; Kr. 2.5 + Overarb.
	3	2.60	-	3	-	315	820	
	2	2.70	2	-	-	300	810	Maskinpassere; Kr. 2.50 + Overarb
	1	3.00	1	-	-	300	900	Do.
	2	3.75	2	-	-	300	1 125	Overmaskinister.
	2	3.90	-	-	2	315	1 230	Papmaskinførere.
	1	3.97	-	-	1	315	1 250	Maskinpasser.
	2	4.00	-	-	2	300	1 200	Kr. 3.75 pr. Dag + Akkord.
	16	3.14	8	3	5	306	960	
Papmaskingutter (og Saksegutter).	4	1.23	4	-	-	300	370	Kr. 1.20 pr. Dag + Overarbejde.
	2	1.30	-	2	-	315	410	
	3	2.00	-	3	-	300	600	
	8	2.25	-	8	-	300	705	
	3	2.47	-	3	-	300	740	
	2	2.73	-	-	2	315	860	
	22	2.05	4	16	2	303	621	
Blegere.	2	3.02	-	-	2	315	950	
	3	3.17	-	-	3	315	1 000	
	4	3.40	-	4	-	300	1 020	
	2	3.49	-	-	2	315	1 100	
	11	3.28	-	4	7	310	1 016	
Sorterere. Pres- sere og Pakkere. Voksne Arbejdere.	3	2.00	3	-	-	300	600	2 Pakkere, 1 Sorterer.
	3	2.20	1	2	-	300	660	1 Sorterer og Pakker; 2 Pakkere.
	2	2.73	-	2	-	315	860	Pakkere.
	3	2.83	-	3	-	300	850	Do.
	2	3.08	-	2	-	300	925	Do.
	1	3.24	-	-	1	315	1 020	Sorterer.
	4	3.33	-	4	-	300	1 000	Pakkere.
	1	3.57	-	1	-	315	1 125	Presser.
	1	3.67	-	1	-	300	1 100	Pakker.
	2	3.92	-	2	-	300	1 175	Pressere.
	22	2.93	4	17	1	303	887	

Tabel 7 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbejdere ved norske Cellulosefabriker i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 33 contre-mâîtres et 647 ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1 Antal Personer. (Nombre des personnes.)	2 Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement :)			6 Antal Dagværk. (Nombre des journées de travail.)	7 Normal Aarsfortjeneste. (Salaire normal par an.)	Anmærkninger. (Observations.)
			3 Daglon. (à la journée.)	4 Akkord. (à la tâche.)	5 Dagl. m. Akk. tillæg. (Système mixte.)			
Unge Mænd.	2	1.00	2	-	-	300	300	Sorterere. Sorterassistent. Pressegutter.
	1	1.57	1	-	-	300	470	
	2	2.32	-	2	-	300	690	
	5	1.64	3	2	-	300	490	
Andre Indearbejdere. Voksne Mænd.	2	2.17	2	-	-	300	650	Arb. ved elektrisk Belysning; Kr. 2.05 pr. Dag + Overarbejde. Dynamofører ved elektrisk Belysning; Kr. 2.20 pr. Dag + Overarbejde. «Dampmaskinpasser». Arbejder ved Diffusionen. Dampmaskinpasser. «Flisskabmænd». Arbejder ved Diffusionen.
	1	2.35	1	-	-	300	705	
	1	2.50	1	-	-	300	750	
	2	2.62	-	-	2	315	825	
	2	2.75	1	-	-	300	825	
	2	3.00	2	-	-	300	900	
	2	3.65	-	-	2	315	1 150	
11	2.78	7	-	4	305	848		
Unge Mænd.	1	1.50	1	-	-	300	450	Passer en liden Dampmaskine.
II. Udearbejdere. Undermaterialforvalter.	1	2.75	1	-	-	300	825	Kr. 2.50 pr. Dag + Overarbejde.
Pakhusarbejdere og Læssere.	1	2.67	-	-	-	300	800	Lønningsmaade uopg.; Pakhusarbejder. Do. — Do Læsser: Kr. 2.50 pr. Dag + Akkord. 1 Kulveier, 12 Læssere.
	2	3.00	-	-	-	300	900	
	1	3.16	-	-	1	300	950	
	13	3.33	-	13	-	300	1 000	
17	3.24	-	13	1	300	972		

Tabel 7 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbejdere ved norske Cellulosefabriker i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 33 contre-maitres et 647 ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	Lønningsmaade. (Mode de paie- ment:)			6	7	Anmærkninger. (Observations.)
	Antal Personer.) (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagl. m. Akk.tilleg. (Système mixte.)	Antal Dageværk (Nombre des journées de travail)	Normal Aarsfortjeneste. (Salaire normal par an.)	
Kjørere.	8	2.00	7	-	-	300	600	
	-	-	1	-	-	315	630	
	8	2.00	8	-	-	302	604	
Kultrillere, Stof- trillere o. l.	2	2.30	-	2	-	300	690	«Kubbejørere» I Sodahuset.
	8	3.11	-	-	8	315	980	
	10	2.95	-	2	8	312	922	
Reservemænd.	7	2.00	7	-	-	300	600	
	2	3.02	-	-	2	215	950	
	9	2.23	7	-	2	303	678	
Dag- og Tomte- arbejdere.	43	1.80	43	-	-	300	540	Kr. 2.40 pr. Dag + Overarbeide.
	1	1.90	1	-	-	300	570	
	25	2.00	25	-	-	300	600	
	3	2.17	3	-	-	300	650	
	20	2.20	20	-	-	300	660	
	1	2.25	1	-	-	300	675	
	1	2.50	1	-	-	300	750	
	1	2.60	1	-	-	300	780	
	11	2.67	11	-	-	300	800	
	1	2.80	1	-	-	300	840	
	4	3.00	4	-	-	300	900	
	111	2.08	111	-	-	300	625	
Andre Ude- arbejdere.	2	2.00	2	-	-	300	600	Tømmerfolk paa Elven. Svovlkispukkere. Liniemand paa Banelinien; Kr. .2.50 pr. Dag + Overarbeide.
	3	2.15	-	3	-	300	645	
	1	2.70	1	-	-	300	810	
	6	2.19	3	3	-	300	658	

Tabel 7 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbeidsdage, Arbeidsfortjeneste og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbeidere ved norske Cellulosefabriker i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 33 contre-mâtres et 647 ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	Anmærkninger. (Observation.)	
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade, (Mode de paiement:)		Dagl. m. Akk.tillæg. (Système mixte.)	Antal Dagsværk. (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarsfortjeneste. (Salaire normal par an.)		
		Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)						
Unge Mænd.	1	1.20	1	-	-	300	360	Dagarbeider. Flisepillere (Ryddere).	
	2	1.50	2	-	-	300	450		
	3	1.40	3	-	-	300	420		
III. Haand- værkere. Mekanikere.	3	2.00	3	-	-	315	630		
	1	2.50	1	-	-	315	755		
	1	2.56	1	-	-	315	805		Kr. 2.30 pr. Dag + Overarbeide.
	1	2.80	1	-	-	300	840		
	3	2.78	3	-	-	315	875		Kr. 2.50 pr. Dag + Overarbeide.
	1	3.00	1	-	-	315	945		Kr. 3.00 pr. Dag + Overarbeide.
	1	3.02	1	-	-	315	950		
	1	3.17	1	-	-	315	1 000		
	1	3.24	1	-	-	315	1 020		
	1	3.89	1	-	-	315	1 225		Kr. 3.50 pr. Dag + Overarbeide.
	3	3.97	3	-	-	315	1 250		1 havde Kr. 3.50 pr. Dag, 2 Kr. 0.30 pr. Time, alle 3 dertil Overarbeide.
	1	4.11	1	-	-	315	1 295		Kr. 3.70 pr. Dag + Overarbeide.
	18	3.03	18	-	-	314	950		
Smede.	1	2.16	1	-	-	315	680	Smedgut (46 Aar) Kr. 0.21 pr. Time + Overarbeide. Opslager i Smedien; Kr. 2.00 pr. Dag + Overarbeide. Kr. 2.50 pr. Dag + Overarbeide. Kr. 0.29 pr. Time. Kr. 0.30 pr. Time. Kr. 3.50 pr. Dag + Overarbeide.	
	2	2.22	2	-	-	315	700		
	1	2.78	1	-	-	315	875		
	2	3.17	2	-	-	315	1 000		
	1	3.33	1	-	-	315	1 050		
	1	3.50	1	-	-	315	1 100		
	1	3.89	1	-	-	315	1 225		
	9	2.94	9	-	-	315	926		

Tabel 7 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbejdere ved norske Cellulosefabriker i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 33 contre-mâîtres et 647 ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken. (Spécialité des ouvriers.)	1 Antal Personer. (Nombre des personnes.)	2 Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement.)			6 Antal Dagværk. (Nombre des journées de travail.)	7 Normal Aarsfortjeneste. (Salaire normal par an.)	Anmærkninger. (Observations.)		
			3 Dagløn. (à la journée.)	4 Akkord. (à la tâche.)	5 Dagl. m. Akk.tillæg. (Système mixte.)					
Snedkere.	1	2.17	1	-	-	300	650	Tømmermand, Kr. 2.00 pr. Dag + Overarbejde. Kr. 2.50 pr. Dag + Overarbejde. Kr. 3.00 pr. Dag + Overarbejde. Kr. 3.50 pr. Dag + Overarbejde.		
	1	2.25	1	-	-	300	675			
	1	2.50	1	-	-	300	750			
	5	2.70	5	-	-	300	810			
	3	-	3	-	-	315	850			
	1	3.10	1	-	-	315	975			
	8	3.25	8	-	-	300	975			
	1	3.97	1	-	-	315	1 250			
	21	2.93	21	-	-	304	890			
	Reparatører.	2	2.00	2	-	-	300		600	1 har Kr. 1.90 pr. Dag + Overarbejde, den anden Kr. 2.00 pr. Dag. Kr. 2.00 pr. Dag + Overarbejde. Kr. 2.10 pr. Dag + Overarbejde. Kr. 2.25 pr. Dag + Overarbejde. Kr. 2.35 pr. Dag + Overarbejde. Kr. 2.50 pr. Dag + Overarbejde. Kr. 2.75 pr. Dag + Overarbejde. Kr. 3.00 pr. Dag + Overarbejde. Kr. 4.00 pr. Dag + Overarbejde.
		4	2.13	4	-	-	300		640	
1		2.20	1	-	-	315	690			
2		2.25	2	-	-	300	675			
2		2.40	2	-	-	300	720			
3		2.50	3	-	-	300	750			
1		2.50	1	-	-	310	775			
2		2.67	2	-	-	300	800			
5		2.75	5	-	-	300	825			
1		2.93	1	-	-	300	880			
3		3.20	3	-	-	300	960			
1	4.27	1	-	-	300	1 280				
27	2.59	27	-	-	301	779				
Blyloddere.	1	2.00	1	-	-	300	600	Ugeløn Kr. 24.00. Maanedsløn Kr. 100.00. + Overarbejde.		
	1	2.50	1	-	-	300	750			
	1	3.50	1	-	-	300	1 050			
	1	4.00	1	-	-	300	1 250			
	1	4.36	1	-	-	315	1 375			
	5	3.32	5	-	-	303	1 005			

Tabel 7 (Forts.). Detaillerede Opgaver over Arbejdsdage, Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade for 33 Formænd og 647 mandlige Arbeidere ved norske Cellulosefabriker i Aarene 1892 og 1893.

(Spécification du nombre des journées de travail, du montant des salaires et du mode de paiement pour 33 contre-maîtres et 647 ouvriers des fabriques de pâte de bois chimique en Norvège en 1892 et 1893.)

Stilling i Fabriken (Spécialité des ouvriers.)	1	2	3	4	5	6	7	Anmærkninger. (Observations.)
	Antal Personer. (Nombre des personnes.)	Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire par jour.)	Lønningsmaade. (Mode de paiement:)			Antal Dageværk (Nombre des journées de travail.)	Normal Aarsfortjeneste. (Salaire normal par an.)	
			Dagløn. (à la journée.)	Akkord. (à la tâche.)	Dagl. m. Akk.tillæg. (Système mixte.)			
Andre Haand- værkere.	1	2.38	1	-	-	315	750	Rørlægger; har Kr. 0.23 pr. Time.
	1	2.78	1	-	-	315	875	Do. ; Kr. 2.50 pr. Dag + Overarb.
	1	2.80	1	-	-	300	840	Støberimester.
	1	3.11	1	-	-	315	980	Murer; har Kr. 2.80 pr. Dag + Overarb.
	1	3.25	1	-	-	300	975	Maler; har Kr. 3.00 pr. Dag + Overarb.
	1	4.13	1	-	-	315	1 300	Rørlægger.
	6	3.08	6	-	-	310	953	
Haandlangere.	3	2.00	3	-	-	300	600	Kr. 1.80 pr. Dag + Overarbeide.
	1	2.00	1	-	-	315	630	
	4	2.00	4	-	-	304	608	
Unge Haand- værkere, Lær- linge o. l.	1	1.10	1	-	-	300	330	Visergut for Haandværkerne.
	2	1.20	2	-	-	300	390	Støberiasistent; Kr. 1.20 pr. Dag + Overarbeide.
	1	1.50	1	-	-	300	450	Blylodderassistent.
	1	1.55	1	-	-	300	465	Murerhaandlanger; Kr. 1.50 pr. Dag + Overarbeide.
	1	1.70	1	-	-	300	510	Smedassistent.
	1	1.80	1	-	-	300	540	Opslager i Smedien.
	1	1.90	1	-	-	300	570	Snedkerarbejder.
	1	2.13	1	-	-	315	670	Mekaniker; Kr. 0.21 pr. Time.
	1	2.16	1	-	-	315	680	Smedgut; Kr. 0.21 pr. Time.
	10	1.65	10	-	-	303	500	
Gammel Snedker.	1	1.90	1	-	-	300	570	71 Aar gl.

Tabel 8 a. Opgaver over 553 voksne mandlige Cellulosefabrik-
arbejdere fordelte efter Arbejdsfortjeneste og Lønningsmaade.

(Données sur 553 ouvriers adultes des fabriques de pâte de bois chimique
répartis d'après des groupes des salaires et d'après le mode de paiement.)

Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire en argent.) Lønningsmaade. (Mode de paiement.)		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		Vedrenserere. I Kogeriet. Ved den kemiske Aftøling. Fyrrere og Smørere. Silere og Vaskere. Sorterere, Pres- sere, Pakkere. Andre Indarbejdere. Sum Indarbejdere. Udarbejdere. Haandværkere.										
Kr. 1.80—2.00	Dagløn.....	15	2	1	2	2	3	-	25	86	6	117
	Akkord.....	13	-	-	-	-	-	-	13	-	-	13
- 2.01—2.25	Dagløn.....	-	-	-	-	-	1	4	5	24	12	41
	Akkord.....	-	-	-	-	-	2	-	2	3	-	5
- 2.26—2.50	Dagløn.....	10	-	1	-	4	-	3	18	1	10	29
	Akkord.....	-	4	-	2	4	-	-	10	2	-	12
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1
- 2.51—2.75	Dagløn.....	2	-	3	-	-	-	3	8	14	16	38
	Akkord.....	1	-	-	6	-	2	3	12	-	-	12
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	2
	Uopgivet.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
- 2.76—3.00	Dagløn.....	1	-	-	-	1	-	3	5	5	9	19
	Akkord.....	26	15	5	9	20	3	-	78	-	-	78
	Dagl. m. Akk.till.	1	-	-	-	2	-	-	3	-	-	3
	Uopgivet.....	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
- 3.01—3.25	Dagløn.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	19
	Akkord.....	8	-	-	5	-	2	-	15	-	-	15
	Dagl. m. Akk.till.	2	2	37	4	2	1	5	53	11	-	64
- 3.26—3.50	Dagløn.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3
	Akkord.....	-	-	-	-	-	4	4	8	13	-	21
	Dagl. m. Akk.till.	-	2	12	-	-	-	2	16	-	-	16
- 3.51—3.75	Dagløn.....	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	2
	Akkord.....	-	-	-	-	6	2	-	8	-	-	8
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	2	-	-	2	4	-	-	4
- 3.76—4.00	Dagløn.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7
	Akkord.....	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	2
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	5	5	-	-	5
- 4.01—4.25	Dagløn.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3
	Akkord.....	-	6	-	-	-	-	-	6	-	-	6
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 4.26—4.50	Dagløn.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	Akkord.....	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	2
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 4.51—5.00	Dagløn.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Akkord.....	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	2
Tilsammen	Dagløn.....	28	2	5	2	7	4	15	63	130	86	279
	Akkord.....	48	25	7	24	30	17	7	158	18	-	176
	Dagl. m. Akk.till.	3	4	49	6	5	1	16	84	11	-	95
	Uopgivet.....	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3
Sum		79	31	61	32	42	22	38	305	162	86	553

Tabel 8 b. Opgaver over 92 unge og 2 gamle mandlige
Cellulosefabrikarbejdere fordelt efter Arbejdsfortjeneste og
Lønningsmaade.

(Données sur 92 ouvriers jennes et 2 ouvriers âgés des fabriques de pâte de
bois chimique répartis d'après des groupes des salaires et d'après
le mode de paiement.)

Kontant Fortjeneste pr. Dag. (Salaire en argent.) Lønningsmaade. (Mode de paiement.)		1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Unge Vedrenserere.	Unge Fyrassistenter.	Unge Silere og Papmaskingutter.	Andre unge Indarbejdere.	Sum unge Indarbejdere.	Unge Udearbejdere.	Haandværksgutter.	Ialt unge Mænd.	Gamle Mænd.
Kr. 0.75—1.00	Dagløn	7	-	-	2	9	-	-	9	-
	Akkord	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 1.01—1.25	Dagløn	2	-	4	-	6	1	3	10	1
	Akkord	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 1.26—1.50	Dagløn	12	-	-	1	13	2	1	16	-
	Akkord	-	-	2	-	2	-	-	2	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 1.51—1.75	Dagløn	-	1	-	1	2	-	2	4	-
	Akkord	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 1.76—2.00	Dagløn	15	7	-	-	22	-	6	28	1
	Akkord	-	-	3	-	3	-	-	3	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 2.01—2.25	Dagløn	-	-	-	-	-	-	2	2	-
	Akkord	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 2.26—2.50	Dagløn	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Akkord	-	-	11	2	13	-	-	13	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 2.51—2.75	Dagløn	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Akkord	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	5	-	5	-	-	5	-
Tilsammen	Dagløn	36	8	4	4	52	3	10	65	2
	Akkord	-	-	16	2	18	-	-	18	-
	Dagl. m. Akk.till.	-	-	5	-	5	-	-	5	-
Sum		36	8	25	6	75	3	14	92	2

Tabel 9. Forskjellige personlige Oplysninger for
(Renseignements divers personnels sur 124 contre-mâitres

No.	Nuværende Stilling i Fabriken.	Tidligere Sysselsættelse.	Aarsindtægt ved Fabriken		Andre Indtægter.	Alder.	Ægteskabelig Stilling.	Antal		Be- I eget eller leiet Hus.	
			normalt beregnet.	opgivet for 1892.				Børn ¹⁾ .	Andre at forsørge.		
											Fri Bolig
1	Kogeformand	Ved Cellulosefabrik	1 415	1 415	-	40	g.	4	-	ja	-
2	Overkoger	Ingen (?)	1 250	1 250	-	30	g.	2	-	-	leier
3	Kogeformand	Ved Cellulosefabrik	1 250	1 250	-	29	g.	1	-	-	"
4	Vedreiserformand	Fabrikarbeider	1 070	1 070	-	30	g.	2	-	-	eget
5	Do.	Sagmester	750	750	200	40	g.	5	-	ja	-
6	Kogemester	Sømand	935	711	-	28	g.	3	-	-	leier
7	Do.	Tjenestegut paa Landet	935	705	-	36	g.	6	-	-	"
8	Do.	Gaardsgut paa Landet	935	700	-	30	g.	2	-	-	"
9	Vedreiser	Ved Jernbanen	875	875	-	29	g.	2	1	-	eget
10	Do.	Sagarbeider	875	875	-	31	g.	-	-	-	leier
11	Do.	Ved Tømmerflødning	875	875	-	35	ug.	-	-	-	eget
12	Kjerratmand	Elvearbeider	825	825	-	55	g.	2	-	-	"
13	Vedreiser	Ved Papirfabrik	700	690	-	40	g.	4	-	-	leier
14	Do.	Sagbrugsarbeider	600	530	-	28	ug.	-	-	-	"
15	Do.	Snedkerarbeider	600	240	-	29	g.	3	-	-	"
16	Do.	Fabrikarbeider i Sverige	600	250	-	37	g.	1	-	-	"
17	Do.	Maskinist og Fyrbøder	600	250	-	37	g.	3	-	-	"
18	Do.	Husmand	600	500	-	43	g.	5	-	-	"
19	Do.	Fabrikarbeider i Sverige	600	260	-	47	g.	1	-	-	"
20	Do.	Jernbanearbeider	750	750	-	55	g.	3	-	-	"
21	Do.	Veiarbeider	540	126	-	33	g.	1	-	-	"
22	Do.	Sagbrugsarbeider	540	108	-	30	g.	3	-	-	"
23	Do.	Tjenestegut paa Landet	540	342	-	29	ug.	-	-	-	"
24	Do.	Landbrugsarbeider	540	90	-	26	ug.	-	-	-	"
25	Do.	Møllearbeider	540	207	-	23	ug.	-	-	-	"
26	Do.	Sagbrugsarbeider	540	540	-	20	ug.	-	-	-	-
27	Do.	Ingen	540	540	-	20	ug.	-	-	-	-
28	Do.	Sagbrugsarbeider	540	279	-	23	g.	1	-	-	leier
29	Do.	Do.	540	297	-	22	ug.	-	-	-	"
30	Do.	Tjenestegut paa Landet	540	468	-	22	ug.	-	-	-	"
31	Do.	Ingen	540	540	-	18	ug.	-	-	-	-
32	Do.	Jordbrugsarbeider	540	522	-	19	ug.	-	2	-	-
33	Do.	Fabrikarbeider	540	216	-	18	ug.	-	-	-	-
34	Do.	Ingen	540	504	-	19	ug.	-	-	-	-
35	Do.	Sagbrugsarbeider	540	522	-	19	ug.	-	1	-	-
36	Do.	Graastensmurer	540	328	-	29	g.	1	-	-	eget
37	Do.	Sagbrugsarbeider	540	162	-	19	ug.	-	-	-	leier

124 Formænd og Arbejdere ved 2 Cellulosefabriker.
(*et ouvriers de 2 fabriques de pâte de bois chimique.*)

10	11	12	13	14	15	16	17	18			No.
boelsesforholde.						Bolligens Afstand fra Arbejdsstedet.	Husdyr.		Anmærkninger.		
Antal Værelser.	Eget Kjøkken.	Have eller Jordstykke.	Husleiens Størrelse pr. Maaned.	Kost og Logi hos			Kjøl.	Svin.			
				Forældre.	Andre eller uopg.						
			Kr.			Min.					
4	ja	1/2 Maal	-	-	-	1	-	-	Husleien værd 240 Kr. Havde ogsaa fri Ved.		1
1	"	nei	8.00	-	-	3	-	-			2
2	"	"	10.00	-	-	2	-	-			3
2	"	ja	-	-	-	5	-	1			4
1	"	nei	-	-	-	2	-	-	De 200 Kr. er Bidrag af den ældste Søn. Havde fri Ved.		5
1	"	"	*1.50	-	-	2	-	-	Iflg. Uddr. af Lønningsl. var Aarsfortj. ca. 950 Kr.		6
1	"	50 Ar	5.00	-	-	50	2	-	Ligesaa ca. 900 Kr.		7
1	"	3 Ar	*1.33	-	-	20	-	1	Ligesaa - 950 -		8
2	"	12 Maal	-	-	-	15	1	1	Forsørgede sin 75 Aar gamle Mor.		9
1	"	nei	7.00	-	-	3	-	1			10
2	"	35 Maal	-	-	-	30	2	1			11
4	"	17 Maal	-	-	-	30	2	-			12
1	"	nei	4.50	-	-	5	-	-			13
-	-	-	?	-	-	5	-	-			14
1	ja	nei	4.00	-	-	30	-	-	Ansæt i August 1892.		15
-	-	-	?	-	-	20	-	-	Ansæt i Juli 1892. Familien oph. sig i Sverige.		16
1	ja	nei	4.00	-	-	20	-	-	Ansæt i August 1892.		17
1	"	"	4.00	-	-	2	-	-	Syg i 48 Dage.		18
-	-	-	?	-	-	20	-	-	Ansæt i Juli 1892. Familien oph. sig i Sverige.		19
1	ja	30 Ar	5.50	-	-	30	-	1			20
1	"	nei	7.00	-	-	30	-	-	Ansæt i Oktober 1892.		21
1	"	"	8.00	-	-	15	-	-	- - -		22
-	-	-	?	-	-	3	-	-	Syg i 110 Dage. "		23
-	-	-	?	-	-	15	-	-	Ansæt i Oktober 1892. Syg i 23 Dage.		24
-	-	-	-	ja	-	20	-	-	Ansæt i August 1892.		25
-	-	-	-	ja	-	5	-	-			26
-	-	-	-	ja	-	20	-	-			27
1	ja	nei	5.00	-	-	50	-	-	Ansæt i April 1892. Frav. i 54 Dage (Militærtj.).		28
-	-	-	?	-	-	10	-	-	Ansæt i Mai 1892.		29
-	-	-	?	-	-	30	-	-	Syg i 30 Dage.		30
-	-	-	-	ja	-	3	-	-			31
-	-	-	-	ja	-	30	-	-	Understøtter Forældrene, hos hvilke han bor.		32
-	-	-	-	ja	-	20	-	-	Ansæt i Juli 1892.		33
-	-	-	-	ja	-	5	-	-			34
-	-	-	-	ja	-	20	-	-	Understøtter Moderen, hos hvem han bor.		35
2	ja	nei	-	-	-	30	-	-	Ansæt i Mai 1892.		36
-	-	-	?	-	-	15	-	-	- i Septbr. 1892.		37

Tabel 9 (Forts.). Forskjellige personlige Oplysninger for
(Renseignements divers personnels sur 124 contre maîtres

No.	Nuværende Stilling i Fabrikken.	Tidligere Sysselsættelse.	Aarsindtægt ved Fabrikken		Andre Indtægter.	Alder.	Egteskabelig Stilling.	Antal		Be-	
			normal beregnet.	opgivet for 1892.				Børn.	Andre at forsørge.	Fri Bolig.	I eget eller leiet Hus.
38	Vedreenser	Tjenestegut paa Landet	540	189	-	18	ug.	-	-	-	leier
39	Do.	Sagbrugsarbeider	540	510	-	18	ug.	-	3	-	-
40	Do.	Ingen	450	315	-	15	ug.	-	-	-	-
41	Do.	Tjenestegut paa Landet	450	277	-	17	ug.	-	2	-	-
42	Do.	Tømmerfløder	360	348	-	77	E.	-	-	ja	-
43	Kogeriarbeider	Ingen	875	875	-	27	ug.	-	-	-	-
44	Do.	Sagbrugsarbeider	750	620	-	23	g.	2	-	-	leier
45	Do.	Tjenestedreng	750	610	-	24	g.	-	-	-	"
46	Do.	Sagbrugsarbeider	600	130	-	24	g.	1	-	-	"
47	Do.	Fabrikarbeider i Sverige	600	160	-	21	ug.	-	-	-	"
48	Do.	Sagbrugsarbeider	600	500	-	25	g.	-	-	-	eget
49	Do.	Landbrugsarbeider	600	460	-	31	g.	1	-	-	"
50	Smører	I Smedlære	920	920	-	27	g.	2	-	-	"
51	Do.	Tjenestegut paa Landet	730	640	-	40	g.	6	-	-	leier
52	Do.	Mekanisk Arbeider	730	630	-	26	g.	1	-	-	"
53	Arbeider i Syrehuset	Gaardbruger	875	875	-	50	g.	9	-	-	eget
54	Do. - —	Graastensmurer	880	700	-	46	g.	-	-	-	leier
55	Do. - —	Tjenestegut paa Landet	880	580	-	29	g.	1	1	-	eget
56	Do. - —	Do. - —	880	640	-	19	ug.	-	-	-	-
57	Do. - —	Jernbanearbeider	750	750	30à40	41	g.	5	1	-	eget
58	Do. - —	Fabrikarbeider	750	300	-	21	ug.	-	-	-	leier
59	Fyrbøder	Tjenestegut paa Landet	975	702	-	44	E.	1	1	-	"
60	Do.	Do. - —	975	700	50	26	g.	2	1	-	eget
61	Do.	Tjenestegut paa Landet	975	702	-	31	g.	1	-	-	leier
62	Do.	Gaardbruger	900	875	-	32	ug.	-	-	-	"
63	Do.	I Smedlære	900	875	-	21	ug.	-	-	-	-
64	Fyrbøderassistent	Sømand	565	340	-	25	ug.	-	-	-	leier
65	Do.	Ingen	565	626	-	21	ug.	-	-	-	"
66	Do.	Ingen	630	560	-	19	ug.	-	-	-	-
67	Do.	Tjenestedreng paa Landet	630	580	-	20	ug.	-	-	-	leier
68	Do.	Ingen	535	430	-	17	ug.	-	-	-	-
69	Do.	Tjenestegut paa Landet	575	580	-	22	ug.	-	-	-	leier
70	Do. (Brændetrill.)	Skydsgut i Sverige	630	350	-	19	ug.	-	-	-	"

1) Holder ogsaa Hest.

124 Formænd og Arbeidere ved 2 Cellulosefabriker.

et ouvriers de 2 fabriques de pâte de bois chimique.)

10	11	12	13	14	15	16	17	18	Anmærkninger.	No.
boelsesforholde.						Bølgens Afstand fra Arbejdsstedet.	Husdyr.			
Aantal Værelser.	Eget Kjøkken.	Have eller Jordstykke.	Husleiens Størrelse pr. Maaned.	Kost og Logi hos			Kjør.	Svin.		
			Kr.	Forældre.	Andre eller uopg.					
-	-	-	?	-	-	5	-	-	Ansæt i August 1892.	38
-	-	-	-	ja	-	30	-	-	Fors. 2 Brødre og Moderen, hos hvem han bor.	39
-	-	-	-	ja	-	10	-	-	Ansæt i April 1892.	40
-	-	-	-	ja	-	30	-	-	Ans. i April 1892. Underst. Forældr., hvorhan bor.	41
1	-	nei	-	-	ja	3	-	-	Betaler 5 Kr. pr. Uge for Kost og Logi.	42
1	ja	nei	*1.50	-	-	2	-	-	Tjente iflg. Lønningslisterne ca. 845 Kr.	43
2	"	"	4.00	-	-	3	-	-	— » do. ca. 780 -	44
1	"	"	3.50	-	-	15	-	-	Ansæt i Oktober 1892.	45
-	-	-	?	-	-	3	-	-	Ligesaa.	46
2	ja	ja	-	-	-	30	-	-	Syg i 30 Dage.	47
2	"	"	-	-	-	30	1	-		48
3	"	1 Maal	-	-	-	5	1	-		49
1	"	nei	*1.50	-	-	2	-	-	Tjente iflg. Lønningsl. ca. 790 Kr.	50
1	"	"	4.50	-	-	2	-	-	— « do. ca. 715 -	51
4	"	40Maal	-	-	-	10	1/3	-		52
1	"	nei	4.50	-	-	30	-	-	— « do. ca. 970 -	53
2	"	30 Ar	-	-	-	30	-	-	— « do. ca. 860 - Syg i 50 Dage.	54
-	-	-	-	ja	-	30	-	-	— « do. ca. 810 -	55
1	ja	nei	-	-	-	60	-	-	Tjente iflg. Lønningslisterne ca. 800 Kr. Svigermoderen bidrog 30 à 40 Kr. ved Husfidsarb.	56
-	-	-	?	-	-	4	-	-	Borte fra Marts—November.	57
?	?	-	-	-	-	30	1	-	Bor hos sin forhenv. Svigermoder. Tjente iflg. Lønningslisterne ca. 1 010 Kr.	58
2	ja	5 Ar	-	-	-	30	-	-	Tjente iflg. Lønn.listerne ca. 990 Kr. Faderen (63 Aar gl.) forsørgetes af ham og bidr. ca. 50 Kr. pr. Aar.	59
2	"	4 Ar	*1.67	-	-	5	-	-	Tjente iflg. Lønningslisterne ca. 995 Kr.	60
1	"	nei	6.00	-	-	3	-	-		61
-	-	-	-	-	ja	10	-	-	Bet. 7 Kr. pr. Uge for Kost og Logi.	62
-	-	-	?	-	-	30	-	-	Ansæt i Juni 1892.	63
-	-	-	-	ja	-	5	-	-	Indtægten i 1892 opgivet efter Uddr. af Lønn.list.	64
-	-	-	-	ja	-	5	-	-	Tjente iflg. Lønningslisterne ca. 645 Kr.	65
-	-	-	?	-	-	60	-	-	« - - - 640 -	66
-	-	-	-	ja	-	5	-	-	« - - - 490 -	67
-	-	-	?	-	-	5	-	-		68
-	-	-	?	-	-	5	-	-		69
-	-	-	-	-	-	30	-	-	Ansæt i Juni 1892.	70

Tabel 9 (Forts.). Forskjellige personlige Oplysninger for
(Renseignements divers personnels sur 124 contre-mâîtres

No.	Nuværende Stilling i Fabriken.	Tidligere Sysselsættelse.	1 2		3	4	5	6	7	8	9						
			Aarsindtægt ved Fabriken									Andre Indtægter.	Alder.	Ægteskabelig Stilling.	Antal		Be-
			normal beregnet.	opgivet for 1892.											Børn.	Andre at forsørge.	
					Kr.												
71	Fyrbøderassistent . . .	Jordbrugsarbejder	630	400	-	20	ug.	-	-	-	leier						
72	Papmaskinfører	Jernbanearbejder	820	710	-	40	g.	4	-	-	eget						
73	Do.	Do.	820	563	50	45	g.	5	-	-	leier						
74	Do.	Møllearbejder	820	700	-	28	ug.	-	-	-	"						
75	Maskinfører	Ingen	1 200	1 200	-	21	ug.	-	-	-	-						
76	Arb. i Papmaskin-salen	Ingen	740	740	-	21	ug.	-	-	-	-						
77	Do. do. (←Viregut)	Do.	600	600	-	17	ug.	-	-	-	-						
78	Arb. i Vaskeriet	Gaardsgut paa Landet	600	410	-	30	g.	2	-	-	leier						
79	Do. do.	Gaardbruger i Sverige	750	580	75	48	g.	5	-	-	"						
80	Do. do.	Tjenestegut paa Landet	750	600	-	26	g.	1	-	-	"						
81	Do. do.	Husmand paa Landet .	750	640	-	33	g.	-	-	-	"						
82	Do. do.	Fabrikarbejder	600	260	-	22	ug.	-	-	-	"						
83	Do. do.	Sagbrugsarbejder	600	300	-	23	ug.	-	-	-	"						
84	Hollændermand	Tjenestegut	875	875	-	22	g.	1	-	-	eget						
85	Do.	Ved Jernbanen	875	875	-	31	g.	3	-	-	"						
86	Pakker	Jordbrugsarbejder	600	380	-	28	ug.	-	-	-	leier						
87	Do.	Sømand	600	600	-	25	g.	-	-	-	eget						
88	Do.	Sagmester	660	650	-	38	ug.	-	-	-	-						
89	Do.	Sømand	600	600	-	24	g.	-	-	-	leier						
90	Do.	Tjenestegut	660	660	-	19	ug.	-	-	-	-						
91	Do.	Ved Træsl., Sag, Jernb.	925	925	-	35	g.	4	-	-	eget						
92	Dampmaskinpasser	Sømand	750	750	-	31	g.	2	1	-	"						
93	Svovlkispukker	Sagbrugsarbejder	645	491	-	53	ug.	-	1	-	"						
94	Do.	Tjenestegut paa Landet	645	341	-	25	ug.	-	2	-	-						
95	Do.	Jernbanearbejder	645	620	-	33	g.	3	-	-	eget						
96	Dagarbejder	Ved Træsliberi	600	600	-	28	g.	4	-	-	eget						
97	Do.	Ved Jernstøberi	600	600	-	26	g.	3	-	-	leier						
98	Do.	Sagbrugsarbejder	600	600	-	44	g.	4	-	-	eget						
99	Do.	Kjerratkjører og Elvearb.	600	600	120	65	g.	7	-	-	"						
100	Do.	Sagbrugsarbejder	600	600	130	36	ug.	-	3	-	-						

1) Holdt derhos 4 Høns.

2) Udyrket Jord.

3) Holdt ogsaa Hest.

124 Formænd og Arbeidere ved 2 Cellulosefabriker.
(*et ouvriers de 2 fabriques de pâte de bois chimique.*)

10	11	12	13	14	15	16	17	18	Anmærkninger.	No.
boelsesforholde.						Bolligens Afstand fra Arbejdsstedet.	Husdyr.			
Antal Værelser.	Eget Kjøkken.	Have eller Jordstykke.	Husleiens Størrelse pr. Maaned.	Kost og Logi hos			Kjør.	Svin.		
				Forældre.	Andre eller uopg.					
			Kr.		Min.					
-	-	-	?	-	-	10	-	-	Ansæt 4 Mai 1892.	71
2	ja	200 Ar	-	-	-	30	1	1)	Tjente iflg. Lønningslisterne ca. 925 Kr.	72
2	"	nei	*1.50	-	-	2	-	-	Syg i 50 Dage. Tjente iflg. L.l ca. 850 Kr. Biindt, er Bidr. af Sønerne for Fabrikarb.(15 og 14Aar.)	73
-	-	-	?	-	-	25	-	-	Tjente iflg. Lønningslisterne 780 Kr.	74
-	-	-	-	ja	-	5	-	-	Bet. 8 Kr. pr. Uge for Kost og Logi.	75
-	-	-	-	ja	-	10	-	-		76
-	-	-	-	"	-	5	-	-	Bet. 10 Kr. pr. Uge for Kost og Logi.	77
2	ja	nei	3.00	-	-	45	-	-	Ansæt i Mai 1892. Tjente iflg. L.listerne 640 Kr.	78
2	"	"	6.25	-	-	25	-	1)	Havde 2 Logerende. « - - 800 -	79
1	"	"	6.00	-	-	30	-	-	Tjente iflg. Lønningslisterne ca. 800 Kr.	80
1	deler	"	5.00	-	-	30	-	-		81
-	-	-	?	-	-	5	-	-	Ansæt i August 1892.	82
-	-	-	?	-	-	30	-	-	Ansæt i Juli 1892.	83
3	ja	7 Maal	-	-	-	30	1	-		84
1	"	20 "	-	-	-	20	3	-		85
-	-	-	?	-	-	3	-	-	Ansæt 1 Mai 1892. Tjente iflg. L.listerne Kr. 515.	86
2	ja	6 Ar ²⁾	-	-	-	30	-	-		87
-	-	-	-	-	ja	10	-	-	Bor hos sin Svoger.	88
1	ja	nei	4.00	-	-	10	-	-		89
-	-	-	-	-	ja	30	-	-	7 Kr. pr. Uge for Kost og Logi.	90
1	ja	12 Maal	-	-	-	50	2	-		91
3	"	12 "	-	-	-	25	1	1		92
1	"	4 Ar	-	-	-	60	-	-	Syg i 60 Dage.	93
1	"	-	-	ja	-	30	-	-	Erav. i 102 Dage (Militærtj.). Understøtter sine Forældre, hos hvilke han bor.	94
2	ja	5 Ar	-	-	-	30	-	-		95
3	"	3 Maal	-	-	-	5	-	1		96
2	"	nei	5.00	-	-	10	-	-		97
2	"	53 Maal	-	-	-	60	3)	3		98
2	"	1 Maal	-	-	-	10	-	1	Børnenes Alder fra 39 til 20 Aar. 2 bidrager hver 60 Kr. til Familiens Underholdning.	99
-	-	-	-	ja	-	30	-	-	Fors. 2 Søstre samt Faderen, hos hvem han bor. Denne har i Aaret bidraget 130 Kr. til Hush.	100

Tabel 9 (Forts.). Forskjellige personlige Oplysninger for
(Renseignements divers personnels sur 124 contre-mâîtres)

No.	Nuværende Stilling i Fabriken.	Tidligere Sysselsættelse.	1		2	3	4	5	6		7	8	9
			Aarsindtægt ved Fabriken		Andre Indtægter.	Alder.	Ægteskabelig Stilling.	Antal		fri Bolig.	Be-		
			normal beregnet.	opgivet for 1892.				Børn.	Andre at forsørge.			I eget eller leiet Hus.	
						Kr.							
101	Dagarbeider	Sagbrugsarbeider	600	425	60	48		-	1	-	-	-	leier
102	Do.	Fabrikarbeider	570	520	-	31	g.	1	-	-	-	-	"
103	Læsser	Forskjelligt Arbeide ...	950	950	-	33	g.	2	-	-	-	-	"
104	Kjørekarl	Sømand	600	600	-	27	g.	1	-	-	-	-	"
105	Blylodderformand ..	Ved Cellulosefabrik....	1 620	1 620	-	28	g.	2	-	-	-	-	"
106	Blylodder	Mek. Reparationsform..	1 375	1 375	-	35	g.	5	-	-	ja	-	-
107	Do.	Møllearbeider	600	625	100	39	g.	5	-	-	-	-	leier
108	Reparatør	Ved Hafslund Fællesbr.	690	600	-	27	g.	1	-	-	-	-	"
109	Mek. Arbeider	Husmand paa Landet..	630	600	-	58	g.	-	-	-	-	-	"
110	Do. do.	Sagmester	630	580	-	52	g.	-	-	-	-	-	"
111	Do. do.	Maskinist	630	620	-	65	g.	-	-	-	-	-	leier
112	Do. do.	Smed	600	540	-	24	g.	2	-	-	-	-	"
113	Do. do.	Sagmester	755	751	-	40	E.	1	-	-	-	-	"
114	Do. do.	Ved mek. Værksted....	775	800	-	33	g.	3	-	-	-	-	leier
115	Do. do.	Mekaniker	1 250	1 250	-	27	g.	3	-	-	-	-	"
116	Støber	Støber ved mek. Værksted	840	345	-	41	g.	3	-	-	ja	-	-
117	Smed	Smed	1 100	1 050	50	38	g.	5	-	-	-	-	eget
118	Opsluger	Ingen	540	540	-	20	ug.	-	-	-	-	-	-
119	Snedker	Ved Træsliberi	1 250	1 250	-	47	g.	8	-	-	-	-	eget
120	Do. & Tømmerm.	Tømmermand	675	596	-	53	g.	2	1	-	-	-	"
121	Do. & do.	Smed og Snedker	650	430	-	71	g.	-	-	-	-	-	eget
122	Do. & do.	Jernbanearbeider	750	750	100	37	g.	5	-	-	-	-	leier
123	Murerhaandlanger..	Ingen	465	480	-	17	ug.	-	1	-	-	-	-
124	Snedkerarbeider....	Ved Sagbrug	570	545	-	18	ug.	-	-	-	-	-	-

1) Holdt 5 Høns.

2) — 7 —

3) — 6 —

124 Formænd og Arbejdere ved 2 Cellulosefabriker.

(et ouvriers de 2 fabriques de pâte de bois chimique)

10	11	12	13	14	15	16	17	18	Anmærkninger.	No.
boelsesforholde.						Boligens Afstand fra Arbejdsstedet.	Husdyr.			
Antal Værelser.	Eget Kjøkken.	Have eller Jord-stykke.	Husleiens Størrelse pr. Maaned.	Kost og Logi hos			Kjør.	Svin.		
			Kr.	For-ældre.	Andre eller uopg.					
1	ja	8 Ar	*1.67	-	-	8	-	1)	Syg i 90 Dage. Forsørger en Pige, 19 Aar gl.,	101
1	"	2 "	4.00	-	-	3	-	-	scm har bidraget 60 Kr.	102
2	"	nei	7.00	-	-	2	-	-		103
1	"	"	*1.50	-	-	2	-	-	Tjente ifg. Lønningslisterne ca. 695 Kr.	104
3	"	1/2 Maal	15.00	-	-	5	-	-		105
2	"	nei	-	-	-	3	-	-	Havde derhos fri Ved.	106
2	"	5 Ar	*1.67	-	-	5	-	2)	En af Sønerne bidr. 100 Kr. ved Sagbrugsarbejde.	107
1	"	nei	*1.33	-	-	3	-	-	Tjente ifg. Lønningslisterne ca. 715 Kr.	108
2	"	5 Ar	*1.67	-	-	5	-	-		109
1	"	4 "	*1.33	-	-	5	-	-		110
1	"	nei	*1.50	-	-	2	-	-	Tjente ifg. Lønningslisterne ca. 680 Kr.	111
2	"	"	4.00	-	-	5	-	3)	- - Do. - 585 -	112
-	-	-	-	ja	-	7	-	-	Bor hos Faderen.	113
2	ja	nei	*1.50	-	-	2	-	-		114
3	"	ja	10.00	-	-	3	-	1		115
1	"	nei	-	-	-	5	-	-	Ansæt i August 1892. Havde derhos fri Ved.	116
2	"	"	-	-	-	30	-	-	Tj. ifg. L.L. ca. 1 160 Kr. Ældste Søn bidr. 50 Kr.	117
-	-	-	-	ja	-	20	-	-	Logerede hos sin Stedmoder.	118
3	ja	2 Maal	-	-	-	5	1	2		119
1	"	110 Ar	-	-	-	40	1	-	Syg i 30 Dage.	120
2	"	60 Ar	-	-	-	30	-	-	Syg i 70 Dage.	121
1	"	10	*1.33	-	-	20	-	-	Børnene bidrager 100 Kr. Han holdt 1 Faar.	122
-	-	-	-	ja	-	30	-	-	Bor hos Moderen, som han forsørger.	123
-	-	-	-	ja	-	20	-	-		124

Tabel 10. Uddrag af Lønningsbogen ved N. N. Cellulosefabrik, uovisende hver enkelt Arbeiders samlede Fortjeneste i Aarene 1888—1893.

(Extrait du livret de salaire d'une certaine fabrique norvégienne de bois chimique pour les années 1888—1893.)

No.		1888.	1889.	1890.	1891 ¹⁾ .	1892 ¹⁾ .	1893 ¹⁾ .
1	Hugger	1 134	1 157	1 126	1 111	1 175	1 256
2	Do.	760	909	817	804	976	921
3	Do.	418	924	841	768	940	970
4	Do.	-	-	-	-	922	996
5	Koger	938	1 012	1 013	1 029	1 110	1 120
6	Do.	666	834	873	907	913	788
7	Do.	705	998	989	1 053	1 133	1 145
8	Do.	-	427	905	904	1 028	1 069
9	Sodabrændere	792	875	949	988	989	945
10	Do.	-	913	977	1 024	870	1 062
11	Do.	884	890	801	870	999	975
12	Do.	901	910	962	969	984	846
13	Do.	921	975	1 027	1 034	1 113	1 090
14	Do.	959	750	-	833	-	-
15	Do.	883	923	941	970	1 029	1 037
16	Do.	903	896	853	944	910	970
17	Do.	699	721	878	760	død	-
18	Do.	898	896	909	943	1 014	udvandet
19	Do.	889	952	947	960	1 026	1 057
20	Do.	-	660	905	893	1 006	1 007
21	Do.	864	872	980	967	881	962
22	Do.	894	937	952	979	999	1 040
23	Do.	884	948	992	1 004	1 077	1 061
24	Do.	827	762	865	862	955	937
25	Do.	1 032	1 028	1 031	1 037	997	1 091
26	Do.	1 012	1 047	1 050	1 071	1 136	1 077
27	Do.	-	-	914	877	1 014	996
28	Do.	882	778	1 015	1 034	1 104	1 144
29	Do.	1 015	1 035	1 052	1 041	1 110	-
30	Do.	897	919	927	972	950	1 073
31	Do.	800	937	947	924	983	1 011
32	Do.	859	878	871	947	1 011	1 047
33	Do.	856	718	732	797	926	873
34	Do.	842	921	876	894	946	992
35	Do.	859	894	893	951	962	989
36	Do.	-	499	936	923	1 042	1 041
37	Do.	677	939	917	925	1 016	1 015
38	Do.	-	-	678	858	987	1 022
39	Do.	-	-	825	855	954	udvandet
40	Do.	-	-	955	986	1 044	1 033

¹⁾ Gjælder egentlig Regnskabsaaret $\frac{1}{10}$ — $\frac{30}{9}$.

Tabel 10 (Forts.). Uddrag af Lønningsbogen ved N. N. Cellulosefabrik, udvisende hver enkelt Arbeiders samlede Fortjeneste i Aarene 1888—1893.

(Extrait du livret de salaire d'une certaine fabrique norvégienne de pâte de bois chimique pour les années 1888—1893.)

No.		1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
41	Sodabrændere	553	759	701	835	967	990
42	Do.	582	921	976	936	953	984
43	Do.	546	862	736	847	851	udvandet
44	Do.	-	839	947	1 051	1 136	1 069
45	Do.	-	630	876	924	1 015	975
46	Do.	-	-	891	1 023	1 143	1 142
47	Do.	-	507	882	574	986	765
48	Do.	-	-	-	763	902	540
49	Do.	-	-	-	397	1 003	983
50	Do.	-	-	-	939	1 004	1 048
51	Do.	-	-	-	959	989	1 024
52	Do.	-	-	-	882	891	1 014
53	Ved Causticeringen	863	928	948	970	1 010	1 050
54	Do.	966	951	868	960	1 124	1 143
55	Do.	845	817	668	771	922	1 095
56	Do.	923	991	992	1 002	1 149	1 133
57	Do.	822	776	872	886	885	942
58	Do.	901	884	949	971	1 036	1 033
59	Do.	787	804	816	783	775	730
60	Do.	640	897	993	899	976	1 087
61	Do.	662	874	973	1 032	1 125	1 070
62	Ved Diffusionen	943	973	1 031	1 048	1 125	1 140
63	Do.	937	1 018	1 061	1 069	1 132	1 151
64	Do.	741	789	664	817	891	586
65	Do.	775	774	942	902	706	749
66	Ved Silene	656	861	873	955	966	1 002
67	Do.	781	865	907	906	986	728
68	Do.	649	-	-	770	988	771
69	Do.	-	-	-	300	831	880
70	Do.	-	-	-	-	784	790
71	Do.	-	-	-	-	1 003	-
72	Do.	-	-	-	-	-	623
73	I Blegeriet	859	913	974	988	993	1 024
74	Do.	985	1 040	1 088	1 098	1 123	1 162
75	Do.	938	1 029	1 015	1 059	1 065	1 100
76	Do.	794	909	951	992	907	969
77	Do.	734	954	966	975	1 008	1 022
78	Ved Papmaskinen	803	804	997	1 029	1 258	1 254
79	Do.	671	1 151	1 147	1 125	1 229	1 266
80	Do.	751	807	857	873	901	874

Tabel 10 (Forts.). Uddrag af Lønningsbogen ved N. N. Cellulosefabrik, udvisende hver enkelt Arbeiders samlede Fortjeneste i Aarene 1888—1893.

(Extrait du livret de salaire d'une certaine fabrique norvégienne de pâte de bois chimique pour les années 1888—1893.)

No.		1888.	1889.	1890.	1891.	1892.	1893.
81	Ved Papmaskinen	737	793	831	853	901	905
82	Do.	-	-	722	755	827	818
83	Do.	637	689	728	774	816	862
84	Maskinpasser	1 070	1 133	1 224	1 215	1 249	1 296
85	Fyrbøder	1 030	1 128	1 108	1 133	1 160	1 145
86	Fyrbøder	852	896	1 001	1 003	984	1 026
87	Do.	545	1 113	1 098	1 142	1 165	1 138
88	Do.	843	891	987	1 047	1 056	1 082
89	Do.	937	1 015	1 062	995	1 116	1 085
90	Do.	779	900	1 011	1 035	-	-
91	Presser	975	1 069	1 026	1 069	1 181	1 106
92	Do.	-	-	-	-	827	888
93	Do.	-	-	-	828	-	-
94	Do.	-	-	-	809	913	607
95	Sorterer	1 040	1 009	916	958	1 037	1 082
96	Reservemand	667	862	928	1 044	690	-
97	Do.	943	970	861	-	-	686
98	Mekaniker	1 111	1 154	1 248	1 305	1 270	1 228
99	Do.	637	880	1 007	1 101	1 013	1 006
100	Do.	703	858	975	1 067	963	959
101	Do.	606	642	862	806	909	1 094
102	Do.	-	181	657	658	579	726
103	Snedker	598	670	845	913	916	852
104	Do.	686	716	749	754	785	768
105	Do.	-	-	-	940	976	990
106	Smed	844	810	930	886	938	1 037
107	Do.	722	910	1 041	1 083	995	1 074
108	Smedgut	579	599	636	685	704	676
109	Do.	-	-	-	685	673	685
110	Rørlægger	1 095	1 112	1 151	1 224	1 307	1 326
111	Do.	647	657	686	759	586	595
112	Udearbejder	694	792	859	850	864	588
113	Do.	517	557	593	-	-	-

- No. 241. Norges Sparebanker 1895. (*Statistique des caisses d'épargne.*)
 — 242. Den norske Rigstelegraf 1895. (*Statistique des télégraphes du Royaume.*)
 — 243. Norges Handel 1895. (*Statistique du commerce.*)
 — 244. De faste Eiendomme 1891. (*Statistique des propriétés foncières rurales.*)
 — 245. Valgmandsvalgene og Storthingsvalgene 1894. (*Statistique électorale.*)
 — 246. Distriktsfængsler 1894. (*Prisons départementales.*)
 — 247. Norges Postvæsen 1895. (*Statistique postale.*)
 — 248. Veterinærvæsenet og Kjødkontrollen 1894. (*Compte rendu du service vétérinaire et de l'inspection de la viande.*)
 — 249. Den norske Statskasses Finantser 1890/91—1894/95. (*Finances de l'État.*)
 — 250. Norges Fiskerier 1895. (*Grandes pêches maritimes.*)
 — 251. Fattigstatistik 1893. (*Statistique de l'assistance publique.*)
 — 252. Sundhetstilstand og Medicinalforholdene 1892. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
 — 253. Skiftevæsenet 1894. (*Tableaux des successions et faillites.*)
 — 254. De offentlige Jernbaner 1895/96. (*Rapport sur les chemins de fer publics.*)
 — 255. Socialstatistik. II. Statistiske Oplysninger om Indtægts- og Formuesforhold. 1891. (*Statistique sociale et du travail. II. Les revenus et les fortunes dans la Norvège en 1891.*)
 — 256. Rekruteringsstatistik 1895. (*Statistique du recrutement.*)
 — 257. Civil Retspleie 1894. (*Statistique de la justice civile.*)
 — 258. Socialstatistik. III. Arbejds- og Lønningsforhold ved Træsliberier og Cellulosefabriker. 1892 og 1893. (*Statistique sociale et du travail. III. Fabriques de pâte de bois mécanique et chimique: Organisation et procédés du travail. Salaires.*)

Det statistiske Centralbureau har derhos bl. a. udgivet følgende Værker:
Statistique internationale: Navigation maritime. I, II, III, IV. Christiania 1876, 1881, 1887, 1892.

International Skibsfartsstatistik:

Tabeller vedkommende Handelsflaaderne i Aarene 1850—1886. Kristiania 1887.

Tabeller vedkommende Skibsfartsbevægelsen 1872—1894 og Handelsflaaderne 1886—1896. Kristiania 1897.

Statistisk Aarbog for Kongeriget Norge. Senest udkommet: Sekstende Aargang, 1896. Kristiania 1896. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)

Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau. Senest udkommet: Fjortende Bind, 1896. Kristiania 1897. (*Journal du Bureau central de Statistique.*)

Oversigt over Kongeriget Norges civile, geistlige og judicielle Inddeling. Afsluttet 31 Januar 1893. Kristiania 1893.

Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889. Kristiania 1889. Do. for Tidsrummet 1 Juli 1889—31 December 1891 og for Tidsrummet 1 Januar 1892—31 December 1894, trykte om Tillæg til Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau, Niende Bind og Tolvte Bind.

Angaaende andre statistiske Værker henvises til ovennævnte Fortegnelser.

Samtlige Værker er at erholde tilkjøbs hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

5 Marts 1897.

1897.